

Pravjan.

Katholska protyka za Hornju Łužicu

na lěto

1881.

Schynath lětnik.

J. S.

W Budyšinje.

Z nakładom towarstwa ss. Cyrilla a Methodija.

W kommissiji J. E. Smolerja.

Čižiččž Smolerjec knižičižiččžjetnje w maczicžnym domje w Budyšinje.

I. Lěto 1881 je wšchědne lěto, ma 365 dnow a dawaja jomu mjeno po Saturnu.

II. Róčne protyčene znamjenja.

- 1) Mjedźelsti pišmif: b.
- 2) Žłota liczba: 1.
- 3) Epafy: XVIII.
- 4) Wobwod slónca: 13.

III. Začmića.

1) Slónca: Ž dweju začmićow pola naš žane njeje widžecž. (Prěnje je 27. a 28. meje w połnocnych a druhe 21. nov. w južnych polarnych krajinach widžecž.)

2) Měsacžka: Ž dweju začmićow je prěnje dospołne, 12. junija, jenož w Americy, Africy a Australiji widžecž. Druhe, w kotrymž so runje połny měsacžk nimale cyły začmi, budže pola naš widžecž, a zastupi 5. decembra wječor 4 hodž. 25 min., kónc 7 hodž. 47 min.

IV. Štyri lětne časy.

1) Malčžo zastupi 20. měrca přchipołdnju w 12 hodž. Džen a nóc so runataj.

2) Lěčžo zastupi 21. junija dopołdnja w 9 hodž. Najdlějši džen a najkrótscha nóc.

3) Razyma započnje so 22. septembra w noč w 11 hodž. Džen a nóc so runataj.

4) Žyma so započina 21. decembra popołdnju w 5 hodž. Najkrótschi džen a najdlějšcha nóc.

V. Kwatembry abo suche dny.

- 1) We pojęze: 9., 11. a 12. měrca.
- 2) Po swjatkach: 8., 10. a 11. junija.
- 3) Razymu: 21., 23. a 24. septembra.
- 4) W advencze: 14., 16. a 17. decembra.

VI. Njebjeske znamjenja zwěrjatnika.

 boran,	 law,	 išelnik,
 byf,	 inježna,	 kozoróžk,
 dwójnikaj,	 waha,	 wódnny muž,
 rať,	 iščkorpion,	 rybje.

VII. Póstne dny.

1) Połny póst (*): za džen jedynkróčne dospołne nasyczenjo ž wostajenjom mjasnych jědžow.

2) Wšchědny póst (†): same wostajenjo mjasnych jědžow.

3) Wolóženy póst (*): za džen jedynkróčne dospołne nasyczenjo ž dowolnojęzju mjasnych jědžow.

ad 1. Połny póst je: popjelnu srjedu, wšchitke pjatki 40dnowstoho posta, srjedu a pjatk suchich dnow, poslednje 3 dny martrownoho tydženja a patorzicu.

ad 2. Wšchědny póst je na wšchitkich wšchědnych pjatkach cyłoho lěta.

ad 3. Wolóženy póst je: wšchě džěławe dny 40dnowstoho posta, hdnyž połny póst (hl. pod 1) njeje, sobotu suchich dnow, wigilije pschěd Swjatkami, s. Bětrom a Pawołom, donjebjeswacžom s. Marije a wšchitkimi Swjatyimi.

Ž cyła ma so katholicki křesćan w nastupanju posta toho džeržecž, šchtož kóžde lěto biskop w swojim pastyrskim liščje (njedželu Kwintrwagesima) postaja.

VIII. Wukład někotrych přikrótsenjow.

1) Pola „šhadženja a khowanja“ měsacžka namakaj: pschi pschibjeracym měsacžku th. r., to reka: khowanjo rano (tehdom měsacžk wodnjo šhadža, swěcži w noč a khowa so po połnoch); wokoło połnoho měsacžka steji pschecy: šth. w., to je: šthadženjo wječor (měsacžk do połnočy šhadža a swěcži pschěz cyłu nóc); pschi wotebjeracym měsacžku steji: šth. r., to je: šthadženjo rano (měsacžk haće po połnoch, na ranjo, šthadža); na mlody měsacžk namakaj pak pschecy: th. w., to reka: khowanjo wječor (měsacžk do połnočy so khowa a potom nje-swěcži za cyłu nóc); h. je hodžina, m. minuta.

2) Pola „hermanow“ reka st. stótny, kl. klamarsti, ká. kóniški a wł. wólmowy hermanf.

3) We protch Swjatyach reka: bž. abo bmž. bamž, b. biskop, wčž. cyrkwiniski wučer, m. martraf abo martrafa, th. kžžor abo kžžorka, fr. kral abo kralowna, w. abo wz. wuznawař, knj. knježna, wd. wudowa. Dalšče pschikrótschenja so lohczy zrozemja.

IX. Jutrowna tabella.

Lěto.	Popjelna srjeda.	Jutry.	Swjatk.	1. njedžela adventa.
1882	22. febr.	9. hapr.	28. meje	3. dec.
1883	7. febr.	25. měrca	13. meje	2. dec.
1884	27. febr.	13. hapr.	1. junija	30. nov.
1885	18. febr.	5. hapr.	24. meje	29. nov.
1886	10. měrca	25. hapr.	13. junija	28. nov.
1887	23. febr.	10. hapr.	29. meje	27. nov.
1888	15. febr.	1. hapr.	20. meje	2. dec.
1889	6. měrca	21. hapr.	9. junija	1. dec.
1890	19. febr.	6. hapr.	25. meje	30. nov.
1891	11. febr.	29. měrca	17. meje	29. nov.
1892	2. měrca	17. hapr.	5. junija	27. nov.
1893	15. febr.	2. hapr.	21. meje	3. dec.
1894	7. febr.	25. měrca	13. meje	2. dec.
1895	27. febr.	14. hapr.	2. junija	1. dec.
1896	19. febr.	5. hapr.	24. meje	29. nov.

Januar,

wulki rózŕ, ma 31 dnow.

Stónceŕka

Měŕacŕka

ŕhadŕ.	ŕhow.	Njebj. znamjo	ŕŕh. a ŕh.
h. m.	h. m.		

1 Sobotu	Wobrzė. Jėzusa	8	5	4	3	K	ŕh. w.
----------	----------------	---	---	---	---	---	--------

Njedzela po nowym lėcze. Scŕ.: Jozef so z Jėzusom do Nazaretha wrėdzi. Mat. 2, 19—23.

2 Njedzeli	Maŕia, abta	8	5	4	4	C	6 59
3 Pėndzeli	Genoveŕy, knjeŕny	8	5	4	5	C	8 24
4 Wutoru	Benedikty, martraŕŕi	8	4	4	6	C	9 45
5 Srjedu	Telezŕora, bamŕa	8	4	4	7	C	11 3
6 Shtwėrtk	Wozj. Jėz. z Kral.	8	4	4	8	C	ŕh. r.
7 Pjatk	† Luciana, martr.	8	4	4	9	C	12 18
8 Sobotu	Bohumila; Severina	8	4	4	10	C	1 32

1. njedzela po ŕ. 3 Kralach. Scŕ.: Dwanacŕletny Jėzus w templu. Lut. 2, 42—52.

9 Njedzeli	Juliana, martrarja	8	4	4	12	C	2 41
10 Pėndzeli	Marciana; Agathona	8	3	4	13	C	3 49
11 Wutoru	Hygina, martrarja	8	2	4	15	C	4 51
12 Srjedu	Arkadia, m.; Proba	8	2	4	16	C	5 46
13 Shtwėrtk	Beroniki, knjeŕny	8	1	4	18	C	6 31
14 Pjatk	† Hilaria, b. w.; Feliksa	8	0	4	20	C	7 9
15 Sobotu	Pawola, 1. puŕtnika	7	5	9	4 21	C	ŕŕh. w.

2. njedzela po ŕ. 3 Kralach. Scŕ.: Jėzus na kwoŕu w kana. Jan. 2, 1—11.

16 Njedzeli	Mjena Jėzusowoho	7	5	8	4 23	C	5 49
17 Pėndzeli	Antonia, abta	7	5	7	4 24	C	6 56
18 Wutoru	Stol ŕ. Pėtra w Romje	7	5	7	4 25	C	8 4
19 Srjedu	Kanuta, krala martr.	7	5	6	4 27	C	9 13
20 Shtwėrtk	Sabian. a Boŕczana	7	5	5	4 28	C	10 24
21 Pjatk	† Hanŕe, knj. martr.	7	5	4	4 30	C	11 36
22 Sobotu	Wincencia a Anastafia	7	5	3	4 32	C	ŕŕh. r.

3. njedzela po ŕ. 3 Kralach. Scŕ.: Jėzus wuŕtrowi hejtmanowoho ŕyna. Mat. 8, 1—13.

23 Njedzeli	Slubjenja ŕ. Marije	7	5	2	4 34	C	12 51
24 Pėndzeli	Timotheja, biŕŕopa	7	5	0	4 36	C	2 7
25 Wutoru	Wobrocŕ. ŕ. Pawola	7	4	9	4 38	C	3 23
26 Srjedu	Polykarpa, biŕŕ. martr.	7	4	8	4 40	C	4 34
27 Shtwėrtk	Jan. Khrystom., b. w.	7	4	7	4 41	C	5 35
28 Pjatk	† Juliana, biŕŕopa	7	4	6	4 43	C	6 24
29 Sobotu	Otilije, knjeŕny	7	4	5	4 44	C	7 2

4. njedzela po ŕ. 3 Kralach. Scŕ.: Jėzus ŕtaji wiŕhor na morju. Mat. 8, 23—27.

30 Njedzeli	Martiny, knjeŕny	7	4	3	4 46	C	ŕh. w.
31 Pėndzeli	Pėtra z Kolaska, wuzn.	7	4	1	4 47	C	7 15

Wopomnjenja hėdne dny.

1. Nowe lėto.
2. Landtag = Wohntag, wuplacenjo mŕdny.
7. Dowolenjo kwoŕnyh wojelow.
25. Pjaczŕi kwas.

I. Hermanki.

- 2.—15. Lipŕ (nowolėtna masa).
3. Kulow ŕt.
5. Njėwacŕidlo ŕt.
7. Ruland ŕt.
19. Wulke Jdzary ŕt. fl.
31. Kimpocŕ ŕt. Luban fl. Numburg fl.

II. Měsaŕkowe pŕemėnjenja.

- ☽ Pŕėni bėrtk 7. januarja dop. 9 h. 7 min.
- ☾ Poŕny mėsaŕk 15. januarja pŕŕip. 12 h. 32 m.
- ☾ Poŕledni bėrtk 23. januarja dop. 9 h. 45 m.
- ☾ Młody mėsaŕk 30. januarja w noŕ 1 h. 46 m.

III. Wjedro.

Januar je wot ŕpocŕatka ŕŕėnje zymny; pŕėni bėrtk 7. pŕŕinjje deŕeŕ 4 ŕnėh; 15. maŕzate wojedro dale traŕe; zyma roŕeŕe; 23. ŕnėh; wot 30. zaŕ kruŕŕiŕha zyma a mjerzjenje. —

Ze-li januar a z cyla zyma loŕka, mamy ŕterje dobre haŕz hubjene lėto wocŕatowacŕ. — Czopke deŕeŕe w zymje: trjepe potu w lėcze. — Kurjaty wulki rózŕ maŕza cyle nalėczjo.

IV. Cyrkwinska protyka.

1. Pŕŕŕŕkazany ŕwjaty dŕėn z uŕŕŕporom.
5. Do boŕze miŕe poŕweczenjo wody, ŕele a trndy. Zapocŕat ŕweczenja domow.
6. Swj. 3 Kralow. Pŕŕŕkazany ŕwjaty dŕėn. Do boŕze miŕe ŕo woruŕ a mara ŕweczi.
19. W Khrėŕcjanŕŕej woŕadŕe a teŕ druhŕe tam a ŕem lubjeny poŕŕny dŕėn ŕ ęŕeŕzi ŕwi. martrarja Boŕczana za ŕwarowanjo pŕŕed morom a ŕraŕŕnej ŕhorjeŕzi.
20. Lubjeny ŕwjaty dŕėn z uŕŕŕporom w Khrėŕcjanŕŕej, Njėbjeleczjanŕŕej, Nadworŕŕej a Kulowŕŕej woŕadŕe, w Kłėŕŕŕej Marijnej Swėzŕe a w Koŕjenice. — W Khrėŕcjanach a Njėbjeleczjanach doŕŕolny wotpuŕŕŕ bratŕŕŕwa ŕwi. Boŕczana. — W Kulowje titularny ŕwjedŕen bratŕŕŕwa „ŕŕėnikow“ z doŕŕolny wotpuŕŕŕŕŕ za ŕobuŕŕŕŕwa bratŕŕŕwa „ŕŕėnikow“ a „ŕŕapula“; teŕ ŕwjedŕen towarŕŕwa „Jėzusowoho dŕėczatŕwa“ z doŕŕolny wotpuŕŕŕŕŕ boŕzej miŕŕa za wotemrjeŕe ŕobuŕŕŕŕwa.
21. Cyrkwinski ŕwjaty dŕėn. W Khrėŕcjanach we 8 h. boŕza miŕa za bratŕŕŕwa ŕwi. Boŕczana.

Jadrjeŕŕka.

Pod tutym napisom pŕŕŕŕjeŕe „Krajan“ za baŕŕŕe rozmyŕlenjo ŕlowo Swjatoho abo ŕlawnoho. Njėnuje je jadrjeŕŕka, doŕel z w taŕŕiŕ ŕlowach, kaŕ w jadrjeŕŕce, najbėle zachowana leŕi hluboka mudroŕeŕ ŕiwojenja.

Tu a tam namataŕŕ na ęŕŕŕniŕu ŕlowa: Vulnerant omnes, ultima necat, „ranja wŕŕŕŕŕŕ (hodbŕny), poŕlednja mori“, t. r. z kėŕdej hodbŕŕny je twoje hiŕeŕe zbytkne ŕiwojenjo trėŕŕŕŕe, ŕabŕŕŕe; doŕŕŕ poŕlednja twoja hodbŕŕna niŕku ŕiwojenja wot-rėznye. „ŕtutkujęe, doŕŕŕ je dŕėn; pŕŕŕŕŕŕe noć, zo niŕto ŕtutkowacŕ njemoŕe.“ — Wuŕŕŕj twój ęŕas! „Do nje bjeŕŕ ęhu, do nje bjeŕŕ durbju pŕŕŕŕŕŕŕ, njedŕ plaŕŕŕ ŕŕtoŕŕ ęce.“ S. Franc Kjaber.

Měrc,

naletník, ma 31 dnow.

Stónczka

Měšacžka

		řtkadž.		řkow.		Měš. znamjo	řř. a řř.	
		ř.	m.	ř.	m.		ř.	m.
1 Wutoru	Albina, biskopa	6	48	5	39		7	28
2 Srjedu	†* Popjelna řrjeda	6	46	5	41		8	47
3 Šchtwórtř	* Kunigundy, řřěžor.	6	44	5	43		10	4
4 Pjatk	†* Kazimira, wuzn.	6	42	5	45		11	17
5 Sobotu	* Gerasima, puřtnika	6	39	5	47		řř.	

1. njeđzela pořta (Znwořawit). Šeč.: Žezus řřytowany. Mat. 4, 1-11.

6 Njeđzelu	Fridolina, abta	6	37	5	48		12	26
7 Póndželu	* Domascha z Alřw.	6	35	5	50		1	28
8 Wutoru	* Jana wot Boha, wuz.	6	33	5	51		2	21
9 Srjedu	†* Cyrilla a Methoda	6	30	5	53		3	5
10 Šchtwórtř	* 40 marř. w Sebafř.	6	28	5	55		3	40
11 Pjatk	†* Roziny, marřařki	6	26	5	57		4	10
12 Sobotu	* Řrehorja wulf., bmž.	6	24	5	58		4	34

2. njeđzela pořta (Reminiscere). Šeč.: Žezus na Taborje řřehrařřajeny. Mat. 17, 1-9.

13 Njeđzelu	Eufrařije, knježny	6	21	6	0		4	55
14 Póndželu	* Mathildy, kralowny	6	19	6	2		5	13
15 Wutoru	* Longina, řřotn. m.	6	17	6	3		řř.	w.
16 Srjedu	* Řeriberta, biskopa	6	15	6	4		7	13
17 Šchtwórtř	* Patricia, biskopa	6	13	6	6		8	27
18 Pjatk	†* Narcissa, biskopa	6	11	6	8		9	42
19 Sobotu	* Józefa, patron. cyřř.	6	8	6	10		10	58

3. njeđzela pořta (Ořuli). Šeč.: Žezus wuřna žłoho duřha. Luk. 11, 14-28.

20 Njeđzelu	Kuthberta, biskopa	6	6	6	11		řř.	r.
21 Póndželu	* Benedikta, abta	6	3	6	13		12	11
22 Wutoru	* Ořtawiana, m. diař.	6	1	6	15		1	15
23 Srjedu	* Wiktorin. a tow. m.	5	59	6	16		2	11
24 Šchtwórtř	* Gabriela, arcjandžela	5	57	6	18		2	55
25 Pjatk	†* Přej. s. Marije	5	55	6	20		3	28
26 Sobotu	* Ğařřtala, marřarja	5	53	6	21		3	57

4. njeđzela pořta (Łatare). Šeč.: Žezus nařřeži z 5 řřlěbami 5000 muři. Jan. 6, 1-15.

27 Njeđzelu	Ruperta, biskopa	5	50	6	22		4	20
28 Póndželu	* Ğuntrama, krala	5	48	6	24		4	42
29 Wutoru	* Wiktorina, marř.	5	45	6	26		řř.	m.
30 Srjedu	* Kwirina, marř.	5	43	6	28		7	39
31 Šchtwórtř	* Balbiny, knj. marř.	5	41	6	29		8	54

Wopomnjenja řřodne dny.

1. Póřtnicy. Štónceňjo křawnyř a tořo runječja wjeselow.
2. Narodny řřen Ğoho Šwjatořeže bamža XIII. (1810).
20. Zapoečatk nałečja. Ğřen a noč řo runataj.
31. Kralowřa renta.

I. Hermanki.

1. Bart řř. Eisenberg řř. Brody řř. řř.
2. Njeřmacžidlo řř. Wulki Ğajn řř.
3. Wulki Ğajn řř.
5. Ğřenř řř. Trěbule řř. a len.
7. Biskopicy řř. Zuboraž řř. řř. řř. Ğróđł řř. řř. Kulow řř.
8. Łaž řř. řř. Krosno řř. řř. Ğarřeč řř. řř. řř.
9. Krosno řř.
12. Wětořow řř. řř.
14. Nowojale řř. Wětořow řř.
15. Dobroług řř.
16. Dobroług řř. Radeburg řř.
17. Radeburg řř.
19. Žitawa řř. Lubin řř. řř.
21. Ğařřtrow řř. řř. Žitawa řř. řř. Lubin řř. Štankow řř. řř. řř.
22. Ğřřwald řř. řř. Kuland řř.
23. Wóřporř řř. Kuland řř.
26. Žty Komorow řř. řř.
28. Biskopicy řř. Štarc Ğređžany řř. Ğřřbach řř. řř. Muřařow řř. řř. Žty Komorow řř.
30. Ğređžany řř. Ğažonca řř.

II. Měšačkowe přejmenjenja.

- ☾ Přejni běřřtk 7. měrcja wječor 9 h. 0 m.
- ☺ Polny měřacžř 15. měrcja w noč 11 h. 34 m.
- ☾ Pořledni běřřtk 23. měrcja rano 4 h. 27 m.
- ☼ Włobny měřacžř 29. měrcja w noč 11 h. 30 m.

III. Wjedro.

Šněř a deřeč traje z februarja; 7. wopřeřřtanje a je řřen a přchemenřaty čřas; 15. řo wuwjedri a je řřenje hač do 23. řđžež wıchory a přchemenřate dny zařřupja. Łola řo řas wuwjedri; włobny měřacžř 29. přřimje řřany nałetny čřas. — Šđňž na 40 marřarjow mjerzany, budže řřečje 40 uocow mjerzany; hewař ma řo přčodne leto woečřakowaež. — Měrcři řněř řřodži řřitam a wıntcam. — Šuči měrc pjełni pıney.

IV. Cyrkwınska protyka.

1. Ppopoknjny řřař řo wřřıřte wupřřeňjo z włotarjow.
2. Ppopjelna řřjeda. Ğřřkwınskı řřwjaty řřen; do božeje mıře řřwječřajno ppopjela a potruřeňjo z nim. Polny pořř, t. r. za řřen jednyřřočnéne dořřpokne nařřečřajno z włotarjow mıřajnyř řřen. Ğařřı pořř je řřen z řř* woznamjenjeny. Zapoečatk řřřřřečřı dnow řřřřo řřo pořřa a jutrowneje řřpwejđe.
3. Włolženy pořř, t. r. za řřen jednyřřočnéne dořřpokne nařřečřajno z domownořežny mıřajnyř řřen. Ğařřı pořř maja z wuwzaežom njeđžel wřře dny 40dnowřřtořo pořřa, na řřotnyř polny pořř njeje, dale řoboty wo řřudnyř dnay a wıgıłıje pıřjed Šwjatřamı, pıřjed řřwjedženıemı; řřwjatej Pětra a Pawola, řřwj. Marije donjeřjeřřwzaeža a wřřečř Šwjatřyř. Łone pořř je řřen z řř* woznamjenjeny.
6. W Ğređžanay w dwóřřkej řřřřıwı 1/2 9 řřđž. boža mıřa z woprawıjenjom a řerbřřım přejdowanjom.
- 9., 11. a 12. Kwatember abo řřuče dny; 9. a 11. polny, 12. włolženy pořř.
19. Ğřřkwınskı řřwjaty řřen.
25. Přřřřřřajany řřwjaty řřen z řřřřřřorom.

Hapryl,

jutrownik, ma 30 dnów.

		Stónceźka				Měsacźka		
		řhadź.		řhov.		Měs.		
		ř.	m.	ř.	m.	řth. a řh.	ř.	
		ř.	m.	ř.	m.	řth.	řh.	
1	Pjatt	†* Hugona, biskopa	5	39	6	31	10	6
2	Sobotu	* Franciska z Paula	5	36	6	33	11	13
5. njeźzela posta (Judita). Seč.: Židža ěedźža Jezusa kamienjowacź. Jan. 8, 46—59.								
3	Njeźzelu	Richarda, biskopa	5	34	6	35	řh.	r.
4	Póndźzelu	* Fridora, bisk. wucź.	5	32	6	36	12	10
5	Wutoru	* Vincencia Ferrer, w.	5	30	6	37	12	58
6	Srjedu	* Sifsta I., bamža	5	27	6	39	1	38
7	Schtwórtf	* Hermanua Józefa, w.	5	25	6	41	2	9
8	Pjatt	†* 7 bolosć. ř. Mar.	5	23	6	43	2	35
9	Sobotu	* Mar. Kleof.; Alacia	5	20	6	44	2	58

6. njeźzela posta (Palmarum). Seč.: Jezusowy stawny pucź do Jeruzalema. Mat. 21, 1—9.

10	Njeźzelu	Bołmoncźka; Ćzech.	5	18	6	46	3	17
11	Póndźzelu	* Leona I., bmž. wucź.	5	16	6	48	3	36
12	Wutoru	* Julia I., bamža	5	14	6	50	3	55
13	Srjedu	* Hermenegilda, ř. m.	5	12	6	51	4	13
14	Schtwórtf	†* Zeleny řhtw. ☺	5	10	6	52	řth.	w.
15	Pjatt	†* Wulki pjatt	5	8	6	54	8	38
16	Sobotu	†* Jutrowna sobota	5	6	6	56	9	58

Jutry. Seč.: Jezus je wot řmjercźe řtaný. Marf. 16, 1—7.

17	Njeźzelu	Jutrownička	5	3	6	57	11	7
18	Póndźzelu	Jutrowna póndź.	5	1	6	59	řth.	r.
19	Wutoru	Jutrowna wutora	4	59	7	1	12	7
20	Srjedu	Theotima, martrarja	4	57	7	3	12	53
21	Schtwórtf	Anselma, bisk. wucź. ☾	4	55	7	4	1	30
22	Pjatt	† Sotera a Kaja, b. m.	4	53	7	6	1	59
23	Sobotu	Jurija, m.; Adalb.	4	51	7	8	2	24

1. njeźzela po Jutrach: Běla njeźzela abo młode Jutry (Kwasimodogeniti). Seč.: Jezus řo Domasćej źjewi. Jan. 20, 19—31.

24	Njeźzelu	Židele ze Sigmar., m.	4	50	7	9	2	45
25	Póndźzelu	Marfa, řćenika	4	48	7	10	3	4
26	Wutoru	Kleta a Marcellina, m.	4	45	7	12	3	26
27	Srjedu	Anastasia, bamža	4	43	7	14	3	49
28	Schtwórtf	Pawoła wot řřhiza ☉	4	41	7	15	řh.	w.
29	Pjatt	† Leb. a hoźdź. ř.; Pětra	4	39	7	17	8	56
30	Sobotu	Řhatyrny Senensř., řnij.	4	37	7	18	9	58

Wopomnjenja hódne dny.

1. Dawk za wopaleništu pokladnicu.
4. Narodny źžen Joho Mikosjeje biskopa Franca (1811).
23. Narodny źžen Joho Majeřtojeje řkala Alberta (1828).
25. Dowolenjo kwasnyř wjeselow.

I. Hermanki.

4. Bjarnacźicy řt. řl. Ćubij řij. řt. Połcźnica řt. Ćulow řt.
5. Ćicij řij. řt. řl.
6. Mješwacźidło řt. Wulke Józary řt. řl. Ćumburg řl.
7. Ćamjenc řt. Žhorjele řt. Běřtow řt. řl.
8. Ćuland řt.
9. Ćudysřin řt. řl. Ćalawa řij. řt. Ćrěbule řt. řt. řl. a řen.
11. Ćuboraz řij. řt. řl. Ćufow řt. Ćulow řt. řl.
12. Ćarřečez řij. řt. řl. Ćasyn řt. řl.
13. Ćubij řl.
19. Ćěřeřachow řl. Ćźeže řt. řl.
23. Ćarow řij. řt.
25. Ćošpork řt. Ćušpork řt. Ćoštrowc řl. Ćóćowij řl. Ćhocźebuz řij. řt. řl.
27. Ćołcźnica řt. Ćadeberg řt.
28. Ćadeberg řl.
30. Ćrěwf řt.

II. Měsaczkowe přeměnjenja.

- ☾ Přeni běrtk 6. hapryla pop. 4 řh. 52 m.
- ☺ Połny měsacźk 14. hapryla pichp. 12 řh. 47 m.
- ☾ Pořledni běrtk 21. hapryla dop. 10 řh. 36 m.
- ☉ Młode měsacźk 28. hapryla dop. 11 řh. 22 m.

III. Wjedro.

Započatt hapryla je řjany; 6. řjenje hacź do 13.; z połnym měsacźkom 14. zastupja běřeče a wětry, mořny njełubozny ězas traje dale; 21. běřečez popuřeři ale njeřeřestanje; 28. zas wjele běřeča.

Hapryl ězi towarř řřibaly řneř mjecje z ěorřečezu do řřowij.

IV. Ćyrkwinska protyka.

2. Ćoposřnju řo bože martry a řmjecźata na wotřaryř z řijattowej řłachty zawěřeja.
3. Njeźzela ězerpjenja. W Ćadworju titularny řwjedžen řarřřtwa „Jezusoweje řmjertneje řřijřnoje“ a dořpownij wotpuřř.
10. Do božeje řmře řwjeřzenjo bořimij a wobřhad. Ćařřion řwij. Mateja.
12. Ćařřion řwij. Marfa.
13. Ćařřion řwij. Ćufasřa.
14. Ćyrkwiniř řwjaty źžen. Ćoza martra z běřej řłachćeřicźtu zawěřena. Přenje řwij. woprařjenje ěźečzi. Ćo „Gloria“ řwjazano řwzono. Ćo bořat řužbah wotřrywano wotřariow.
15. Ćoza martra z ěřownej řłachćeřicźtu zawěřena. Ćeremonije. Wotřryzo a ěřeřzenjo Jezusowoho řwij. řřijiza. Přėdowanjo. Ćoza řmřa z řřeřpřeřeřřowowanym woporoř. Ćařřion řwij. Žana. Wobřhad z Ćořim Ćeřetom ř bořonu rowej. Ćušřpor.
16. Do božeje řmře řřownowanjo wohenja, jutrowne řwěry a řřeřeniře woby. Ćřij, „Gloria“ wotřwjazano řwzono. — Ćjeczor bože řorřeřaczo.
17. Vidi aquam. Dořpownij wotpuřř. Ćroceřionij „řřijzerow“ w řřrořeřicach, Ćulowje, Ćalbicach, Ćěbjeřeřicach a Ćotrowje.
18. Ćřijřazany řwjaty źžen.
19. Ćwjaty źžen. Ćroceřionij do Ćořžanta ějeja.
25. Ćyrkwiniř řwjaty źžen. Ćrořřny wobřhad.

Meja,

růžovník, ma 31 dnův.

Slůnczka		Měsaczka	
řhadž.	řhov.	Měsíc.	řh. a řh.
ř. m.	ř. m.	řh.	ř. m.

2. njeđzela po Zutrach (Misericordias). řeč.: Jeřus dobrý pastyr.
Jan. 10, 11—16.

1 Njeđzelu	Filipa a Jafuba, jap.	4	35	7	20		10	50
2 Půndželu	Athanasia, bisk. wučž.	4	33	7	21		11	33
3 Wutoru	Namafanj. ř. řchiza	4	32	7	22		řh.	r.
4 řrjedu	Floriana, m.; Moniki	4	30	7	24		12	8
5 řchwórtř	Pia V., bamža	4	28	7	26		12	36
6 Pjatt	† Jana přch. řacž. wr.	4	26	7	28		1	0
7 Sobotu	Stanisława, bisk. m.	4	24	7	29		1	20

3. njeđzela po Zutrach (Subilate). řeč.: Jeřus ryeži wo řwojim woteńdženju.
Jan. 16, 16—22.

8 Njeđzelu	Zakitar. ř. řózeřa	4	23	7	31		1	39
9 Půndželu	řrehorja z Naz., b. w.	4	21	7	33		1	57
10 Wutoru	Antonina, biskopa	4	19	7	34		2	15
11 řrjedu	Mamerta, biskopa	4	17	7	36		2	36
12 řchwórtř	Nerea; Panfracia, mm.	4	16	7	37		3	0
13 Pjatt	† řervacia, biskopa ☺	4	15	7	38		řh.	w.
14 Sobotu	Bonifacia, martrarja	4	13	7	40		8	52

4. njeđzela po Zutrach (Kantate). řeč.: Jeřus ľubi Duřha řwjatoho.
Jan. 16, 5—14.

15 Njeđzelu	řřidora, rólu.; řofije	4	12	7	41		9	56
16 Půndželu	Jana z Nepomuka, m.	4	10	7	43		10	49
17 Wutoru	Pařhala Bawlon., wuz.	4	9	7	45		11	30
18 řrjedu	Benancia, martrarja	4	7	7	46		řh.	r.
19 řchwórtř	Pětra řeleřtina, bamža	4	6	7	48		12	3
20 Pjatt	† Bernard. řenenř. ☺	4	4	7	49		12	28
21 Sobotu	řeliksja wot řantal., w.	4	3	7	50		12	51

5. njeđzela po Zutrach (Rogate). řeč.: Jeřus napomina ř modlenju.
Jan. 16, 23—30.

22 Njeđzelu	řmilia; řulije, řnj.	4	2	7	51		1	11
23 Půndželu	řefideria, martrarja	4	1	7	52		1	32
24 Wutoru	ř. řar. pomoc. řchěřčž.	4	0	7	53		1	53
25 řrjedu	řrehor. VII.; řórbana	3	59	7	55		2	17
26 řchwórtř	Božoho řpěća	3	58	7	56		2	46
27 Pjatt	† řar. řladl. w. řazz.	3	57	7	58		3	20
28 Sobotu	řermana, biskopa ☺	3	56	7	59		řh.	w.

6. njeđzela po Zutrach (řřaudl). řeč.: Jeřus ryeži wo řwjatym Duřhu řróřřtarju. Jan. 15, 26—16, 4.

29 Njeđzelu	řheodořije, martrařki	3	55	8	0		9	30
30 Půndželu	řerdinanda III., řrala	3	54	8	1		10	7
31 Wutoru	řugele Merici, řnj.	3	53	8	3		10	37

řopomunjenja řódne dny.

1. Walpora. — 23. řchizowiny tydžeń.

I. Hermanki.

- 2.—15. řipřt (jutrowna mařa; 2.—8. bětrařřti tydžeń, 9.—15. mařa).
2. řart řt. řl. řrěwř řl. řulow řt.
3. řanua řt. řl. řrody řt. řl.
4. řeřwacžidlo řt.
7. řřh řomorow řt. řl. řěřošow řt. řl.
9. řafeř řl. řannow řt. řl. řtopin řt. řl. řahan řt. řl. řřh řomorow řl. řěřošow řl.
10. řarow wlm.
12. řrořno wlm. řifenberg řt. řl.
14. řudyřchin řt. řobrolug řt.
16. řiftopicy řt. řořerec řt. řl. řuboraz řt. řt. řl. řulow řt.
17. řulow řl. řuland řt.
18. řuland řl.
19. řeřřow řt. řl.
21. řitawa řt. řl. řalawa řt. řl.
23. řamjenc řt. řl. řubij řt. řl. řalawa řl. řubin řt. řl.
28. řubin řt. řl. řrěbule řt. řl.
30. řiftopicy řt. řinspórt řt. řořpórt řt. řubin řt. řlantnow řt. řt. řl. řróđ řt. řl. řinspórt řl. řarřeř řt. řt. řl. řařh řt. řl.

II. Měřačkowe řřeměńjenja.

- ☾ řřeni běřřř 6. meje přchřp. 11 ř. 42 m.
- ☺ řokny měřačřř 13. meje w nočy 11 ř. 21 m.
- ☾ řošledni běřřř 20. meje pop. 4 ř. 4 m.
- ☾ řłody měřačřř 28. meje w nočy 12 ř. 33 m.

III. Wjedro.

Meja započěnje njeľubozna a motra; 6. zař wjele deřeřeřa; 12. řo wumjedri; wot 13. řjany řčas; wot 20. přcheměńjate; z 28. řo zař cyle wuwjedri. — Deřeřeř na Walporu wjeľni brožnje a piucy. — řunka meja, řuřři řuni; řuřři meja, řunka řuni. — řařřež wjedro na řože řpěčžo, řařře řuřřo přeřež cyle nazymjo.

IV. řyrkwinska protyka.

řřchěřř: ř meji je meřřři nymřpor w řudyřchinje, řorownje, řarijnei řwěžďe, řehřošćicah, řoženeře a řulowje.

1. řwjaty džeń z řředowanjom.
3. řwjaty džeń z řředowanjom.
6. řyrkwinsři řwjaty džeń zakitarřřwa cyleje biskopřře woady.
- 23., 24. a 25. řobřhady řchizowneho tydženja.
26. řřchřřazany řwjaty džeń. řo řeřenju řđalenjo řoriřřtačža, jutrowneje řwěčřři a zarěřřehneho řchřřža.
29. ře řwóřřřeji řyrkwi w řrežđžanah řerbřře řředowanjo.

řadřeřřka.

„ře to řłud za martrařřřwom řebi řđadęř a přřři řym řakomđžicř, po řorucžnořeřčah řwojoho řowolańja řřwň.“ ř. řr. ze řales.
„řóžowc je řřodžřwny řřeđř, řreči řřečřicř, řřnadu řožu zař dobřeč, řoħa přřeřrařřicř.“
řamž řrehor řVI.

Junij,

smajnik, ma 31 dnów.

Stónczka		Měsaczka	
řhadž.	řhom.	Měs.	řh.
h. m.	h. m.	řh.	h. m.

1 Srjedu	Zwencia; Pamfilia, m.	3	528	4		11	3
2 Sčtwórtk	Marcellina; Blandiny	3	518	5		11	24
3 Pjatt	† Paule, knj. martr.	3	508	6		11	43
4 Sobotu	* Franciska Karacc., w.	3	498	7		řh.	r.

Swjatti. Seč.: Sčtóz Boha lubuje, jeho řaznje džerži. Jan. 14, 23—31.

5 Njedzelu	Swjatkownička ☽	3	498	8		12	1
6 Póndželu	Swjatk. póndžela	3	488	9		12	19
7 Wutoru	Swjattow. wutora	3	478	10		12	38
8 Srjedu	†* Wilhelma; Medarda	3	478	10		12	59
9 Sčtwórtk	Prima a Feliciana, m.	3	478	10		1	26
10 Pjatt	†* Marhaty, kralowny	3	478	11		1	59
11 Sobotu	* Barnaby, japosčtola	3	478	12		2	43

1. njedžela po Swjattach. Seč.: Wupóslanjo japosčtola. Mat. 28, 18—20.

12 Njedzelu	Najswj. Trojicy ☺	3	478	12		řh.	w.
13 Póndželu	Antonia z Padua, w.	3	468	13		9	26
14 Wutoru	Bafilía wulf., b. wučž.	3	468	14		10	3
15 Srjedu	Wita, martrarja	3	468	14		10	32
16 Sčtwórtk	Božoho Čěla	3	468	15		10	56
17 Pjatt	† Montana, wojaka, m.	3	468	15		11	18
18 Sobotu	Marfa a Marcellina ☾	3	468	15		11	38

2. njedžela po Swjattach (1. po S. Trojicy). Seč.: Pšćirunanjo wo wulkej wječeri. Łuf. 14, 16—24.

19 Njedzelu	Juliany; Gervafia, m.	3	468	16		12	0
20 Póndželu	Silveria, bamža martr.	3	468	16		řh.	r.
21 Wutoru	Moisia z Gonzaga	3	468	17		12	23
22 Srjedu	Paulina, biskopa	3	468	17		12	49
23 Sčtwórtk	Dořhom. Bož. Čžěła	3	468	17		1	21
24 Pjatt	† Kar. ř. Jana řšćež.	3	478	17		1	59
25 Sobotu	Wilhelma, abta	3	488	17		2	45

3. njedžela po Swjattach (2. po S. Trojicy). Seč.: Pšćirunanjo wo žhubjenej wocy. Łuf. 15, 1—10.

26 Njedzelu	Jana a Pawoła, m. ☉	3	488	17		řh.	w.
27 Póndželu	Ladiskawa, krala	3	498	17		8	40
28 Wutoru	* Leona II., bmž.; řren.	3	498	16		9	7
29 Srjedu	Pětra a Pawoła, j.	3	508	16		9	29
30 Sčtwórtk	Wopomnj. ř. Pawoła	3	508	16		9	50

Wopomnjenja řódne dny.

- 21. Započattk lěčja. Najdělšiji džěn z najřóbtšćej nocu.
- 27. Šydom špancow.
- 30. Kralowřa renta.

I. Hermanki.

1. Njěswacžidlo řt. Wjelecjin řt. Madeburg řt. řródt wln.
2. Kalawa wln. Řhocžebuz řt. řt.
3. Kuland řt.
7. Wobbramech řt. řt. Kulow řt. řt.
9. Kalawa wln. Řhocžebuz wln.
11. Lubin wln.
14. Krosno řt. řt. Řici řt. řt. řt. Řychwald řt. řt.
15. Madeburg řt. Krosno řt.
16. Kalawa wln. Řhocžebuz řt. řt.
20. Ğalsčtrow řt. Žhorjele řt. řt. Ğuczina řt. řt. Wulki Ğajn řt. Ğubin řt. řt. Ğluzatow řt. řt.
21. Wulki Ğajn řt.
22. Damna řt. řt.
23. Řhocžebuz řt. řt.
24. Wroby řt. řt.
25. Lubin řt. řt.
27. Nowe Dreždžany řt. Řychbach řt. řt. Drěwf řt. Ğuban řt. Ğuboraž řt. řt. řt. Ğarow řt. řt. řt.
28. Bart řt. Drěwf řt.
30. Řhocžebuz řt. řt.

II. Měšačkowe přeměnenja.

- ☽ Přěni běrtk 5. junija rano 4 ř. 17 m.
- ☺ Pořny měšačř 12. junija dop. 7 ř. 54 m.
- ☾ Poředni běrtk 18. junija w noč 10 ř. 16 m.
- ☉ Ğřodny měšačř 26. junija pop. 3 ř. 1 m.

III. Wjedro.

Junij je přěnje dny rjany; 5. deřćež; 12. wětr z deřćežom pšćež cyř tydžeri; wot 18. řas řjenje a čřpjo; mřodny měšačř 26. pšćinjese pšćeměnjaty a njewobřtaju čřas. —

Řajřež wjedro ř. Medard (8.) řnje.

Tajře wězo wo řnje řežje.

Žymny a mřky junij řřazy řusto cyř lěto.

Kofuline řufanjo po řenje Drohotu do kraja pšćiwlecze.

IV. Cyrkwinska protyka.

3. We Wotrowje rano (po 1/26 řodž.) wotřad proceřiona do řrupřt.
4. Sobotu pšćed Swjattami. Řigilny (woloženy) pšćt. Wobnowjenje dupy.
6. Pšćiřazany řwjaty džěn.
7. Swjaty džěn. Proceřiony do Řóžanta džēja.
- 8., 10. a 11. Pšćt řuchich dnów abo kwatember.
8. a 10. pořny pšćt (řenotřóčne naryčzenjo a řđerženjo mřainych ředži); 11. woloženy pšćt (řenotřóčne naryčzenjo).
11. Řónč jutrowneje řpowjedže.
12. Řajř Ğasperges me.
16. Pšćiřazany řwjaty džěn ze řwjeczenjom pšćež řdnów. Swjedženřt wobřhad z Ğožim Čžětom ř řčtyřjom wolattkam. Tež je džjenja řwjedžen řwj. Benna, patrona diřečy a řerbřřoho kraja.
23. Čyrkwinsřt řwjaty džěn pořodnjy z wobřhadom z Ğožim Čžětom.
24. Swjaty džěn. Tež řwjedžen Ğajřwj. Wutrobny řežujoweje.
28. Řigilny (woloženy) pšćt.
29. Pšćiřazany řwjaty džěn. Dořpořny wotřust dla řřečejanřteje wučžby.

Julij,

pražnik, ma 31 dnów.

Słónczka

Měsacžka

sthadž.
h. m.thow.
h. m.Měs.
žnaujosth. a th.
h. m.

1 Pjatt	† Theobalda, puštnika	3 51 8 15		10 7
2 Sobotu	Domapht. i. Marije	3 52 8 15		10 24
4. njeđzela po Swjatkach (3. po S. Trojicy). Luf. 5, 1—11.		Scž.: Bohaty popad rybow.		
3 Njeđzelu	Anatolia, biskopa	3 52 8 15		10 43
4 Póndželu	Protop., abt.; Berty	3 53 8 15		11 3
5 Wutoru	Michala wot Swjat., w.	3 54 8 14		11 26
6 Srjedu	Dominiti, knj. martr.	3 54 8 14		11 55
7 Schtwórtk	Pulcherije, knj. křež.	3 54 8 14		th. r.
8 Pjatt	† Rhiliana; Hilžbjety	3 55 8 13		12 32
9 Sobotu	Beroniki w. Jul., knj.	3 56 8 13		1 20

5. njeđzela po Swjatkach (4. po S. Trojicy). Scž.: Sprawnosč farizejow.
Mat. 5, 20—24.

10 Njeđzelu	Rufiny a 7 br.; Felicit.	3 57 8 12		2 24
11 Póndželu	Bričia, bisk. m.	3 58 8 11		sth. w.
12 Wutoru	Jana Gualberta, abta	4 08 10		8 31
13 Srjedu	Marhaty, knj. martr.	4 18 9		8 57
14 Schtwórtk	Bonaventury, bisk. wčž.	4 28 8		9 21
15 Pjatt	† Hendricha II., krala	4 38 7		9 44
16 Sobotu	S. Marije na Karmel.	4 48 6		10 5

6. njeđzela po Swjatkach (5. po S. Trojicy). Scž.: Jezus nasheži ze 7 khlěbami
4000 muž. Mar. 8, 1—9.

17 Njeđzelu	Mlešia, wuznaw.	4 68 5		10 27
18 Póndželu	Kamilla z Lellis, w.	4 78 4		10 54
19 Wutoru	Vincencia z Paula	4 88 3		11 24
20 Srjedu	Hieronyma Nemiliana	4 98 2		11 59
21 Schtwórtk	Praksedy, knježny	4 108 1		sth. r.
22 Pjatt	† Marije Madleny	4 118 0		12 42
23 Sobotu	Apollinara, b.; Viboria	4 137 58		1 33

7. njeđzela po Swjatkach (6. po S. Trojicy). Scž.: Prošetjoje we nowcžich
draftach. Mat. 7, 15—21.

24 Njeđzelu	Ahrystiny, knj. martr.	4 147 57		2 31
25 Póndželu	Jatuba staršč., jap.	4 167 56		3 33
26 Wutoru	Hany, macž. i. M.	4 177 54		th. w.
27 Srjedu	Pantaleona, lěf. martr.	4 197 53		7 56
28 Schtwórtk	Nazar.; Viktor.; Imoc.	4 207 51		8 15
29 Pjatt	† Marthy, knježny	4 227 50		8 33
30 Sobotu	Abdona a Sennena, m.	4 237 48		8 50

8. njeđzela po Swjatkach (7. po S. Trojicy). Scž.: Měsprawny nušnicat.
Luf. 16, 1—9.

31 Njeđzelu	Ignacia z Lojola, wuz.	4 247 47		9 9
-------------	------------------------	----------	--	-----

Zopomnjenja hódne dny.

23. Zapocžatk pšychžich dnów.

28. Wuzwolny džen budyščinštoho tachanta Franca (1875).

I. Hermanki.

1. Lufow st. Bžy Komorow kn. st.
2. Huska st. kl. Kalawa kn. st. Bžy Komorow kl.
4. Džěže st. kl. Kulow st. Kalawa kl. Trěbule kn. st. kl.
6. Měšwacžidlo st.
7. Šhocžebuz kn. st.
8. Kuland st.
9. Lubin kn. st.
11. Wifopicy st.
12. Warschčž kn. st. kl. Wašnu st. kl.
18. Lubij kn. st. Polčžnica st.
19. Polčžnica st.
20. Radeburg st.
23. Žitawa kn. st.
25. Wóšport st. Žarow kn. st.
28. Kamjene st.

II. Měsacžkowe přeměnjenja.

- ☾ Přeni bérttk 4. julija pop. 6 h. 14 min.
☽ Połny měsacžk 11. julija pop. 3 h. 11 m.
☾ Poledni bérttk 18. julija dop. 6 h. 31 m.
☼ Młody měsacžk 26. julija dop. 6 h. 17 m.

III. Wjedro.

Julij budže drje pšehěžynje bóle mofry hačž
sudy; 4. pščinjeje někotre rjane dny; z 10. zaš
zastupi pšchemenjaty čas; 18. wětr z desčezom,
potom zaš rjenje a horco; 26. zaš wjac desčezja
hačž do kónca měšaca. —

Ma swi. Jakuba sněh křežeje; dopoldnja: čas
do hód; popoldnja: čas po hódžoch; swěčži-li
słóncžto, budže žyma; pada-li desčezik, pšchemeni
jo žyma bóžny. — Šdžž w juliju desčez a słóncžne
pruhi so pšchemenjeja, bohate žně za pšchichodne
lěto lubja.

IV. Cyrkwinska protyka.

2. Swjaty džen. Procestiony do Róžanta džeja.
13. Lubjny swjaty džen Měšwacžanšteje wosady
z předomanjom a z wobthadom wokolo polow.
16. Swjedženi škapulira.
22. Swjaty džen. Kermuška we Špitalu.
25. Swjaty džen.
26. Cyrkwinski swjaty džen.
28. Wuzwolny džen budyščinštoho tachanta
Franca. (1875.)
30. Kano w 1/2 h. wotthad procesiona z Ahró-
ježic k swjatej Hanje, do Filipšdorfa a Rum-
burga.
31. Kano w 1/2 h. wotthad procesiona z Budy-
ščina do Rumburga.

Zadrješka.

„Nicžo čłowjeta tak wjele nječžiwuje, kaž
čłowječ ja m jo.“ S. Fr. ze Saes.

„Komuž je Wóh wšchitto, tomu swět njeje
nicžo.“ S. Fr. ze Saes.

„Wěć mi, zo je zapřeczžo žmyšlow we hla-
daniu, šchženju a rježenju wjele wjac winoite,
džžli nošchenjo pokutnoho powjaza a hruboho
woblecženja.“ S. Fr. ze Saes.

„Šchž nješž z dobrym měnjenjom čžnit,
nješchženje tebi žanoho wužitta.“ S. Šamschtn.

August, žnjeńc, ma 31 dnów.		Stónczka		Měšaczka			
		šthadž. h. m.	thow. h. m.	Měš. znamjo	šth. a th. h. m.		
1	Póndželu	S. Pětra w rjećazach	4	25	7 46		9 31
2	Wutoru	Alfonsa z Liguori, w.	4	27	7 44		9 56
3	Srjedu	Nam. f. Schčžepana	4	29	7 42		10 28
4	Schtwórtk	Dominiķa, wuznam.	4	30	7 41		11 10
5	Pjatk	† S. Marije na šněhach	4	32	7 39		th. r.
6	Sobotu	Šchekrasnjenska Šchryst.	4	33	7 37		12 4

9. njeđzela po Swjatkach (8. po S. Trojicy). Scž.: Jezus plata na Jeruzalem. Luf. 19, 41—47.

7	Njeđzelu	Matuscha, biskopa	4	35	7 35		1 13
8	Póndželu	Cyriaka, martr.	4	37	7 33		2 32
9	Wutoru	Šhětana, wuznam. ☺	4	38	7 31		šth. w.
10	Srjedu	Lawrjenca, martr.	4	39	7 30		7 22
11	Schtwórtk	Susanny, m.; Filumen.	4	40	7 28		7 46
12	Pjatk	† Klaru, knježny	4	42	7 26		8 8
13	Sobotu	* Hipolyta; J. Berchm.	4	44	7 24		8 31

10. njeđzela po Swjatkach (9. po S. Trojicy). Scž.: Farizej a kónit we templu. Luf. 18, 9—14.

14	Njeđzelu	Eufebia, měšcn. m.	4	45	7 22		8 57
15	Póndželu	Do njeb. wz. s. Mar.	4	47	7 20		9 26
16	Wutoru	Gyacintha, měšcn. ☾	4	49	7 18		10 1
17	Srjedu	Liberata, abta	4	50	7 16		10 41
18	Schtwórtk	Heleny, křěž. wudowy	4	52	7 14		11 30
19	Pjatk	† Sebalda, w.; Ludw., b.	4	54	7 12		šth. r.
20	Sobotu	Bernarda, abta, wučž.	4	55	7 10		12 25

11. njeđzela po Swjatkach (10. po S. Trojicy). Scž.: Jezus wustrowi hluchonemoho. Marč. 7, 31—37.

21	Njeđzelu	J. Franciski w Chantal.	4	56	7 9		1 26
22	Póndželu	Timothea, martrarja	4	58	7 7		2 29
23	Wutoru	Filipa Venicia, wuzn.	4	59	7 4		3 35
24	Srjedu	Bartronja, jap. ☉	5	1	7 2		th. w.
25	Schtwórtk	Ludwika, krala	5	3	7 0		6 40
26	Pjatk	† Zesprina, bamža	5	4	6 58		6 59
27	Sobotu	Józefa z Kalasanca, w.	5	6	6 55		7 17

12. njeđzela po Swjatkach (11. po S. Trojicy). Scž.: Mikosčiny Samaritan. Luf. 10, 23—37.

28	Njeđzelu	Šawšchyna, biff. wčž.	5	8	6 53		7 37
29	Póndželu	Jana křečzen. scžatoho	5	10	6 51		8 1
30	Wutoru	Kozy Limanfšeje, knj.	5	11	6 50		8 31
31	Srjedu	Kaimunda Konnata, w.	5	12	6 48		9 9

Wopomunjenja hódne dnų.

1. Kralowške dawki.
22. Kónc pšycžich dnów.

I. Hermanki.

- Kulow št. št.
- Mjstwočidlo št. Eijenberg št. št.
- Budychin št. št. Žy Komorow kn. št.
- Kinšpótk št. Gubin kn. št.
- Dart št. Łaz št. št.
- Gubin kn. št.
- Počznica št. Stantnow kn. št. št.
- Dobrolug št.
- Wulke Žbžary št. št. Kadeberg št. Dobrolug št.
- Beštow št. št.
- Kuland št. Wětošchow kn. št.
- Žhorjete št. št. Kuland št. Rumburg št.
- Žahan št. št. Wětošchow št.
- Gajhn št. št.
- Šalschtrow št. št. Šródk št. št.
- Trěbule kn. št.
- Warschčž kn. št.
- Wóšpótk št. št. Luban št. Łufow št.
- Łufow št. Brody št. št.
- Žazonca št.

II. Měšačkowe přeměnjenja.

- ☾ Přeni bértšk 3. aug. rano 5 h. 40 m.
☺ Pohny měšačk 9. aug. w nocy 10 h. 5 m.
☾ Posledni bértšk 16. aug. pop. 5 h. 55 m.
☉ Młody měšačk 24. aug. w nocy 9 h. 43 m.

III. Wjedro.

Augustowe přenje dnų su deščezojte; 3. zaš deščez; hučžiške hrimanja; 9. so wuwjedri a je rjenje dlějški čas; 16. tež rjenje; 18. njewjedro a potom deščezuje dlějški čas; 24. hiščezje pšchmenjate.

Bo Lawrjencu pšchestanje drzewo roščž. — Bartromške hrimanja pšchinjeju krupy a šněh.

IV. Cyrkwinska protyka.

- W kšóchtře Marijnej šwěđdze a w Kumburgu došpólny wotpuštk „Porciunkula“.
- Swjaty džen.
- Wigilny (woloženy) póšt. Rano w 7 hodž. wotšhad procesiona z Šchróšćic do Wólmsdorfa.
- Pšchifazany swjaty džen. Do božeje mšče šwjeczenjo zelow.
- W kšóchtře Mar. Šwěđdze došpólny wotpuštk.
- W Radworju došpólny wotpuštk a kermušča.
- Swjaty džen. W Njebjelčicach došpólny wotpuštk bratřstwa f. Woščžana.
- Tež šwjedžen najčjščž. Wutrobny f. Matije.

Zadrješka.

„Moji lubi bratřa!“, praji něhdy swj. Wincenc z Paula šwjim šobubratram, „hižo je dolhi čas, zo Bóh naščomu towarštwu žanu nužu a žrudobu wjac nješčezle. Pruhujmy so tohodla sami, hačž jomu trjebaj nješmy žaneje winy dali, zo je na tele wašchnjo njehnadny pšchězivo nam a dobročžiwosčž f. w o j i c h d o m a p y t a n j o w n a m w o t c a h u j e.“

„Njeje žane wjetšče nježbožo hačž žbožo hřěšnikow.“ S. Šawšchyn.

September,

požnjeće, ma 30 dnów.

Stóncežka

Měšacžka

 fthadž. thow.
h. m. h. m.

 Měš. gnamjo
fth. a fth.
h. m.

1 Schwórtk	Egidia, abta	5	13	6	45		9	56
2 Pjatk	† Schčžěpana, krala	5	15	6	43		10	56
3 Sobotu	Serapije, knj. martr.	5	17	6	41		fth. r.	

13. njeđzela po Swjatkach (12. po S. Trojicy). Scž.: Dželacžo musadni mužicy. Łuf. 17, 11—19.

4 Njeđzelu	S. Jandž. pěstonow	5	18	6	38		12	8
5 Póndželu	Lawrjencja Justiniána	5	20	6	36		1	29
6 Wutoru	Albina, biskopa	5	22	6	34		2	54
7 Srjedu	Keginy, knježny	5	23	6	31		4	15
8 Schwórtk	Nar. s. Marije ☺	5	25	6	29		fth. w.	
9 Pjatk	† Gorgonia, martr.	5	26	6	28		6	33
10 Sobotu	Miklajscha Tolentinsf.	5	27	6	25		6	58

14. njeđzela po Swjatkach (13. po S. Trojicy). Scž.: Něchtó njemóže dwěmaj knježomaj služić. Mat. 6, 24—33.

11 Njeđzelu	Mjena f. Marije	5	29	6	23		7	26
12 Póndželu	Guidona, wuzn.	5	31	6	21		7	59
13 Wutoru	Materna, bisk.	5	32	6	18		8	39
14 Srjedu	Powysch. f. fšchiza	5	34	6	16		9	25
15 Schwórtk	Nikomeda, martr. ☾	5	36	6	14		10	18
16 Pjatk	† Kornel. a Cypriana, b.	5	38	6	11		11	17
17 Sobotu	Zač. bluzn. f. Franc.	5	39	6	9		fth. r.	

15. njeđzela po Swjatkach (14. po S. Trojicy). Scž.: Morny mladženc we Rain. Łuf. 7, 11—16.

18 Njeđzelu	7 bol. f. M.; Dom. z B.	5	40	6	7		12	20
19 Póndželu	Januaria, bisk. martr.	5	41	6	5		1	24
20 Wutoru	Eustachia, martr.	5	43	6	3		2	30
21 Srjedu	†* Mateja, japoscht.	5	45	6	0		3	36
22 Schwórtk	Mauricia, martr.	5	46	5	58		4	42
23 Pjatk	†* Thefle, knj.; Vina ☉	5	48	5	55		fth. w.	
24 Sobotu	* S. Mar. wo wufup. j.	5	50	5	53		5	44

16. njeđzela po Swjatkach (15. po S. Trojicy). Scž.: Jězus wustrowi wobufawožo. Łuf. 14, 1—11.

25 Njeđzelu	Aleof, wuczownika	5	51	5	51		6	7
26 Póndželu	Justiny, martrački	5	53	5	48		6	35
27 Wutoru	Košmy a Damiana, m.	5	54	5	46		7	10
28 Srjedu	Wjacławawa, wójw. m.	5	55	5	44		7	55
29 Schwórtk	Michala, arcjandžela	5	57	5	42		8	50
30 Pjatk	† Hieronyma, m. w. ☽	5	59	5	40		9	57

Wopomnjenja hódne dnų.

22. Započatk nazymy. Džeń a noc jo runataj.
30. Kralowśka renta.

I. Hermanki.

2. Kuland f.
3. Kinspórt f. Žitawa kl.
5. Raminow f. kl. Žitawa kl. f. f. Khoczebuž kl. f. kl. Wulki Hajn f. Kulow f.
6. Wulki Hajn f.
7. Njeswačidło f. Damna f. kl.
8. Wobtramecy f. kl. Khoczebuž wkm. Mužakow f. kl.
10. Kalawa kl. f. Wulki Hajn f.
12. Biskopicy f. Nowosale kl. Kalawa kl. Džěže f. kl. Žarow kl. f. kl.
14. Radeberg f. Radeburg f.
15. Radeburg kl.
17. Drěwt f. Lubin kl. f.
19. Kamjenc f. kl. Wostrowe kl. Ryčbach f. kl. Drěwt kl. Lubin kl. Pirno kl. Trěbule kl. f. kl. a len.
21. Bart f. kl.
22. Khoczebuž kl. f.
- 26.—9. okt. Lipst (Michalska masa).
26. Biskopicy kl. Wojerecy kl. f. Skantnow kl. f. kl.
28. Polcžnica f.
29. Polcžnica kl. Wjesečzin kl. Khoczebuž kl. f.
30. Šufka f. kl.

II. Měšačkowe přeměnjenja.

- ☾ Prěni bértk 1. sept. pop. 3 h. 0 m.
☺ Potny měšačk 8. sept. rano 5 h. 37 m.
☾ Posledni bértk 15. sept. dop. 8 h. 59 m.
☉ Młody měšačk 23. sept. w nočy 12 h. 52 m.
☽ Prěni bértk 30. sept. w nočy 10 h. 46 m.

III. Wjedro.

Wot 1. sept. pšcheměnjeja so deshečojte dnų z rjanymi; 6. hrimanjo; 8. desheč, tiž storo cthy tydžeń traje; 15. desheč je popušečkil, wostanje pak njemobštajny pšcheměnjaty čas; 23. młody měšačk pšchinjeje zas wjac deshečja; kónc septembra jo wuwjedri. —

Swěty Egidij — rjane nazymjo. — Je-li noc pšchod swj. Michalom swěta, hrozj kruta a dolha žyma; dže-li pak desheč, budže žyma lohka. — Swj. Michalowe wino, šódke knježke wino.

IV. Cyrkwinska protyka.

5. Rano w 1/6 wotkhd procesiona z klóčatra Mar. Swěždy do Krupki.
8. Pšchikazany swjaty džeń. Procesiony do Róžanta džeja.
11. Titularny swjedžeń serbskeje cyrkwy we Budychinje a termuśha.
- 21., 23. a 24. Póšt sudich dnów.
21. Swjaty džeń. Procesion z Budychina do Šilipsdorfa.
25. W Drežďžanach serbske přědowanjo.
29. Swjaty džeń.

Zadrješkjo.

„Šačž runje pšchecy dowolene njeje, kóždu wěrowoždž prajeć, njeje tola tež ženje dowolene, ju přěčž.“
S. Fr. ze Sales.

Oktober, winowc, ma 31 dnów.

Stońcżka

Měsacżka

	Stadż.	Thow.	Miej.	Sth. a th.
	h. m.	h. m.	znaniyo	h. m.
1 Sobotu	Remigia, biskopa	6 0 5 38		11 12
17. njeźdźela po Swjatkach (16. po S. Trojicy). Scż.: Najwjetšja kaźnja we zakonju. Mat. 22, 34—46.				
2 Njeźdźelu	Rózarija s. Marije	6 2 5 35		th. r.
3 Póndźelu	Józefa z Rupertina, w.	6 4 5 33		12 31
4 Wutoru	Franciska z Assisi, w.	6 6 5 31		1 54
5 Srjedu	Placida, martrarja	6 8 5 28		3 16
6 Schtwórtk	Brunona, biskopa	6 9 5 26		4 38
7 Pjatk	† Marta, b.; Sergia ☺	6 11 5 24		sth. w.
8 Sobotu	Brigitty, wudowny	6 12 5 22		5 24
18. njeźdźela po Swjatkach (17. po S. Trojicy). Scż.: Jězús wustrowi wicźniwoho. Mat. 9, 1—8.				
9 Njeźdźelu	Dionysia, b.; Ruštika	6 13 5 20		5 55
10 Póndźelu	Franciska z Borgia	6 15 5 18		6 34
11 Wutoru	Cereona, martr.	6 17 5 15		7 18
12 Srjedu	Maximiliana, biskopa	6 19 5 13		8 10
13 Schtwórtk	Eduarda, krala	6 20 5 11		9 8
14 Pjatk	† Kallista, bamža	6 22 5 9		10 9
15 Sobotu	Theresije, knježny ☾	6 24 5 7		11 13
19. njeźdźela po Swjatkach (18. po S. Trojicy). Scż.: Kwasna hoščizna krala. Mat. 22, 1—14.				
16 Njeźdźelu	Samla, abta	6 26 5 5		sth. r.
17 Póndźelu	Jadwigi, wudowny	6 27 5 3		12 17
18 Wutoru	Lukascha, seženika a lěč.	6 28 5 1		1 23
19 Srjedu	Pětra z Alkantara, w.	6 30 4 59		2 29
20 Schtwórtk	Jana z Ranta; Wendel.	6 32 4 57		3 36
21 Pjatk	† Wórschule, knj. m.	6 34 4 54		4 44
22 Sobotu	Severa, b.; Kordule	6 36 4 52		5 55
20. njeźdźela po Swjatkach (19. po S. Trojicy). Scż.: Jězús wustrowi kralowšeho syna. Jan. 4, 46—53.				
23 Njeźdźelu	Sever.; J. w. Kapist. ☉	6 37 4 50		th. w.
24 Póndźelu	Rafaela, arcjandźela	6 39 4 48		5 11
25 Wutoru	Khrysantha; M. Mat.	6 41 4 46		5 54
26 Srjedu	Gwarista, bamža	6 42 4 45		6 46
27 Schtwórtk	Florescia, martr.	6 44 4 43		7 50
28 Pjatk	† Šmuna a Judy, j.	6 45 4 41		9 2
29 Sobotu	Gusebije, knježny	6 47 4 39		10 20
21. njeźdźela po Swjatkach (20. po S. Trojicy). Scż.: Nějmilny wotrocžk. Mat. 18, 23—35.				
30 Njeźdźelu	Theodorita, měšcn. ☽	6 49 4 37		11 39
31 Póndźelu	* Wolfganga, biskopa	6 51 4 35		th. r.

I. Hermanki.

3. Guežina st. kl. Kafečy kl. Šchěrachow kl. Kulow st.
4. Gashn st. kl. Krosno kl. st. Grobšt. Jarow wol.
5. Nějmáčibdo st. Krosno kl.
6. Šhoczebuž kl. st.
8. Lubin kl. st.
10. Bifkopicy st. Luboraz kl. st. kl. Kulow st. kl.
11. Barščež kl. st. kl.
12. Jty Komorow kl. st.
13. Šhoczebuž kl. st.
17. Kimpórk st. Lubij st. kl. Wóspork st. Rum- burg kl. Zahan st. kl.
18. Kimpórk kl. Rychnwald st. kl.
20. Šhoczebuž kl. st.
22. Wětoščow kl. st.
24. Bjarnacěžy st. kl. Stare Drežďany kl. Hal- sčtrow st. Wětoščow kl.
25. Bicin kl. st. kl. Brody st. kl.
26. Kadeberg st.
27. Kadeberg kl. Bestow st. Šhoczebuž kl. st.
29. Drěw st. Kuland st.
31. Kulow st. Kuland kl.

II. Měsacžkowe přeměnjenja.

- ☺ Połny měsacžk 7. oktobra pop. 2 h. 57 m.
☾ Posledni běrtek 15. oktobra w nočy 3 h. 24 m.
☉ Młody měsacžk 23. oktobra w nočy 3 h. 29 m.
☽ Přeni běrtek 30. oktobra rano 5 h. 45 m.

III. Wjedro.

Přeni tydžen oktobra je rjenje; 7. zastupi pscheměnjata a jery čas; 15. zyma z desčezom a sněhom; 23. jneħ a wichory; 30. pschemenjate. — Swjaty Sawol — njeha pošol. — Sawlowe wino — burke wino. — Čim zaže ličžo w oktobryje ze sčtomow pada, čim plódnisħe budže pschichodne lěto. — Wjele desčezja w oktobru, wjele wětra w decemburu.

IV. Cyrkwinska protyka.

1. Pschipołdnju wotkhad procesiona z Khróšćje do Kulowa.
2. W Radworju swjedžen postwojćenja cyrkwoje a fermuška. W Kulowje přeni wotpuštk.
4. Mjeniny biskopa Franca. Swjedžen kulow- ške wofady.
9. W Kulowje swjedžen postwojćenja cyrkwoje a fermuška; druhi wotpuštk.
16. We Wotrowje a w Kóštrje Marijneje Swězdbje fermuška.
21. Cyrkwinski swjaty džen.
23. W Khróšćicach swjedžen postwojćenja cyrkwoje a fermuška.
28. Swjaty džen.
31. Wigilny pošt dla swjedženja Wščěħ Swjatkħ.

Zadrsječko.

Čuzjeħ so nahonjeny jenu z póčeziw oščow wufonječ? Wuzwol každy kroč lěpšchu a nic tajtu, kotrejž so wjacj kħwalby doštanje; tu, kotraj najlěpje džeři a nic tajtu, kiž najbóle do woczow kaħa.
S. Fr. ze Sales.

Wopomnjenja hódne dny.

1. Dawk za wopalenstwu pokladnicu.
29. Nastupny džen J. Majestojče krala Alberta na trón (1873).

November,

nazymnił, ma 30 dnow.

Skónczka

Měsaczka

řhadž.
h. m.

řhom.
h. m.

Měř.
znamjo

řřh. a řh.
h. m.

1 Wutoru	Wšěch Swjatyeh	6	53	4	33		12	57
2 Srjedu	Wřch. řhud. duřchow	6	55	4	31		2	18
3 Schtwórtř	řuberta, biskopa	6	57	4	29		3	38
4 řjatt	† Korle Boromejšř. b.	6	58	4	28		4	56
5 Sobotu	řacharije a řilžbjety	6	59	4	27		6	14

22. njeđzela po Swjatkach (21. po ř. Trojicy). řeř.: Wo danřtim pjenježu. Mat. 22, 15—21.

6 Njeđzelu	Leonarda, abta ☺	7	14	25		řřh. w.
7 Bóndželu	Umaranta; Willibrord.	7	34	23		5 8
8 Wutoru	4 krónowan. martrarj.	7	54	22		5 57
9 Srjedu	Theodora, martr.	7	74	20		6 54
10 Schtwórtř	řandrija Ubellina, w.	7	84	18		7 55
11 řjatt	† Měrczina, biskopa	7	104	17		8 59
12 Sobotu	Měrczina, bamža	7	124	15		10 4

23. njeđzela po Swjatkach (22. po ř. Trojicy). řeř.: řežus řbudži řairowu džowku. Mat. 9, 18—26.

13 Njeđzelu	řtaniřř. řořtki, w. ☾	7	144	14		11 9
14 Bóndželu	řivina, biskopa	7	154	13		řřh. r.
15 Wutoru	řerty, řnj.; Leopolda	7	164	12		12 14
16 Srjedu	Ořhmara; řdmunda, b.	7	184	10		1 20
17 Schtwórtř	řrehorja řžiwneřžinj.	7	204	9		2 27
18 řjatt	† řehyřhia, martr.	7	224	8		3 36
19 Sobotu	řilžbjety, wudowy	7	244	6		4 47

24. a pořlednja njeđzela po Swjatkach (23. po ř. Trojicy). řeř.: řapufeřenjo řeruzalema. Mat. 24, 15—35.

20 Njeđzelu	řeliksja ř Balois, w.	7	254	5		6 0
21 Bóndželu	řoprow. ř. Marije ☾	7	274	4		řh. w.
22 Wutoru	řecilije, řnj. martr.	7	294	3		4 36
23 Srjedu	řlimanta, bamža	7	304	2		5 38
24 Schtwórtř	řana wot řřhžija, wuz.	7	324	1		6 50
25 řjatt	† řhatyrny, řnj. m.	7	334	0		8 8
26 Sobotu	řonrada, biskopa	7	343	59		9 27

1. njeđzela adventa. řeř.: řznamjenja přřeb řudnym dnjom. řuf. 21, 25—33.

27 Njeđzelu	řikafija, biřř. martr.	7	363	58		10 48
28 Bóndželu	řreřcencia, martr. ☾	7	383	58		řh. r.
29 Wutoru	řaturnina, biřř. m.	7	393	57		12 7
30 Srjedu	řandrija, japořřt.	7	413	56		1 25

řopomunjenja řódne dny.

26. řkóncženjo řwařnyř wjeřelow.

I. Hermanki.

1. řart řř. řufow řř. řróđ řř. řř.
2. řtare řrežđžany řř. řřewacžidto řř. řamna řř. řř.
3. řhoczebuž řř. řř.
4. řnland řř.
5. řudyšřin řř. řř. řřebule řř. řř. řř. a řen.
7. řnyřbach řř. řř. řulow řř.
8. řaž řř. řř.
10. řhoczebuž řř. řř.
11. řolcžnica řř.
12. řitawa řř. řř. řř. řř. řř. řř. řř. řř. řř.
14. řtolpin řř. řř. řitawa řř. řř. řř. řř. řř. řř. řř.
19. řubin řř. řř.
21. řóřport řř. řř. řubin řř.
22. řobrořug řř.
23. řobrořug řř. řadeburg řř.
26. řalawa řř. řř.
29. řrořno řř. řř. řařny řř. řř.
30. řulke řđžary řř. řř. řrořno řř.

II. Měšačkowe přeměnenja.

- ☺ Pořny měřacžř 6. nov. rano 3 ř. 1 m.
☾ Pořledni řěrtřř 13. nov. w nořy 11 ř. 59 m.
☼ Mřoby měřacžř 21. nov. wječřor 5 ř. 19 m.
☾ Přěni řěrtřř 28. nov. přřhip. 12 ř. 59 m.

III. Wjedro.

řřcheměnjate wjedro traje přěnje dny novembra; 6. řneř a wřřor přřež 6 dnow; wot 13. řřenje a měrne řymny řas přřež dwě njeđželi; 21. a dale řřenje; wot 28. řař řneř a řeřečž. — řwjaty Měrcžin řce tepejne mēčž. — řřacžina řřma řoža řřma. —

řwjaty řlimant řřmu řrožy,
řalečžo řtol řětra wřny,
řwjaty řóřban ř řěčřom řže,
řatrom ř nazymjom tu je.

IV. řyrkwinska protyka.

1. řřřikazany řwjaty řžen.
2. řřřkwinski řwjaty řžen.
6. ř Radworju a řulowje dořpořny wotpuřřř „po morwycř“. ř Měřelcžicach a řđžert (řež wotřolo řudyšřčina) řermuřřa.
11. řwjedžen Měřelcžanřře wofady (ř přěđowanjom a uřřřporom).
13. ř řudyšřčinje w řachanřřej řřřtwi wopomnečžo pořwjecženja řřřtwje a řermuřřa.
20. ř řalbicach wopomnečžo řwjecženja řřřtwje a řermuřřa.
25. řwjedžen řalbiczanřře wofady (ř přěđowanjom a uřřřporom).
27. řapocžatř adventa a nowořo řřřkwinskoro řeta. ř řrežđžanach we řwóřřřej řřřtwi řerřře přěđowanjo.
30. řwjaty řžen.

řadreřřřhko.

„řpóžnawřřři řwoje njeđřpořnořře, njeđřřřimny řo dacz řamolcž, ale wjele bóle mamy řo řwóřřowacž, dořelž je řpóžnawemny, řo móřři je naprawicž.“ ř. řř. ře řales.

December,

hodownik, ma 31 dnow.

Stóneczka		Měšacžka	
řhadž.	řhom.	Měš.	řh. a řh.
ř. m.	ř. m.	řnamjo	ř. m.

1	Schtwórtk	Eligia, b.; Mariana	7	42	3	55		2	43
2	řjatt	† Bibiany, knježny	7	44	3	55		3	58
3	Sobotu	řranciřka řřaberřtořo	7	45	3	54		5	12

2. njeđzela adventa. řřč.: řřanowe pořřelřtvo pola řřězuřa. řřat. 11, 2—10.

4	Njeđzelu	řorborų, knj. mart.	7	46	3	53		6	22
5	řóndzelu	řětr. řřhryřřologa, b. ☺	7	48	3	53		řřh.	w.
6	řutoru	řikławřřa, biřř.	7	49	3	52		4	41
7	řrjedu	řmbrořia, biřř. wuěž.	7	50	3	52		5	41
8	Schtwórtk	Njew. podj. s. Mar.	7	51	3	52		6	45
9	řjatt	† řutņņian.; řeofabije	7	52	3	52		7	49
10	Sobotu	řřhenjeř. lauret. domu	7	53	3	52		8	54

3. njeđzela adventa. řřč.: řřanowe řřwědřenjo wo řřězuřu. řřan. 1, 19—28.

11	Njeđzelu	řamafa, bamža	7	54	3	52		9	59
12	řóndzelu	řpimacha, m.; řřafřenc.	7	55	3	52		11	4
13	řutoru	řucije, knj. martr. ☾	7	56	3	52		řřh.	r.
14	řrjedu	†* řikafia, biřř. m.	7	57	3	52		12	9
15	Schtwórtk	řhryřřtinų, řřužown.	7	58	3	52		1	16
16	řjatt	†* řeřebia řercelřř., b.	7	59	3	52		2	26
17	Sobotu	* řazara, biřřopa	8	0	3	53		3	38

4. njeđzela adventa. řřč.: řřan řřěduje pořřutu. řřuf. 3, 1—6.

18	Njeđzelu	řřaf. ř. Mar. na p. řřh.	8	0	3	53		4	49
19	řóndzelu	řemefia, martr.	8	1	3	53		6	0
20	řutoru	řhryřřtiana, martr.	8	2	3	54		7	7
21	řrjedu	řomasřa, jap. ☉	8	2	3	54		řřh.	w.
22	Schtwórtk	řlaviana, martr.	8	3	3	54		5	47
23	řjatt	† řiktoriije, knj. m.	8	4	3	55		7	9
24	Sobotu	†* řad. a řěby; řelřin.	8	4	3	56		8	33

řřody. řřčč.: řřarod řřězuřa řřhryřřtusa. 1) řřuf. 2, 1—14. 2) řřuf. 2, 15—20. 3) řřan. 1, 1—14.

25	Njeđzelu	řoži dź. nar. řřěz.	8	4	3	56		9	54
26	řóndzelu	řěčřpana, martr.	8	5	3	57		11	13
27	řutoru	řana, japořřtola ☾	8	5	3	58		řřh.	r.
28	řrjedu	řjewinow. dźěčřatř.	8	5	3	59		12	31
29	Schtwórtk	řomasřa z řřant., b. m.	8	5	4	0		1	48
30	řjatt	† řainera, b.; řawida	8	5	4	0		3	1
31	Sobotu	řylveřtra, bamža	8	5	4	1		4	12

řřopomnuženja řřódne dny.

5. řřaczřnicžo nimale cřłořo (⁹⁹/₁₀₀) měřřacžka (pola nařř wiđžecų pop. wot 4 řř. 25 m.).
21. řřapoczřatř řřmų. řřajřřatřiči dźeņ z najřřblěřřeje nocu.
24. řřatoržica.
31. řřralowřřa renta.

I. Hermanki.

2. řřuland řř.
3. řřudųřřin řř.
5. řřowojalc řř. řřžěje řř. řř. řřewř řř.
6. řřody řř. řř.
7. řřeřwacžido řř. řřifenberg řř.
10. řřojerecy řř.
12. řřuboraž řř. řř. řř. řřróđ řř.
13. řřaričęz řř.
14. řřumburg řř. řřuland řř.
15. řřužafow řř. řř. řř. řřubin řř.
17. řřebule řř. a len.
19. řřulow řř. řř.

II. Měřřaczkowe řřeměņjenja.

- ☺ řřolny měřřacžk 5. dec. wječřor 6 řř. 11 m.
- ☾ řřoředni řřerřř 13. dec. w nocų 9 řř. 2 m.
- ☉ řřolody měřřacžk 21. dec. rano 6 řř. 5 m.
- ☾ řřerři řřerřř 27. dec. w nocų 9 řř. 39 m.

III. řřjedro.

řřecember řřapoczřnje ze řřneřom; řřolny měřřacžk, 5. řřřřinjeje wjac řřneřa; 13. řřo wuwjedri a mjerzanje; 21. je řřyma pořřuřřčřřa a řřařřupja wřřchory; 27. nowų řřneř.

řřecember řřmny ze řřneřom
řřřřo řřito rořřz da za řřłuhom.

IV. řřyrkwinska protyka.

4. řřyrkwinsři řřwjaty dźeņ.
6. řřyrkwinsři řřwjaty dźeņ.
8. řřřřřřřřřř řřwjaty dźeņ. řř řřulowje titularny řřwěđeņ „řřwjateje řřarjinořo towarřřtwa řřneřnow“ z dořřpolnym wotřřuřřřtom za řřobuřřtawų.
- 14., 16. a 17. řřřř řřřřřř dnow.
- 16.—24. řř řřadworju wřřřěđnje po řřutņņach „řřowena“ řř cźeřęzi maczerje božeje.
21. řřwjaty dźeņ.
24. řřigilny (řřolny) řřřř.
- 24.—25. řřoža noc, w řřolnocų boža mřřřa.
25. řřřřřřřř řřwjaty dźeņ.
26. řřřřřřřř řřwjaty dźeņ. řřořřořřnowanjo řřřř.
27. řřwjaty dźeņ. řřo řřěđowanju řřořřořřnowanjo a wudželenjo wina řřwjatoho řřana.
28. řřyrkwinsři řřwjaty dźeņ.

řřadriřřřřka.

„řřłužby, řřř tajřřim řřuđřom cřřinimų, kotrymž řřmų mjeņje řřřřřřřřřř, řřo řřara wjele wnoje, dořřeř tudy řřeřřřřřřřř řřobla njeje, ale řřenož cźřřta řřřřřřřř řř řřořu.“ řř. řř. ze řřales.

„řře wřřeřř řřwjatų nužach a řřřř wřřeřř řřřřřřř řřajeř cřřłu řřwoju dořřeru na tořřo řřneřřa a řřuđž řřřřřřřřřřřř, zo řřuđže wuřřřřřřřř za tebe řřřřř řřřřřřřřřř.“ řř. řř. ze řřales.

„řřjeje řřadny cźřřowjeř, řřř je řř neřřmjerřnořęzi dořřeř, řřřřa zo je řřučř řřřřřřř řřřř. řřeř tu wuřřř řřřřřř, řř-řř wot cźřřřřřřřřřřřř dořřařřřřřřřř.“ řř. řř. ze řřales.

„řřřřř řřo tudy na řřemi řřařo cřřřřřřř řřařřeřřo nječřřuje, njeřřuđže řřo tam řřořřeřa řřeņe řřařo řřrajan wjeřřeřřřř.“ řřw. řřawřřřřřř.

Čas božich službow w serbskej Łužicy.

	Čas přechystupa božich službow		Njedźele; f. dny			Džekawe dny			
	za nedźele a swj. dny.	za džekawe dny.	w gminje.	w lěće.	popoł. bnu.	w gminje.	na lěto.	w lěće.	na gminu.
Budyščin	tačantska	1. hagnyła, 1. oktobra.	5 a 9		2	6 a 9	5 a 9	5 a 9	6 a 9
	serbska		9		1/2 1				
Khróšćicy	1. njedź. po Jutrach, 24. augusta.	po Jutrach, po Michale.	6 a 9	5 a 8	2	7	6	6	6
Njebjelčicy	po 1. meje, po 29. septembra.	????	9	8	1/2 2	1/2 8	7, 1/2 7	6	1/2 7, 7
Kadwoř	1. meje, njedź. po 29. septbr.	po 1. novemburu, po jutrach.	9	8	2	7	6	6	6
Kalbicy	jutry, 21. septembra.	????	6 a 9	5 a 8	2	1/4 8, 8	7, 1/2 7	1/4 7, 6	1/2 7, 7
Schpital		1. meje, 1. oktobra.	9	9	2	8	1/2 7	1/2 7	8
Wotrow		????	9	9	2	1/2 8	7	1/2 7	7
Marijna Hwězda .			1/2 7 a 1/4 10		1/2 2, 1/2 3, 3	6 a 7 a 3/4 9			
Róžant	jutry, 14. septembra.	po 1. oktobra, po jutrach.	6 a 9	5 a 9	2	7	1/4 7	1/4 7	7
Ždźer	1. meje, po 29. septembra.		9	8	1/2 2				
Brunow			1/2 10		4	3/4 8			
Kulow		24. febr., jutry, njedź. po 4. sept., 1. njedź. nov.	5 a 8		2	6 a 1/2 9	1/2 6 a 1/2 9	5 a 8	1/2 6 a 1/2 9

Přichip: Jutnje su w Khróšćicach rano w 5 hodź., w Kalbicach 6 a w Róženicze 6. — W serbskej cyrkwi w Budyščinje na srjedach a pjatkach w posće we 8 rano. — W Kalbicach na pjatkach w posće w 6 a 8 rano. — We Wotrowje na małych swjatyh dnach dopołdnja we 8. — W Marijnej Hwězdze na sobotach rano 6 a 7 a 8. — W Róženicze sobotu (přechz cyte lěto z wuwzaćom adventa) we 8. — W Ždźeri je 12 krócz na njedzelach a kaž w Delnich Sulšecach, druhdy na džekawnych dnach boža mša. — W Lubiju su 12 krócz za lěto njedźelne bože služby.

Bože služby w saskich herbskich krajach.

1) Stajne bože služby maja: Drezdžany (dwórka cyrkej, w přyncowym hrodže, Nowe Drez-

žany, Friedrichstadt, Sózefininy wustaw, 2 škulkeje křapali, Annaberg, Cwikawa, Freiberg, Hubertusburg, Rhennich, Šipk, Mišino, Birno, Plawno, Rothschönberg, Reichenbach a Greiz (toždu 2. njedźelu), Altenburg a Wechselburg.

2) Missionske bože služby maja: Auerbach (2 krócz), Bräunsdorf (8 kr.), Döbeln (3 kr.), kupjel Elster (w lěće 2 krócz za mješac), Frankenberg (2 kr.), Grimma (12 kr.), Großenhain (6 kr.), Hajnich (4 kr.), Hohenel (8 kr.), Hohnstein (8 kr.), Koldic (2 kr.), Königstein (toždu mješacnu srjedu a rózne swjate dny), Leisnig (1 kr.), Marienberg (12 kr.), Dřahč (2 kr.), Bilnich (cyte lěćo), Radeberg (6 kr.), Riesa (2 kr.), Rochsburg (nětotry krócz), Roßwein (2 kr.), Schneeberg (2 kr.), Schwarzenberg (4 kr.), Sonnenstein (něšto krócz), Stollberg (2 kr.), Waldheim (12 kr.).

Zapis duchownych.

(W otobru 1880.)

A. 3 budyšjinskeje diöcesy.

Joho miłoseč, najdosťojniši kněz Franciskus Bernert, biskop w Azotus, japoščtołski wikar w kralestwoje saskim, administrator ecclesiasticus w saskkej Hornjej Łužicy, tachant kapitla swj. Pětra w Budyšjinje, komthur kral. sask. zaslužbnoho rjada atd., rodž. w Grafensteinje w Čechach 4. hapyryla 1811; wuswjeczeny 4. augusta 1834, wuzwoleny za tachanta 28. julija 1875, za biskopa swjeczeny 19. mērcā 1876.

1) W Budyšjinje: a) w konsistoriu: f. Jakub Kuczanf, can. cap. senior; f. Pětr Šchołta, can. cap. cantor; b) w serbskej cyrkwi: f. Michal Hornik, farar; f. Michal Kóla, kaplan; c) w tachantskej cyrkwi: f. Józef Schönberner, dopołdn. předar; f. Jurij Nowak, katecheta (sobu za Zbjer a Lubij); d) na wučeriskich wustawach: f. Hermann Blumentritt, direktor seminara; f. Józef Dienst, direktor tachantskeje wučerjny.

2) W Brunowje: nětko žadyn kaplan.

3) W Grunawje: f. Józef Brendler, administ.

4) W Chrošćicach: f. Jakub Barth, can. a farar; f. Jan Nowak, kaplan; f. Jakub Šchołta, kaplan.

5) W Königshainje: f. Pawoł Keime, farar.

6) W Marijnej Hwězdy: f. Dr. Jan Chryštom Eifelt, probst; f. Aleksander Hirschfel, kaplan; f. Tadej Matuš, kaplan; f. Vincenc Wielkind, kaplan.

7) W Marijnym Dole: f. Niward Köstler, probst; f. Benedikt Čhejnovský, kaplan; f. Joachim Felber, kaplan.

8) W Njebjelčicach: f. Mikławš Šmoka, farar; f. August Kubasch, kaplan.

9) W Nowym Leutersdorfje: f. Ernst Kupky, farar.

10) W Radworju: f. Handrij Duczman, farar.

11) W Rałbicach: f. Jakub Benšch, can. a farar; f. Jakub Skala, kaplan.

12) W Reichenawje: f. Jan Hornig, administrator.

13) W Róženčje: f. Innoc. Sawork, administrator.

14) W Špitalu: f. Jak. Werner, administrator.

15) W Seitendorfje: f. Karl Junge, can. a farar.

16) W Šchērachowje: f. Jakub Žur, farar; f. Józef Keil, kaplan.

17) We Wostrowcu: f. Anton Müller, farar; f. Augustin Rönšch, kaplan.

18) We Wotrowje: f. Jakub Herrmanu, farar.

19) W Žitawje: f. Franc Kral, farar.

20) We Worflecach: w tu khowlu žadyn kaplan.

Psichijp.: w Prahy w serbskim seminaru: f. Jurij Zuscžanski, přašes.

B. 3 drežďansteje diöcesy.

1) W Drežďanach: a) kralowšte dwóršte duchownstwo: f. Józef Štěpanek, dwórski kaplan; f. Ludwig Wahll, dwórski předar; f. Ludger Potthoff, dwórski předar. b) W Starých Drežďanach: f. Franc Stolle, can. a přašes; f. Jakub Buř, farar (superior) a konsistorialny radžicjer; f. Anton Drešner, kaplan a direktor wučerjny pschi „Queckbrunnen“; f. Karl Maaz, přašes a direktor gymnasia; f. Anton Buř, kaplan a direktor hłowneje wučerjny; f. Emil Hoffmann, nježelski raňski předar; f. Józef Müller, přeni katecheta a swjedženiski raňski předar; f. Richard Halm, přašes a ordinarius; f. Oskar Manfroni, ordinarius; f. Dr. theol. Alois Schäfer, druhi katecheta. c) W Nowých Drežďanach: f. Eduard Machacžek, farar. d) W Friedrichstadtu: w tu khowlu žadyn farar; f. Pawoł Richter, kaplan. e) W Józefininy wustawje: f. Kaspar Brieden, kralowski kaplan. f) Pola pryńca Jurija: f. Dr. Frižen.

2) W Annabergu: f. Józef Plevka, farar.

3) W Cwikawje: f. Józef Fuhr, farar.

4) W Rhemnicy: f. Jan Keipert, farar; f. A. Pattoni, kaplan.

5) W Freibergu: f. Heinrich Salm, farar.

6) W Hubertusburgu: f. Mikławš Šowcžerf (Schäfer), farar.

7) W Lipsku: f. Pětr Will, farar; f. Š. Schmittmann, kaplan; f. Hüsč, kaplan.

8) W Mišknje: f. Heinrich Mannel.

9) W Birnje: f. Pětr Kreczmer, farar.

10) W Plawnje: f. Aug. Nowak, administrator.

11) We Wechselburgu: f. Wilh. Sparla, kaplan.

12) W Rothschönbergu: f. Šmigi.

13) W Reichenbachu: f. F. Fischer.

14) W Altenburgu: f. Biskup, administrator.

C. 3 wróšlawsteje diöcesy.

W Kulowje: f. Franc Schneider, farar a duchowny radžicjer; f. Pětr Lipič, kaplan; f. Heinrich Ledžbor, direktor.

Zapis katolskich šulskich wučerjow.

A. 3 budyšjinskeje diöcesy.

1) W Budyšjinje: a) we wučeriskim seminaru: f. wyschski wučer Anton Bergmann; f. wyschski wučer Dr. phil. Jan Grollmus; f. wučer R. Plevka. b) w tachantskej cyłodnjowskej schuli: f. Józef Schmiedek; f. August Engler; f. Emil Almert. c) w tachantskej połdnjowskej schuli: f. Jakub Krah.

2) W Blumbergu: f. Ferdinand Reinišch.

3) W Žornecach: f. Mikławš Šilla.

4) W Grunawje: f. Julius Bergmann.

5) W Ramjencu (Špitalu): f. Š. Lübeck.

- 6) W Königshajnje: f. Mikławsch Bur; f. Maks Schmiedek.
 7) W Kufowje: f. August Bräuer.
 8) W Khróščicach: f. Jak. Betasch; f. Pètr Šilla.
 9) W Leutersdorffe: f. Pawol Herzig.
 10) W Njebjelčicach: f. Bosčij Nowak.
 11) W Radworju: f. Jakub Kral; f. Pètr Šchofta.
 12) W Kalbicach: f. Mikławsch Šicka.
 13) W Reichenawje: f. August Lorenz.
 14) W Róžeicze: f. Korla Wenta.
 15) W Rušdorffe: f. Eduard Kammler.
 16) W Seitendorffe: f. Julius Bergmann; f. Bruno Winkler.
 17) W Šcherachowje: f. Adolf Stoy; f. Anton Seifert; f. August Eudler; f. J. Lufasch.
 18) W Šunowje: f. Hermann Brauner.
 19) We Worflecach: f. Hermann Jurk.
 20) We Wostromcu: f. rektor Gustav Goldberg; f. Maks Mufchit; f. Bohuměr Kiedel; f. Józef Kurze.
 21) We Wotromje: f. Michal Šenč.
 22) We Ždžeri: f. Mikławsch Čžoch.
 23) W Žitawje: f. Józef Bosselt; f. K. Bernet.

B. 3 dreždžaniske diocesy.

1) W Dreždžanach: a) we hłownej schuli w starych Dreždžanach: f. Jan Dold; f. Korla Sast; f. Heinrich Gäbler; f. Mikławsch Pech; f. Franc Leichmann; f. Pawol Bergmann. b) w schuli pschi „Quedbrunnen“: f. Heinrich Zuchste; f. Reinhold Bietsch; f. Moric Dominik; f. Gustav Müller; f. Jan Koppmann; f. Ludwig Neubner; f. Korla Rehorf. c) w Friedrichstadt: f. Jan Taute; f. Richard Wischek; f. Anton Dietl. d) w nowych Dreždžanach: f. Hermann Sperling; f. Emil Rösler; f. Franc Anders; f. Maks Kotschenreuter; wučerka: knježna Maria Janssen.

- 2) W Annabergu: f. Józef Grohmann.
 3) W Ewitawje: f. Bernhard Näser.
 4) W Freibergu: f. Feliks Kammler.
 5) W Grimmje: f. Richard Casper.
 6) W Hubertusburgu: f. Franc Mannheim.
 7) W Rhemnicach: f. Ernst Wünsch; f. Bruno Runge.
 8) W Lipsku: direktor f. Józef Löbmann; f. Franc Granzner; f. Ferdinand Schmid; f. Pawol Bergmann; f. Hugo Schwermann; f. Hermann Just; f. Gustav Petrich; f. Józef Lippitsch.
 9) W Mišchnje: f. Ferdinand Schönfelder.
 10) W Pirnje: f. Ernst Künzel.
 11) We Waldheimje: f. Jan Kochta.

C. W kulowiskej wosadje.

- 1) W Kulowje: f. Franc Schömmel; f. Anton Willmeyer; f. Franc Šäfel; f. Jan Rosny; f. August Tilgner.

- 2) W Roczinje: f. Jakub Šchofta.
 3) W Němcach: f. Jakub Šeidan.
 4) W Sulšecach: f. M. Radigki.

M. H... a.

Kraje a jich wješčojo.

Němste kraje.

Sakška: 271,83 □ mil.; 2,760,342 wobydlerjow; (73,349 katholicow, 52,097 Serbow). Kral Albert I., rodž. 23. hapr. 1828, na trón pschischof 29. okt. 1873, žwěr. 18. jun. 1853 z Karolu wot Wasa, rodž. 5. aug. 1833. — Princena Šilžbjeta, rodž. 4. febr. 1830, wudowa wójwody Ferdinanda wot Genua. — Princ Jurij, rodž. 8. aug. 1832, wožen. 11. meje 1859 z Hanu Mariju, sotru portug. krala, rodž. 21. jul. 1843; jeju džeczi su: Mathilda, rodž. 19. mërca 1863; Bjedrich August, rodž. 25. meje 1865; Marja, rodž. 31. meje 1867; Jan Jurij, rodž. 10. jul. 1869; Maks, rodž. 17. nov. 1870; Albert, rodž. 25. febr. 1875.

Anhaltška. Wójwoda Bjedrich, rodž. 29. hapr. 1831.

Badenška. Wulfowójwoda Bjedrich Wilhelm, rodž. 9. sept. 1826.

Bajerska. Kral Ludwik II., rodž. 25. aug. 1845.

Braunschweigška. Wójwoda: Wilhelm, rodž. 25. hapr. 1806.

Heffenska. Wulfowójwoda: Ludwik IV., rodž. 12. sept. 1837.

Hohenzollern. Wjerč: Korla Anton, rodž. 7. sept. 1811.

Lippe=Detmold. Wjerč: Bjedrich Wolde=mar, rodž. 18. hapr. 1824.

Lippe=Schaumburg. Wjerč: Adolf, rodž. 1. aug. 1817.

Mecklenburg=Schwerin. Wulfowójwoda: Bjedrich Franc II., rodž. 28. febr. 1823.

Mecklenburg=Strelitz. Wulfowójwoda: Bjedrich Wilhelm, rodž. 17. okt. 1819.

Odenburgška. Wulfowójwoda: Bjedrich Pètr, rodž. 8. jul. 1827.

Pruska. Kral: Wilhelm I., němsti kžejor, rodž. 22. mërca 1797. Krónprync: Bjedrich Wilhelm, rodž. 18. okt. 1831.

Reuß=Greiz. Wjerč: Hendrich XXII., rodž. 28. mërca 1846.

Reuß=Schleiz. Wjerč: Hendrich XIV., rodž. 28. meje 1832.

Sakška=Weimar=Eifenach. Wulfowójwoda: Korla Aleksander, rodž. 24. jun. 1818.

Sakška=Meiningen. Wójwoda: Jurij II., rodž. 2. hapr. 1826.

- Sakſka=Altenburg. Wójtowa: Ernst, rodź. 16. sept. 1826.
 Sakſka=Koburg=Gotha. Wójtowa: Ernst II., rodź. 21. jun. 1818.
 Schwarzburg-Sondershausen. Wjérch: Günther, rodź. 24. sept. 1801.
 Schwarzburg-Rudolstadt. Wjérch: Jurij, rodź. 23. nov. 1838.
 Waldeck. Wjérch: Jurij, rodź. 14. jan. 1831.
 Württembergſka. Kral: Korla I., rodź. 6. mërca 1823.

Druhe europske kraje.

- Belgiſka. Kral: Leopold II., rodź. 9. hapr. 1835.
 Bolharska. Wjérch: Alexander I., rodź. 5. hapr. 1857.
 Czornohórska. Wjérch: Nikola I., rodź. 25. sept. 1841.
 Danſka. Kral: Chryſtian IX., rodź. 8. hapr. 1818.
 Francowſka. Pſchedsyda republiki: Jules Grévy.
 Gričkiſka. Kral: Jurij I., rodź. 24. dec. 1845.
 Holland. Kral: Wilhelm III., rodź. 19. febr. 1817.
 Italſka. Kral: Humbert, rodź. 14. mërca 1844.
 Jendźelſka. Kralowna: Viktorija, rodź. 24. meje 1819.
 Liechtenſtein. Wjérch: Jan II., rodź. 5. okt. 1840.
 Monako. Wjérch: Korla III., rodź. 8. dec. 1818.
 Portugal. Kral: Ludwik I., rodź. 31. okt. 1838.
 Rakuſka (Awſtrija). Khežor: Franc Józef I., rodź. 18. aug. 1830. Krónprync: Rudolf.
 Rom (cyrwinſki ſtat). Bamž: Leo XIII., rodź. 2. mërca 1810, wuzwol. 20. febr. a krónowany 3. mërca 1878.
 Rumunſka. Wjérch: Korla I., rodź. 28. hapr. 1839.
 Ruſka. Khežor: Aleksander II., rodź. 29. hapr. 1818. Krónprync: Aleksander.
 Serbiſka. Wjérch: Milan IV. Obrenowicz, rodź. 4. aug. 1852.
 Španiſka. Kral: Alfons XII., rodź. 28. nov. 1857.
 Schwajcařſka. Republika.
 Schwejdowſka. Kral: Dſkar II., rodź. 21. jan. 1829.
 Turkowſka. Sultan: Abdul-Hamid-Khan, rodź. 22. sept. 1842.

Botajny jěd a žalba pſchecziwo njomu.

Tajku protyku napisač, zda trajač so nětotromuž-kulž na přeni wokomik snadne džělo. Rjane powjedaničžo zestajecž, bajku wo wódnym muži, kopu tryſkow a žortow hačo pſchidawč a te „wjedrowe“ wěcy sebi po ſwojej hłowje wumyslicž, ſčto je to dale do khumſčta? By-li pak č wěcy pſchiſčko a ja tebi prajik: „Pſchecželo, wudžělaj ty protyku, wažu rady na to dwaj ſlěbornaj a cži jenu wotkupju“ — ty drje wjele dale Tſjoch Kralow pſchiſchoč njeby, ani zo by njeprajik: „Na, na, te protykidželanjo ma cži tola dundhra, njech je džěla, ſčtóz chce, radſcho režnu ja tej dwaj ſlěbornaj, a Wóh tón Knjez njech pſchecy wjedro ſežele, kajkež chce.“ Protyka a protyka wſchaf je cži wulki rozdžěl, kaž jěd a měd. Wiſa-li nje-wěrivy ſchmórać za cyle ſwětnje zmyſleny lud, to dam tebi prawje byčž, zo tajka protyka wjele hłow-žamanja nječžini, a hjez wulkeje prócy ſpokoji protyčar bohazabyczjowy ſplah z nekajkej „piſanej“ picu. Me „Krajan“ je cži muž, kiž na cžeſeč a dobre waſchnjo kedžbuje, kiž wě, zo do domow bohabojažnoho ludu ſo rozpſchewawa a wón njeſmě ſo tohodla zabycž, zo by trjebaj próžne bajki njebač, kotrež hłowu za-wjercža a wutrobu z njeſtrowym hłodom napjelnja, kaž tamón protyčarſki prač to cžini, kiž ma napis: „Familienkalender“ abo „Sinkender Bote“ a ſčtóz je tomu runjecža, to budž daloko! „Krajan“ wě, zo džen wote dnja ludžom pſched woczomaj wiſa; pſchiudže hoſpodač, woznje joho ze ſeženy, zo by hladač, kajke budže wjedro wo žně; zaſy hrabnje joho hoſpoga, zo by žhonika, hdy je „Šwěžcy“ abo „Plehy“ cžaſ wuſchoč; ſkradžu pohlada cželadnik do njoho, hačž njemóhi ſtoro zaſy něſčto mždy zběhacž; a mały Jakubč — kłodži druhe lěto do ſchule — woznje joho do ruki, zo by ſpytač po ſerbiſtu cžitacž. To drje hiſčecže prawje pomatu dže, a huſto zawoła ſotra Hana, kotraž jutry ſchulu wukłodži, hdyž Jakubč motykujo cžita: „wopaki!“*

* Ja ſo Jakubkej njeđžitwam, dofelž joho pódla jomu bližkoho ſerbiſkoho cžitajnja hižo tač zahe tež z němſkim nje-zrozymjenym cžitajnom cžwěluja, hačo bychu němſke džěcži we ſpoczatkú pódla němſkoho tač pſchěz měru zahe cyle hiſaſche francóžſke cžitajno wucžili! W ſerbiſčich ſchulach je, drje na žadoſež knježow inſpektorow, tu a tam wopacžna methoda! Naj-prjedy dnybiſch w ſwojej rječži cžitacž a myſlicž móc, potom haſle w cuzej!
 Korrektor.

Tak ma „Krajan“ ze wscheltimi ludźimi czinic, kóždomu by rady něscho posćicził, pak dobre abo tola zabawne.

„Mó dha“, prajich, „luby Kraiano, powjedaj nam wschelake nowinki abo ze starych czasow, to kóždy rady czita a tež stara wowka, kiž so nihdy na swěće do toho nowoho pisma namakacž njemóže, słyschi rady, hdyž so njedželu popoibnju abo na mały swjaty džen ji něscho wo starym Napoleonu powjeda, abo zo chcebja z Francóžskeje spody morja do Zendželskeje pucž natwaricž, zo móhli tam, 500 kóhceji spody wodny, po železnicy jězdžicž!“

Ma to ja: To ja njeczijnju! Prózne nowinki pisacž, rěka złoty čas zabijecž a na posledku, scho je tebi pomhane, hdyž czi kopicu napowjedam? Mimasch-li herwał nicžo za džělo, hacž za nowinkami slědžicž, wzmi kšhidu a saj z nej wodu, to je runje tak spomóžne džělo. Tež dopomnju so, a tohodla sym pschecziwo tomu, zo bych do „Kraiana“ jenož bajki a nowinki pisal, zo něhdy k Synej Božomu Židža pschindžechu a jomu, słysch jenož! pocžachu nowinki powjedacž. Knježe, praji jedyn z nich k njomu, Pilatus je cyku czródu galilejskich zběžtarjow moricž dał! Scho prajich k tomu? A zasj druhi: Knježe, džensa w nočy je so tórm we Siloah spynyl a 14 człowjekow moril! A scho Žezus na to? Wón pohlada na tutych donoschowarjow a džesche k nim: „Myšlicže trasch, zo seže wy lěpschi, hačo czi, kiž su spody kamjeni swoje žiwjenjo pschisadžili? Ně! praju wam; ale njebudžecze-li pokutu czinicž, wschitcy podobnje kónc wozmjecze.“ A tak dowjedže Syn Boži hnydom ludži wot nowinkow na pokutu!

Nětko pak chcu so pomaku na to mēricž, scho chcu. Ty trasch hižo sam pschi sebi morkotasch prajo: horjeka je napis wo „potajnym jědu“, a tola so nicžo jědojte njepokazuje.

Mó czakaj! Czumpam czi wóndy w Polanach swojoho pucža cyle do toho zamysleny, scho móhł do protyki pisacž. „Budž khwaleny Žezus Khrystus! — Kraianec! Wy tež we Polu?“ „„Do wěcnošcže!“ — Kēznitec! Něscho kupil?““ „Ně“, praji mi Kēznitec, „z naschimi ludźimi nicžo njeje; sadžu-li na skocžo, schož móžu, rěka: wysche, wysche dyrbišch lězcž! A pschindu-li za tydžen zas so dopraschowacž, rěka: „Cuzy je tu pobyl a pokupil“; a wjesni powjedaja mi potom, zo je cuzy 20 marťow mjenje dał, hačo

sym ja sadžil; swojim ludžom wschał nicžo njepopšheja, a duž pytam sebi hižo druhe lěto k rězanju trěbny skót po němškich wsach; cžini so mi tam lěpje.“

Tydžen na to du k Mlynitecom na hjesadu. „A nam witajecze, Kraianec, runje k swaczinje, synicze so jobu, ja mam potom nuzny pucž.“

„„Džže pak to tola, smēm-li wjedzecž?““

„Dřemjo žita trjebam, sym sebi wczera hižo možlow po naschich serbskich wsach naběhal, a nihdže njemóžach kupicž, duž dyrbiu džensa do Němcom, tam budže rada, to wēm. Wot toho časa, zo je so w Kamjencu pschekupc na žito zasjhdil, njesu z naschimi ludźimi žane rycze wjacy. A byrnje mēl pjeņezy w zaku a sadžil, schož wón, ně, cuzomu skerje popšheja, hacž swojim ludžom.“

„„Džiwņe, zo to džensa zasj skyschu; wóndy je mi hačle Kēznitec takle powjedal, a džensa ty, — — — něscho dyrbi na tym bycž. Haj, haj, te njepopšhecžo je hrozna wēc!““

„Wěrcže mi, Kraianec! Mam te mlynstwo syte hacž do schije. Kóždy hlada z bofa na jenocho, kaž farizej na clónika, hačo by mlynik nicžo njeczinił, hacž lute etcetera. To mje hižo dawno hrjeba! Mlynny su tola w Serbach tež zadokžene a pódla rěka pschecy: mlynkam nuža njeje, wschitko dyrbi tam swój džesatł donjescž, jim cyke lěto pscheica kēžje. Ale nicžo hacž lute njepopšhecžo su tute rycze!“

Ma to džěch domoj a myslach sam pschi sebi: To trasch by derje było, hdyž něscho pschecziwo njepopšhecžu do „Kraiana“ napisach.

Tak dha sym wot nalēcža sem ludži sam wobkēžbowal, zo bych widžal, hacž na Kēznitec a Mlynitec rycžach něscho je a na kajke wschelake waschnjo so njepopšhecžo a zawiscž mjez ludźimi pokazujetej. A to sym zrudne wěcy nawjedžal za krotki čas a stajam ze swojoho samsoho nazhonjenja nětko něschožkuli do „Kraiana“, zo bychu so ludžo bóle dohladali a hinał so zadžerželi.

Tak na pschiklad, hdyž so póccziņej holcy radži, zo so derje wuda, to je czi wunoschowanjō a donoschowanjō a hanjenjō a wusměschenjō mjez druhimi holcami, kotrymž je so czakanjō dawno wostudžilo. A wschě mlode a stare zeńdu so z wjeczora: jena praji, zo nawoženja k nicžomu njeje, druha zas, zo na njewjescže wjele njeje a zo móže sebi ju jenož blazn

bracź. A hdyž potom ke kwasaj pschindže a kwas je wjetschi, rěka: Tej mataj trjeba, tajki kwas wuhotowacź, njech prjedy swój dołh zapłacžitaj; abo, hdyž so jenož někotre blida kwasu hotuje, rěka zas: Tu widžicze tón proschěrski lud, to so ženitaj a ani pschistojnoho kwasu jimaj njewuhotuja! — Schto to tola je, schtož takle z ludži ryczi? Njepoppscheczo a zawiscź.

Abu hdyž khlamar we wsy sedži, kotromuž so derje czini, to druhi widjecź njemóže; wón dyrbi so runje do teje wsy zaslydlicź, hačo by na cychym swěcže rumu wjacu njebyło. Mysli trasch, zo je lěpje, hdyž sebi dwaj schiju zwinjetaj, hačo hdyž jedyn pschistojnje wobšteji? A potom dowjedź tola rycze z nim na staroho khlamarja. To zhonisch: joho khowej zlé wonja, darmo jón mēcź njechač, a cohor je z lutoho runkla, a z czim tobač nacžinja, to ničtó prajicź njesmě, a sół nacžinja z wodu, zo lěpje waži, a slowcžu sforu mjele a pschedawa za cymt a zo je kóždy jebany, kiž tam něscho kupuje. — Schto ryczi tola z tuteje huby? Njepoppscheczo.

Abu, tu pscheda mjenschi swój statok, zo by sebi druhdže wjetschi kupič. Sthsch tola, kač wjesni kupca witaja! „Tomu je to trjeba; zo by wostač, hdyž je byl, dołho njetraje, a změjemy joho na gmejnje“, a dołho njecha žadyn wjesny z nim ani porycječź, hačo by wusadny byl. A wina tajkich rycchow? — Grozna zawiscź!

A tač móht tu wěc hišcže dale plešč, hdyž dwaj tyscherzej blizko bydlitaj abo dwaj schewcaj w jenej wsy, to je czi kaž pola schkraholcow, kóždy chych druhoho ze swojoho revira wufusacź, z lutoho njepoppschecza.

Nětko chcemy tón „potajny jěd“ bliže wopisacź.

Z wotkel dha pschindže njepoppscheczo a zawiscź? Njepraschaj so dołho! Z hele! Zty duch je ju spłodžič a rozepł po cychym człowjeczym splahu. Zawiscź złocho ducha zahubi njewinowatosč a zbožo přenjeju staršchaju we paradizu a pschinjese na wschěch jeju potomnikow smjercź. A hdyž přeni człowjek hrěsch so wot Boha wotwobroczi, posłuchajo lesnym rycčam hěłstoho lintwora, zaschčžěpi tutón to, schtož we nim bydli: hñew a zawiscź do człowjeczych wutrobow. Tač widžisch, zo hižo Rain z lutoho njepoppschecza swojoho bratra Abela zarazy, a zawiscže dla pije zemja

prěnju człowjecžu krej; zawiscź je wina, zo Jakubowi synojo bratra Józefa do cuzoho kraja pschedadža; zawiscź czěri krala Saula, zo chce Davida moricź, zawiscź wyschschich měschnikow pschinjese Syna Božoho na drjewo kchija.

Njewidžisch z toho, zo je ze zawiscžu a njepoppscheczom pschecy pscheleczo krewje zjenocžene? Tohodla móhta zawiscź wosebje „mordačski hrěch“ rěcacź; a jelizo tež we wschědnym žiwjenju so pschec krej njepschelima, we swojim byczu je a wostanje wscha zawiscź wěrne mordačstwo. Druhdy mori wona jenož z jazychom: pschima druhoho sčradžu abo žjawnje na cžejczi a dobrym mjenje. A byruje tež zawiscź cyle měrnje we wutrobje sedžača, tač zo žane człowjecze wočo wo tym uiczo njepytnje, placzi wo nej to, schtož wo njeschwarnych žadosčach: tute su po slowje Syna Božoho mandželstwočamanjo we wutrobje, zawistna mysl pač je mordačstwo we wutrobje. To je wina, zo swjaty Jan z krotka a kručje piša: „Róždy, kiž swojoho bratra hidži, je mordač.“

Dotal sy sam pschi sebi myslič: Wschto wěno, schtož tu protykač pišche, ale ja ani zawistny ani njepoppschaty nejšym — to drje je na druhich pišane?

Na to ja: Njemol so, pschecželo! Njeje to moje waschyno, zo we pschewatanju sudžu, jelizo pač mi něchtó praji, zo njewě, schto je zawiscź a zo so we joho wutrobje tutón jěd hišcže ženje hibač njeje a tež we pschichodže so pokazowacź njebudže, tomu praju bjež woczi: ty jebašch so samoho! Njeje-li człowjecza wutroba cyle we swojim myšljenju, žadanju a czinjenju pschindžewa a pschestworjena wot Ducha swjatocho a njeje-li człowjek hižo lěta dołho z wulkej kěžbnosčju a scžerpnosčju za swojim samšnym swjatosčzenjom so prócowač, tač zo móže wo sebi z japoschtočkom prajicź: „Nic ja, ale Khrystus (t. r. Khrystusowy duch z joho zmyšljenjom) je we mni žiwny“: tón njech so njekhroboli prajo: nejšym zawistny a njepoppschaty. Zo ludžo swoju njepoppschatosč njepytneu, wukhadža z wjetscha z njetrjebawšchi wulkeje šleposčje w duchownych wěcach abo z toho, zo hrěch we swojej zšóčzi jenož tehdnu pytnu, hdyž zła nakhilnosč z mocu z wutrobny na žjawnje prajnje. Njech tež we tym abo druhim bližšchomu z wutrobny poppschajsch, to rady wěrju, ale bjež toho njeje, zo so tu a tam njedyrbjača zawiscź we tebi pokazacź, kaž

poduśchena hiławka: njech je to pjenjez abo druhoho czaśnoho kubka dla, abo zo bliźiśchomu njepopśchajesć rjanu ſchtałtność abo draſtu, młodość, pśchězjenoscź w mandźelſtwje, ſtrowe dźećci, abo wuſchiknoſcź, kħwalbu a nahladnoſcź, wobkħowanu njewinowatoſcź, wjeſćhu a nutrniſćhu poboźnoſcź atd. Dokelź je ł zawieſći runje tejkſo wabjenja a ſpytowanja, kaź wěrnych abo teź wumyſlennych czaſnych a węcźnych kubkow, dħa dyrbi nęcħtſ hiźſo z fundamenta dobry cźłowiek, abo mojedla lępje hiſćeje, jandžel na zemi być, njedyrbi-li ſo tu a tam we joho wutrobje ſchřicźka tutoho helſkſoho jędu — męcħju njepopśchēczo a zawieſć — pokazacź. A cħile jandželjo we cźłowiecźej ſchtałtnoſcźi ſu cħi ręcħe ſyte, kaź Boźe ſłſnca na njebieſach! Węcħ toħodla mi: zo twoja duſćha tu na zemi njepobudźe, ani zo by na tutej kħoroſcźi njeczęrpjeła, dħa dawaj wot nęcħa prawje kędźbu ſam na ſo, zo trjebaj toħodla, zo ſy wocźi zacħinjal, hdyź je cħi je drugi wocħinjecź chęć, na ſudny džen z Rainom a židowſkim ludom do tejeſameje pjecy njezlecźiſć, kotraź je zapyrjena za njepopſchaty a zawieſćnych, po zmyſlenu najbliźiſćich wujow a cħetow djaboła. Kędźbuj jenoź ſam na ſo, hdyź wo bliźiſćim nęcħto dobre a zboźowne a kħwalbne zaſkħyſćiſć, hacź ſo niħdźe we wutrobje zawieſć njeħiba!

Nęcħto pať zeidźe ſo mi, kiź ja tole piſam, a tebi, kiź ſo ty zawieſćneje nahilnoſcźe wuznacź njechajſć, kaź ſchulſkimaj hólcomaj. Najprjedy ſpytataj ſo ze žortom, a krucźiſćho a krucźiſćho ſo pſchimataj, ani zo to ſamaj pytnjetaj, — — roztorħane piſeſće a wudręcħe wloſy pſcheradħa bitwu. Tak ſym teź žortujo zapocħať, a nęcħto ſebi wjacħ pomħacź njemſſu, je mi, kaź być pjero do ſycħacħo kalka tunkať, a zo je to, ſćħtſſo je tu piſane, hiſćeje jara ſkħudne, a zo je z tym njepopśchęczo mjez ludźimi hiſćeje wjele hſſrje, ħaħo to praju. Mſojedla! Bjez ħnęcħa a gramjenja pſchęcħiwo cźłowiekſej mam jenoź zawieſć pſchęd wocħomaj, do njeje ſym ſo dať, a tu ħcu tak dele cħinicź a ħanicź, zo ſo kſſſdny boji a ħańbuje, tute zelicźto dlęcħe we ſebi ħajicź.

Njeſćkħyſćiſć lęcħo wot lęcħa, zo prędať ze ſwja-toħo ſcħjenja cħita: „Nicźſo njećħiſće njepſſndźe do njebieſkſoho kralęſtwa“? Potom pať teź nicźſo zawieſćne nic. Pſraj tola ſam: je-li tu na zemi we cźłowiecźej wutrobje njepopśchate myſle woſoło kaźa,

kaź njeroda w ſtarej kħini, a cźłowiek tajki jęcħ ſam pſćhi ſebi žuwje ħacź do ſwojeje ſurjercze: tajki dyrħjal potom nadobo po ſurjerczi pſchęſadħeny być do njebieſkſoho kralęſtwa a dźel bracź na węcźnej ħoſćinje? Njebyćhu ſo tajkſoho wſchitcy boźi jandželjo grawali? W njebieſach je ħinať, ħacź na zemi; tu wobdawa kħoru duſćhu cħęcħo, kaź pleſtr bolacy blať, tam pať je duſćha cħęcħa wuſlecźena a wſćha zawieſć a wſćęcħe njepopśchęczo widęcź, kaź puchęit we ſwęcħej ſchłęcħy. ſćħto by tola njepopſchata duſćha w njebieſach ħęćka ſrjedź boźiĸ jandželow, kiź ſu Boźu nęcħ wjeſele kħęrluſćhowali, zo je ſo ſtaźenomu cźłowiecźom ſplaħej Bſſſſnik narodźiť, ſrjedź jandželow, kiź ſo z wutrobje zwieſela, hdyź ſo ħręſćnik naķaźa, ſćħto by tajka duſćha ħęćka pola Žęźuſa, ſyna Boźoho, kotryź je z luteje luboſcźe a ſćchęcħroſcźe ł nam njebieſku ħor-doźnoſcź wopuſćęcħiť a kħudy na zemju pſchęſćhoť, zo by naſ wſćęcħ woboħacźiť, nam zawrjene wrota njeħa wotewriť, a kiź je pſchěz ſwoju ſurjercź wſćchomu ſwęcħej tať nadobnu jaķmſſſnu w ſwojej najſw. krewi poſćicźiť, zo je z njei miliony ł węcźnej zbſſſnoſcźi a njeſkſſſncźnej wjeſoſoſcźi dowjedť? Wſſſſn ſam je 40 dnſow a 40 nocow ħłſd cħęrpjeť a wotpoķaźa ſpytowanja, widźſo pať nęcħoho ħłſdnoho abo lacźnoho, njemſſęſće ſo joho ſćchęcħdra wutroba zdźeręcź: žſſſnuje kħlęcħ a ryby, zo ſo z mſlicźkſoho tyſacy naſycźa a pſchęcħſſſnuje wodu do ſłſdſkſoho wina, zo by wutrobje kħwaſnyĸ ħoſći zwieſeliť.

Nęcħ, nęcħ, to niħdy njebudźe, zo by njepopſchaty kħaſne njebieſa wohidźiť! ſćħtſſſo je tu na zemi njepopſchaty a zawieſćny cźłowiek byť a tať zmyſlenny wumrje, pſchęidźe po ſurjerczi ł njeboħ ſkajnej a ſkajfaſej a ł jich patronej, Luciferej: cħi wſchitcy bęcħu miſćħtyrjo w njepopſchęczo a ſćħtſſſo ſo jim runa, budźe z nimi w helſkim wħnju ſćħręcħy. —

Njećħať toħodla dobru radu ſkħyſćęcź, je-li traſć cħe dotal druhdy njepopſchata myſl napadħa? Węcħ wſćhelke ħaťby pſchęcħiwo tutej kħoroſcźi. Ale, ħcu cħi zaſħ nęcħto powjedacź, prjedy ħacź recept za ħaķbu napiſam.

Njeſny hiſćeje kħoroħo cźłowieka widźať? Węcħſo. A kať cħi lęcħať druhdy tajkſoho wboħoho kħoroħo nje-cħwiluje! Njeſmęcħ ani piwo picź, ani wino, ani kħſſſej, nicźſo kħſaťe jęcźcź a nicźſo tucźne, a wſćħęcħdnje cħyĸ cħwor cuzeje wody wupicź, Wſſſh węcħ, z wſćfel, a hdyź ma brjuch poħny wody, kaź zręcħna ħuĸyca, potom dyrbi

běhacž, doniž sebi duch njerotběha. Abó pschi druhej khorosczi sczělu joho do kupjelow, tam dyrbi khoru wschědnje do cžopkeje wody, kotraž za helu a schwablom smjerdži, a z cžopkeje wody domjedu joho do lódzymneje, puschcža tu zymnu wodu na njoho, zo je po cytnym cžěle nadobo czerwjeny, kaž wotwarjeny raf. A cžohodla tola tajke cžwile a za to hišcěže došč drohe pjenjezy płacćicž? Strowoty dla, zo drjenje wotbudže, abó wicž, abó zo schumjenjo we wuschomaj pschěstanie, abó zo druhe wostudle wěcy do rjada pschiindu. To ničto ničto napscheczo tomu nima. Strowota cžěla je „psche wscho“ cžasne a strowy proščer njeměnja so z khorym kralom. Tohodla waži cžłowjeř wschitko, zo zhubjenu strowotu zas dobudže. Žalostnje wjele wažnišča hačo cžělo, kotrež něhdy w rowje zhnije, je njesmjertna dušča, a pschěd Bohom waži jena jenitka njesmjertna dušča wjacy, dyžli cyty widžomny swět. To praji Syn Boži sam: „Ščo pomha tola cžłowjeřej, dobudže-li cyty swět, hdyž schtodu cžerpi na dušči?“ Tohodla je tež kóžda schtoda, kóžda khoroscž na dušči wjele wjetšče njezbožo, dyžli što khoroscžow na smjertnym a hinitym cžěle; a je to wažnišča wěc, zo ze swojeje dušče njeoppscheczo a zawisčž wutorjenišč, hačo zo sebi poř kopy khoroscžow zacžerišč! Mtojedla móžěš chorbaty byčž, a kromy, a kaščlowaty, blizkoho widženja a cžěžkoho škyščenja, abó drjenje měčž a wicž, abó tež cžorne jětra a zymnicu, něhdy pschiindže smjerečž a za něcotre wošomiki zarěža wschě twoje khoroscže, kaž mlódoho honata.

Alle pschecziwo njeoppscheczo smjerečž ničto njezamóže, ta je do twojeje dušče zapalena, kaž znamjo, kotrež je Bóh tón Kněz Kajej scžinik. Tohodla dyrbiš nětkle na to myslićž, zo by njeoppschatu mysl we sebi moril a hacž ničto swjecžene pschecziwo njej njeje. Z cžělom a joho khoroscžemi ma so podobnje, kaž z dušču. Ty móžěš něcotružkulizž khoroscž na khwilu zahnacž, po khwili so cži zasj pokazž. Tak je tež z dušču a ze zawisčžu. Pschiindu-li cži njeoppschate myslje, cžinišč drje derje, hdyž jim na hłowu stupišč, kaž wrjecženicy a je zateptasč. Alle móžěš dha cyty džen na to ľakacž, hdy runje njeoppscheczo w twojej wutrobje so zahiba? A byrnje ty to mojedla tež cžinik a ľakajo stač, a podušt kóždu zawistnu mysl: z tym samym njeoppschatu naskhilnosčž we sebi moricž njebudžesč. Njedžiwam so cži, hdy by so cži

tajke ľakanjo po cžasu wostudžiko, kaž so cžičommu mužej wostudži, hdyž ma prawje jědojtu žonu. Najprjedy so staja, myšlo: muž je pschecy muž, ale lózoščž žony pschědobudže naposledku mužž, zo myšli: cžiit a rycž, schtož chcesč. Runje tak zeidže so cžłowjeřej z njeoppschecžom: we spocžatku so wobara, kaž so to za kšescžžana skušča, po cžasu pař so wobaranjo wostudži a nětko je, kaž hdyž je kóčžka na bjesadu wuschla, myšče sebi doma mjelcžace wjeselo pschi-hotuja w poččach abó krupach.

Dyrbi-li tu pomoc byčž a njeoppscheczo so ze šymjesčkom, stwjelcom a korusčkami zahnacž, dyrbi so kručžiščo zapšchimnycž. Šak wjele je tola na swěcže wěcow, kotrež tón abó tamón njerwuslědži, nječ je hewač bóle mudry. A hdyž je dušča nje-knicžomna a z hrěčhom so jej wjele schtody nacžiniko, tu nječ něčto myšli a pucže pyta, kak by so tu pomhacž hodžalo — wón samón na prawe pucže njepschiindže, a pschiindže-li, sam za so to njerwujedže, schtož chce. Cžłowjeřej zeidže so tu kaž ptafej, kotromuž su so kšidka pschetšěliše; kak rady by po wysokich powětrach lětal, a wón dyrbi khoru we blócže wokolo pjerchotacž. Tutomu ptafej runa so něcotryžkulil njeoppschaty cžłowjeř. Zawisčž je khoroscž, kotraž dušču k próčkej a bšótej tuteje zemje pschijwajž, hdyž je tola k tomu stworjena, zo by so k njeby zbehnyla.

Njeje dha nihdže žana pomoc, žadny šredč a žana žalba?

Šlaj tola, z njebjes dele pschiindže we schtakošči wotrocžka we tajkej kšudobje, zo ani njemějšče, hdyž móht swoju hłowu k wotpocžinkej položicž — Syn Boži, pschěd kotrymž so wschě kolena poklonjuja w njebjesach, na zemi a špody zemje. A tón je wucžo stanył sředž židowskoho ludu, a praji: „Bóžcže ke mni wschitcy, kotřiz šprócni a wobcžženi scže, ja chcju was wofšewicž.“ A zas: „Še-li schto ľacžny, pschiindž ke mni a ja joho napoj.“

To chce prajicž: Tu na zemi njeje ani schtody ani khoroscže na dušči, kotrež by Syn Boži wotpomhacž njemóht. A tohodla zamóže cže wón tež wuhojicž a wustrowicž wot wschěje zawisčže. Š njomu kšodž husto! Nic, hačo by pschěd 1850 lětami we Židowskej pokhodžil a nětko z nami ničto wjac cžinicz njeměč; nic, hačo by nětko, šedžo na prawicy swojoho Bšóta, so wo nas na zemi wjac nještaral, ně, ně!

Ma potajne waschnjo je wón kóždej człowjeczej duschi blizko a hdžejtuli duscha so k njomu wola, pschindže hnydom, prajo: „Schtó chcesch, zo bych cži czinił?“

Z wjeczora móžesch k njomu hiež, kaž Mikodemus; k joho nohomaj móžesch so pospndnež, kaž Marija, sotra Marthy; a z japoschtolami móžesch prajicž: „Knježe, wučz nas so modlicž!“ We duchu móžesch so k poslednjej wjeczeri hnyčž srjedž swjatych japoschtolow, móžesch joho pschewodžecž na hórtim a болоščiwym fšchiznym pucžu; móžesch plakacž a žalosćicž z jeruzalemskimi žónskimi; móžesch stupicž z Mariju, Maczerju Božej, abo z Madlenu a Janom k swjatomu fšchizje, a móžesch plakacž a wobželnosćecž a wotproschowacž. A spóznawajo žadlawosćž wscheje zawisće móžesch z mordarjom na prawicy so modlicž: „Knježe, spomni na mnje!“

Se-li tač czinišč a wjele z Khrystusom, Synom Božim, wobkhadžujesch we poniznej a wobstajnej modlitwje, potom dychnje wón do tebe, kaž něhdy do japoschtolow, nowe žiwjenjo, swojoho dobroho Ducha a z nim lubosćž k njebieskomu Wótcej a wschitkim człowjekam, hačo džecžom Božim a je-li twoja wutroba naskilena k zawisći a njepopschecžu: tymaj pónidže so, kaž hdžž nalécžo hruby plát fsi njedzele na stónco pschindže. Bóle a bóle wufusa swětlosćž stónca wschu schěru barbu a wschu mazanosćž a po časju zyboli so plát we stóncu, kaž bėly sněh. Njepopschata mysl tam dožho njetraje, hdžžž so wjele z Khrystusom wobkhadžuje, na njoho mysl, k njomu so modli, a hdžžž wón pod swjatej schtałnosćju khlěba do ponizneje wutroby pschindže. Kaž hdžžž so lěs puschcža a Bože stónco do njoho swěcži, jeschčzerje, krotawy a zmijicy rozčžekaja, dofelž swětlo jim do woczow kača, tač cžěka zawisćž z tamneje wutroby, do kotrežž jasne pruhi padaja z toho stónca a swětka, kotrež je Khrystus, Syn Boži. A wo tym, schtož twoja duscha z tajkim wobkhadom ze Synom Božim wysche toho dobudže, zo so zawisćž zhubi, zo trjebaj tež hščcže schěscž druhich žlychnjedobrych z tebe coša, wo kotrychžž ani jedžak njebė, zo fšhowane we tebi bydla, wo duchownych mocach a bohatstwje a strowosći a radosći, kotrež so dobudu, a wo tej wulkej cžesći, zo směšč so ze swojim Knježom a Bohom towarščicž — — wo tym dale njerycžu.

* * *

Njeje so cži dotal wostudžiko? Niman cži to za žlo; ty wschak na to wuschcžuwany njejš, zo móht dołhi cžas pospochi cžitacž, kaž tón, kiž je wot młodych lět so na to žložil. Za to tutón po krotkim časju we tym džele wustawa, kotrež ty chty džei bjez wulkeje wobcžežnosće konasch. Wschak njetrebasch na dobo wschitko pschecžitacž, hdžžž masch Krajana za chle lěto pschi rucy! Ale, wo něschto scžerpnosće cže hščcže proschu. Z dorosćenym człowjekom su njepoczinki najbóle tač zrosćene, kaž suki ze schipleńkowym pjeńkom; a duž njenadžijam so tež wjele z toho, schtož sym pschecžiwu zawisći pišak, khibali zo tón, kiž móže tu sam pomhacž, Bóh tón Knjež, z mocu swojeje hnady zapšchimnje.

Placži wo njepopschecžu to, schtož wo kóždym hrěchu: we spoczatku jomu žadžewacž, tač zo hrěschna naskilnosćž ani k mocy njepschindže, je wjele lóžšcha wěc, dyžli pschiwucženošo hrěcha so wotreč. A we tutym nastupowanju bych tebe wosebje prosył, kiž sy ty nan abo macž a Bóh je wamaj džecži wobradžil, wój chcył pschi woczehnjenju swojich džecži na to kėžžbowacž, zo we jich wutrobach njepopschecžo a zawisćž ani k mocy njepschindžetaj. Z mólíčkej prócu móžetaj hačo starškej za pschichod wjele njezbóžnych a njeměrných dnow za swoje džecžo wotwobrocžicž.

Bjertaj so tohodla na kėžbu, zo byschtaj tola samaj hmyješko njepopschecža do wutroby swojoho džěscža z tym nješyłoj, zo jene džecžo bóle lubujetaj, hačo druhe. Nicžo njeznješe džecžo cžezjo, hačo to, zo widži, bratr abo sotra so jomu do přědka cžehnje; wone kėžbuje na to, komu macž wjetšchu pomaztu abo wjetšchi kruč tykanca dawa; hlada na to, hacž druhe džecžo wjacj rješšcže drašty nima atd. Z tym pač njepraju, zo dyrbjak tohodla kóždu wěc, kiž džecžom dawasch, na wahu kšacž; tač drje by so zawisći huba zatykala, džecžo pač njenawukto, spytowanjo k njepopschecžu pschewinyčž. A runje to dyrbi nawuknyčž! Čžin tohodla z twojimi džecžimi, kaž Boža přědkwidžomnosćž, zo džensa tutomu, jutse druhomu džěscžu pač wjetšchu lubosćž pač tón a drugi dar pschiwobrocžišch: na žane waschnjo pač njecžerč, zo by jene z nich morkotako pschecžiwu druhomu, dofelž tač czinišč. To je prawe nježbožo, kotrež čžasto we swójbach namakasch, zo starškej jene džecžo wosebje lubujetaj a jomu wschu wolu cžinitaj; tute džecžo budže swojeje hšowy a

pozdišicho hiščęže dosež wopłakataj swoju njepraw-
nosć; do wutrobow druhich džęćzi pak zaschęcępi so
zawisć, tak zo te z czistej džęćzacej lubosću ani na
nimaj njewisaja, kaž měto to być. Wby staršichi, rycz-
ęze pschi kóždej sřkadnosći, hđžež trjebaj spoczatk
hnęwa, njepopšhecęza a zawisćęze we wutrobach
waschich džęćzi stawaja, wo tym, kať hrozna je wscha
zawisćę pschęd Bohom! Wosebje pschiwucętaj džęćzi
ť tomu, zo, hđyž hnęw abo zawisćę so nětať pokazaj,
na Božu martru pohladajaj a z cęerpjenja Syna
Božoho spóznojaj, kať wjele je na so wzał, zo by nasche
bręmjio polóžil. A dokelž džęćzo wohidnosćę sferje
spóznojaj, hđyž widži, kať cęęte khostanjo je na tón
abo drugi hręch postajene, powjedajtaj jomu druhdy,
kať je zły duch ze zawisćęze cyły swęť do nježboža
storčęk; kať je Rain ze zawisćęze bratra moriť; He-
rodes z luteje zawisćęze Božomu džęćzcu za žiwjenjom
schot; a kať su farizejowje a wyschichji měschnicy
Židow Syna Božoho moriť.

* *

Z tym njech je dosež! Serbja njech sebi ze serb-
skich knihow a nowinow wucębu bjeru a njech lępje
w hromadu džeręa a mjez sobu so podpjerajaj! „Kath.
Bošot“ je huščęřichow w zańđženym lęće hato wosebitu
winu toho, zo so nam Serbam telko statokow zhubi,
zawisćę a njepopšhecęzo mjez wjesnymi wobęarowal.
Rycęach njedawno z knjezom, kotryž nasch lud berje
znajaj. „Pšhecęzelo“, praji mi, „zawisćę a njepopšhecęzo
je narodna khorosćę serbskoho ludu; jeli zo lud
tutu khorosćę w prawym cęasfu njepschewinje, psche-
winje wona lud!“ Njech je te słowo krute, prawda
pak tež je. Zo bychu tola ludęo spóznali, kať wjele
časnoho a węcęnoho zahubjenja je zawisćę jim hižo
pschinjeřka a zo bychu tola z dotalneje schkody mudrosćęze
nabylĩ za pschichod. Njech so tu kóždy kruzęřichow
pruhujaj; sejęhwki jebanjaj samoho sebjaj pletu so kať
zla wina do węcęnosćę!

Węcęze njechaj nichťo do pschichodnoho swęta
stupicę wohidęeny ze znamjenjom zawisćęze kať Rain;
ale njech je runje tohodla kóždy wo tym psche-
swędcęeny, zo bjez nashilnosćęze ť zawisćęzi a nje-
popšhecęzu narodęeny njeje: je wschak to hobrřka
khorosćę cyłoho cękłowjecęzoho splaha, kotruž
jenož tón ť swojej schkodyze we sebi njevidži, kiž so
samoho njeznajaj. Wudę kóždy kęđębnaj na so samoho,
wosebje hđyž bliščowomu něschťo ť zbožu dę; a hđyž-

kuľiž pytnjeřch, zo so staraj had ze swojim „potajnym
jędom“ hiba, wojuj pschęcęzimo njomu, kať pschęcęzimo
njeřchwarnej žadoseći. Wuspęwaj za bliščohoho wótęe-
nasch, zo by Bóh joho hiščęze bóle žohnowal. To
budęe twojej duřhi węcęze strowe. Tu płacęzi słowo
swjatoho Šakuba: „Wojujęze pschęcęzimo z łowu
duřkej a wón budęe pschęd wami cęękacę!“

— š.

Nęťotre lękarřke potiwy za suadniřche khorosćęze a bolenjaj.

Kaschel a řhnupa. Jeli zo ma tajři khoraj ža-
danjo za zymnej wodu, njech so jomu posćęzi; cęopke
węcų picę, je schkóđne. Jenož hato řřęđť ť pocęjenju
móže so wjecęor cęopke młoko z wodu a z cęokorom
picę. Schťoť pschi kaschelu nashilnosćę ť bluwanjaj
cęujaj, njech wozmje něťotre krepki tinktury wot řhampa
(kožanjch łopjenow, Königřterze, verbascum), z wodu
zmęřchane, abo něťotre krepki řhamilow.

Řhijebolenjo. Jow dyrbi so najprjedy řhija
pschepyřacę. To pak so stanaj, hđyž so khoraj ť wofnej
domjedęe, a hort wocęini. Něť polóžaj so horni kónč
řřicy do huby a znutřkowaj jazyř so trochu dele
řřłóćaj, tak zo móže so znutřkowaj řhija wobhladać.
Dobry domjacy řřęđť za mjeřřche tajře bolenjo je,
hđyž so w nocų řhija wobwjazaj z wofnjanej nohajcu
(řchřympu) strowoho cękłowjaka. Dobry je tež we
wjele padach za tajře bolenjo, hđyž so huba wysche
hornca warjacoho młoka džeręi a cęopka para tajřoho
młoka so řřęba. — Je-li řhija zacęęka a řuchaj, dęaj
je wužitne, figi z młokom waricę a dym řřębacę
abo tež maťo wot toho picę. Dę-li póđeranjaj cęęęcy
a trajaj-li bolenjo dlęřřichaj cęas, pomhaj palenc z horcej
wodu; tež móže so pschęncęny řřkřob (řchřerka) z wodu
waricę a picę. Hđy pak by po picęu palenca z
horcej wodu řhija hiščęze bóle bolala, dyrbi khoraj
něschťo jara řřakoho cęornoho křosejaj po řřicęřchaj do
huby bracę a dlęřřichaj cęas w hubaj zdęeręecę, prjedy
hacę požeri. — Za džęćzi njech so řhamilow trjebajaj.

Žoldkowe bolenjo. Pšhecęzimo tomu pomhaj
řhamilowaj tej; z řhwilemi bjerjaj so řřica młoka,
wokoło řřłđka so řchudrujaj cęopky jęđęny abo lanaj
wolij. Druhdy pomjaj řchaj so bolosćęze, hđyž so řřica
lanoho wolijaj wupijaj. Tež móže tajři khoraj wzacę
horřchęž poknu wowsaj, we pónowaj prařicę (kať křosejaj,

tola nic bruny), potom tajki womš do mješča zwjazacž a na žoldt položicž.

Bryuchboolenjo móže nastacž wot zazymnjenja, wosebje, hdyž so pót potkóczi; tež móže nastacž ze skazenoho žoldka, z wulkoho mjerzanja abo z wałow w żywocze. Wo tutyh pschicžinach dyrbi so tež hojenjo zložicž. Dyrbja so czopke wobwalki na bryuch kłacž, pschindže-li bolenjo ze zazymnjenja. Šhamile smědža so tež trjebacž. Se-li bryuchboolenjo tajke, zo so „kolik“ (bryuchaczeczenjo) mjenuje, su krepki z kolowintow (2 abo 3) do wody změšchane dobry srědč.

Šaki w bryusche wosobnje pola džeczi nastanu, hdyž so pschez měru czopke zawjazaja, mało do czerstwoho powětra pschiindu, wopacžne lěkarstwo so jim poskicža. Pschecžiwjo tajkim wałam je dobra tinktura ze symjenja rostliny „Zittwer“ (něotre krepki, tola z wodu jara změšchane). Pschi tym pač dyrbi džecžo došč jědže doščacž, tola nic wjele khlěba, žane škódk placiki, ale šadu tač wjele hacž zechce.

Tajka waka pola wotroščenyh tež rěka tasame (Bandwurm). Šchtóž tule waku ma, je na tym spóznacž, zo we wěštyh czasach kručji, štoro šchtyróróžkate, kaž mašusch z njoho du. Šdžez to njeje, tam tež žana waka so njenamata. Najlěpschi srědč pschecžiwjo tejele wach je kerpšowe symjo. Tajke kerpšowe pócžki so zwoczinjaja ze šchtorpizny, roztočku so do procha a pschędžěta so tutón proch z mlokom a z cotorom do czěsta. Wot tohole czěsta žiě khorj rano mačy taler pošny, poš hodžiny pozdžišcho pač zash něščto mało. Šelizo hlowa waki njewuńdže, so na druhi džei tošamo čžini. Tola džei prjedy pschipošdnju a wječžor dyrbi khorj položju jereja (harjenta) z khorfejom žiěšč.

Wiliščcža (Strámpfe) cyłoho czěla abo jednotliwyh stawow su jara wšchelake, kaž tež jich pschicžiny, a po tym ma so tež hojenjo zložicž. Něotre krepki opium z wodu změšchane su dobre, hdyž wiliščcža abo zlóščze po cyłym czěle nastanu z wulkoho znutškownoho zmutčenja, kručtoho poroškowanja abo wnutrateje kšiwody dla. Šytnje-li khorj, kiž na tajke czěrpi, zo so napad bliži, pomha druhdj, zo na kamfor nucha. — Ma-li něščto špinanjo na delnimaj nohomaj, je najlěpje, zo tónle staw kručje na ščěnu abo na lóžo staji, njesmě pač jón šchudrowacž abo kłócžicž. — Pschi najwjetščich napadach znutškownych zlóščzow njesmě so pschi započatku ničžo čžinicž, hačle pozdžišcho.

Zymnica (Fieber) nastanje hušto na měštnach, hdyž wjele mokroho kraja so suschi, wosebje w nalěču a nazymju. Zo by so psched nej zakitač, hladaj, zo by na wususchenyh měščze swoje lóžo postajit: tohodla je njestajej k mokrej ščěnje. Se-li domške mokre, polož spody škomjanoho měcha, na kotrymž spišč, wjele roztoščzenoho kamjenjowoho wuhla (Steinkohle). Na škomjany měch hačle polož poslesčcžo. — Šchtóž dyrbi we mokrym wjele džělacž, kaž rybacy abo kotfiž torf abo w zemi džěłaja, móža so psched zymnicu zachowacž, hdyž mješč z „chinapólvrom“ na wutrobnej jamcy (Herzgrube) noscha; šchtóž pač je ju hižo mēč, móže so psched nej zakitacž, hdyž něščto roztoščzenoho schwabla do swojich wołmjanyh nohajcow nasypa. Tež z jědžu ma so tajki khorj na kědžbu bracž, njech njeje ničžo, šchtóž w žoldku ležo wostanje, zdžerž so kšateje a tucžneje jědže.

Kač ma so khorj wothladacž, kotryž je na zymnicu šchorjel? Šdyž koho zymnica tšchaje, dyrbi so drje zawodžecž, tola nic pschez měru z czopkymi poslesčcžemi. Wosobnje dyrbi so na to hladacž, zo je poslesčcžo suče a dyrbi so tohodla, hdyž khorj so pocži, z druhimi pscheměnjecž. Se-li khorj lačny, da so na zymnicu khoromu žymna woda z čžištoho kužoła, a móže picž, kaž wjele chce. Šije-li pač czopku wodu radšcho, poda so jomu tajka, hdyž je so prjedy khlěb do njeje ščžinič. Šelizo khorj bluwa a joho zymnica jara pschima, njech pije čžorny kšofej. — Pschi horcocže je žymna woda najlěpscha. Ma-li khorj wulke bolosčze a žadofčž za kšakym, daj jomu limonadu (k pschikf. čžermjene jahodki do wody), tola nic pschewjele. We

P. T.

Wužitne drobnostki.

1. Šak w lěcže mloko njewokisuje?

Róžba hospoza wě, kač w horcocže mloko za pošdnja wotisnje, a něotražkuli njeje sebi w radže, došelž kšmanaje pincy nima. „Krajan“ je w jenyh knihach srědč namačak, kiž móht so špytacž, a tón budže pomhacž: Wbudžěłaj sebi kšěžku z drjewowych schtelkow abo dołhich tšchěłkow, abo tež z grotu. Tule kšěžku wobdaj ze wšchěh štronow z pijatej papjeru (lišch-papjeru). Najlěpje je, hdyž ma tale kšěžka prawje wyšofu tšchju. Spody tejele kšěžki abo kłětki staji so mloko, papjera pač ma so z wodu womacžecž a pschec

mokra džeržecj. Tež to so derje hodži. Stajišč pódla tejele papjerjaneje kletki sudobjo wody a wozmjeseč čziščje mšchědnj skužoh, kajtkž do wolijoweje lampki trjebašč, pšchicžinišč jedyn kónc na tšěšče tamneje kšěžki, drugi kónc pač puščecžič do wody; tež skužoh womacžeseč. Tak so pšhec pomaku woda po skužowje cžehnje a tamnu zaš zastupi, kotraž so na papjerje wupari. Dyrbi pač so na to hladacž, zo je pšhec došč wody we sudobju, dokelž dyrbi ta k najmjenšchomu nětotre palcy (cóle) wysče stacž, hacž delnja kromka papjery. Z paru, do kotrejež so takle woda stajnje pšhec wobrocža, pomjenšča so tež horcota spody kšěžki. — Na podobne waschnjo móže so tež mloto we blachowych khandach zdžeržecž, kiž ma so w lěcže dale wjezcž. Tu so na wóz rub pšchestrěje a cžas wot cžasa z wodu potrjepi.

2. Kak móžeseč jeja khowacž?

Cžěžto je, jeja na dlějšči cžas nještážene wobkhowacž. Wo cžasu jeja swoju wahu zhubjeja, dokelž so bžžite džele po něcžim wuparja. Z tym pšchistupi powětr (loft) do nič a jeja pocžnu pomaku hnicž. — Wěšty a cyle jednory frědk pšhecžimo tomu je lantj wolij, najlěpje zwarjeny. Z tym so jeja pomazaja, a hdyž je wón stwjerdnjč, pocžehnje jejo tak, zo žana para z njoho wjac njemóže.

3. Kurom

dawaj škodowe zaplódki (Malzkeime), zo byču prawje wjele jeji nješe.

4. Dobry napoj za konje.

Šato požitny napoj za konje radži „Pr. Bdw.“ mēšchēncu z 1 džela wotrubow a 2 dželow wowsa (po wazh) a 6 abo 8 centilitrow (t. j. wofočo $\frac{1}{16}$ abo $\frac{1}{12}$ khand) lanoho symjenja. Wowsa a lane symjo (dyrbitej byčž šchrótowanej) spjnjesč do howa, na to linjesč warjaju wodu a potom pšchispjnjesč wotruby. Wow nětk wozžeseč z wołmjany m wozžecžom a dascž 4—5 hodžinow studnjcž. Konje tajki napoj žadosčžimje pija a nabudu w krótkim počnoho mjaša.

5. Suno bjez hlíny.

Professor Lehmann wozjewja nowe waschnjo, krute huna z lohkej prócu pšchihotowacž. Poč hadhtla palenoho kalka so z wodu do próča zhašča a potom z poč hadhtla čzištoho pšška (bjez hlíny) a z 8 hadhtlemi pšchěžatoho torfowoho abo brunicowoho

po pšeka změšča a z wodu do hustoho wósmuža pšchēdžēla. Tón so tajki 5 abo 6 palcow (cólom) tołsto namaza a z murjerškej khelu zhladkuje. Za tydžen je tajke huno wušthnyčo, hdyž je hlinjane lědma za 6 nje dželi suče; tamne tež wjele lěpje džerži a to cžim lěpje hiščcže, hdyž so wušthnyte z therom z kamjenitnoho wuhla pomaza.

6. Zakit howjadow pšchēd zapalenjom slozynu (Milzbrand).

Dokelž je tale khorosčž jara natykwaca, je dobro, frědk wjedžecž, z kotrymž so hiščcže štrome howjada zakitaja. Na jene tajke howjado wozmje so kóždy džei 1 gramm salicyloweje kisaliny (Salicylsäure), změšča so najprjedy we horcej wozže a potom so da do picža.

7. Kak móžeseč kórki dołho cžerstwe zdžeržecž?

Wupytaj sebi najrjenšče a najpočnišče a hladaj wosebje, zo kóždu kórku z cylej šchischku wotrěznjesč, dokelž ma kórka za nju so powisnjcž. Na to wucžičž kórku we wozže z mjehkej šchčětku a wutřej ju derje. Potom ju namazaj z jejowym běłkom, tak zo ani blecžt čžisty njewostanje. Tónle běł je kaž koža a njepušcžiči kuska powětra ke kórcy. Tajka kórka njech potom wušthnje a za šchischku so z nitku powisnje, a to na suchim mēstnje. Tak móžeseč hiščcže wofočo hód cžerstwu kórkowu solotej mēcž.

8. Sokorowa woda — frědk pšhecžimo kalkej we wóčžku.

Husto so stanje, zo pšchi twarjenju z nječebžnosčže abo tež z nježbožom kusč kalka dželacžerjej do wóčžka zlecži. Kóždy wē, kač strašchnje tón pali. Šdyž pač so bóržy žymna colorowa woda na wóčžko macža, nještžodži potom kalk wjac. Pšchetož color zwjaza so z kalkom tak, zo tón wóčžko wjac njepšchima.

9. Petrolejomu lampu

najwěščičišcho hasnjeseč, hdyž skužoh trochu zawjercžič a swěcu z cylinderom nuts zadunjeseč. — Najwážnišča starosčž pola tajkeje lampy je, zo je ta kóždy króč čžista wurjedžena, nic jeno z wonka, ale tež nutška, hdyž so swěcži, zo njeby trjebaj z wotpalenym wuhlom ta džerka zanjesena byča, kotraž do petroleja wjedže. Šdyž pluny (gazy), kotrež so po dołhim swěčenju na petroleju tworja, wjac so z džerku wudobnjcž njemóža, pytaja z mocu swój pucž a lampa rozlecži. To pláčiči

wosebje wo lampach, hđžež so skužoh do toka swěczi (Rundbrenner).

10. Muchi we jstwach su wužitne!

„Allgemeine Familien=Zeitung“ (1875) ma za jimawy nastawł pschirodospytnika Emersona, kiž muchi hačo wužitne zwěrjatkka wopisuje. Mucha živi so mjenujcy z mikroskopiskej njerodžu, małymi zwěrjatkami, kotrež z našim wócžtom widžecž njemóžemy, ale jenož z drobnowidom (mikroskopom), a kotrež so wosebje na nječzištych městnach nahromadža. Tež we jstwach a kuchnjach so tuchle zwěrjatkow czim wjac namaka, czim mjenje so wořna woczinja. Muchi taž zjedža wosebje zhnise wupłody, kotrež druhdy powětr napjelno hłownu winu na natykowanju strašnych choroscžow, kaž tyfusa, cholery a jětrow maja. Z tymile hñijacymi proščkami so muchi žiwja. Spody drobnowida su wosebje wjetšce muchi wobkedžbowali, a pořaza so, za su wone počne małych zwěrjatkow, hribikow a ščědnych symjesčkow. Te su jich najlubšča jědž, a hdyž so mucha cžesa, ščtrychuje abo suwa wona tamne najmjenišce zwěrjatkka z nózčkami a ščhidleščkami wot so, zo by je hnydom zjedła. Hlej! tež wostudke zwěrjatko je nam z wužitkom!

Katholiska cyrkej a jeje wjerchowstwo.

Znate su njebo a zemju pohnuwace słowa, z kotrymiž bóžski wumožnik svojich japosčtołow wupósta, zo bychu swět wobrocžili a joho kralestwo na zemi, cyrkej, tworili: „Džicže, wucžcže wschitke ludy a ščěcžijcže je we mjenje Wótea a Syna a Duchu swjatoho a wucžcže je wschitko džeržecž, ščtožkuli sym wam porucžik.“ K tomu pschepoda swojim japosčtołam po tutyh słowach tšoje zastojnstwo wucžerstwa, měšchništwa a pastyrštwa. Tola nic japosčtołam samym, ale tež jich nastupnikam je pschepoda, dokelž sam pschistaji: „a hlej ja sym z wami wschitke dny hačž do ščěncženja swěta.“ To tola japosčtołam samym prajene bycž njemóžesce, dokelž džěn woni hačž do ščěncženja swěta njemějachu živi bycž.

Tole tšoje zastojnstwo pať mējachu swj. japosčtołowje pod dohladom swjatoho Pětra zastacž. Pschetož na swj. Pětra, swojoho widžomnoho naměštnika na zemi, „natwari hačo na zakładny kamjenj Khrystus swoju cyrkej“, jomu pschepoda „klucže nje-

bjeskoho kralestwa“, jomu porucžili, „pasčž joho jehnjata, pasčž joho wowcy.“

We běhu lěštotkow roscžesce a rozščěrjesce so katoliska cyrkej po wsčěch krajach a po wsčěch ludach na cykej zemi, tať zo ma tu ščwilu psčez 200 milionow sobustawow. Psčec pať je wobřhowała hačž na džensnišči džěni tele zřjadowanjo Khrystusowe, kotrež wón swojej cyrkwi da, a ma z tym najkrucžišči dopokať sama we sebi, zo je wo prawdže cyrkej Khrystusowa, dokelž we nje-pschetořhñjenym rjedže svojich bamžow a biskopow dosaha hačž na swjatyh japosčtołow a Khrystusa samoho.

Kaž licžba katoliskich wěrnych roscžesce, tať dyrbjesce tež pschibjeracž licžba jich wjerchow, biskopow. Stajnje pať wosta jenož jedyn widžomny wysčšči wjerch, naměštnik Khrystusowy „na zemi, bamž. Wón ma počnu móc we cyrkwi a prawo, po Wóžej woli postajecž, kať ma so wulke zřhromadženstwo wěrnych na zemi wjesčž. A dokelž maja biskopja swoje prawo wo wjedženjo cyrkwie jeno z bamžom a pod nim wufonjecž, wutwori so we běhu lěštotytkow spodbiziwne zřjadowane swjate knjejštwo, kotrež so najbóle z cuzym słowom „hierarchija“ mjenuje.

„Krajan“ podawa tudy krotki pschěhlad tutoho swjatoho knjejštw a abo hierarchie cykeje cyrkwie a potom hišcže zapisk němskich a awstriškich biskopow a jich wosadow.

I.

Wysčšči wjerch cyrkwie: Swjaty Wótc, bamž Leo XIII., 268. nastupnik swjatoho Pětra, po tajkim 269. bamž,* rođženy w Karpineto 2. měrca 1810, na měšchnika swjecženy 23. dec. 1837, za kardinala powmjenowany 19. dec. 1853, wuzwoleny za bamža 20. februara 1878, křonowany 3. měrca 1878.

1. Swjate kollegium kardinalow:

a) Biskopškich (suburbikarskich) šyđkow je	6
b) titularnych cyrkwijow (za kardinal-měšchnikow) je	50
c) diafonijow (za kardinal-diafonow) je	14
Šromadže šyđkow za kardinalow je	70
Psčisyp. Tu ščwilu je 6 kardinal-biskopow, 47 kardinal-měšchnikow a 11 kardinal-diafonow.	

* Pschisypomnjenje. Wščelacy wucženi wščelako licža; a je tale licžba wščelaka, za tym hačž so jedyn abo druhi z napščecžnych bamžow sobu do cyłoho rjaba bjerje abo nic.

	Bišcenošč	70
2. Patriaršow-skich stolow je		12
3. Arcybiskopskich stolow je		173
4. Biskopskich stolow je		704
5. Stolow hjez wosady (abtom, präladow atd. z biskopskej dostojnosću) je		18
6. Wot kongregacije za rozšěrjenje wěry wotwisuja:		
6 japosčtolskich delegacijow,	}	153
113 japosčtolskich vikariatow,		
34 japosčtolskich präfekturaw,		

Zhromadna licžba stolow cyleje hierarchie je 1132

Tu khwilu je wobšadženych sydlow 1032, tak zo ma nětkle katolska cyrkej bamža, 66 kardinalow a 969 biskopow ze sydlami. Z tutych je 275 biskopow in patribus infidelium, t. r. biskopow, kotrychž wosady su něhdy katolske byle, nětko pať w mocy njewěriwych. Tak je našch huadny knjez biskop Franc po prawym biskop w Azotus w Asji. To so strótcžene piša takle: i. p. i.

II. Zapisť němskich, awstrisich a schwajcaršich biskopow a jich wosadow.

A. Badenska, wulkowjerčhowstwo.

Freiburg, archybiskopstwo. (Pod nim Fulda, Limburg, Mainz, Rottenburg.) Archybiskopski stol je njewobšadženy hižo wot lěta 1868. Wosadu wjedže tu khwilu kapitularny wifkar biskop Lothar w. Kübel. Swětnych duchownych je tu 1150. Duschow 1,023,910 katolskich, 484,300 cuzowěriwych.

B. Bajerska, kralestwo.

- Mugsburg**, biskopstwo. Biskop Pantracius w. Dinkel, rodž. 1811, biskop 1858. Swětnych duchownych je 1301, rjadnych 63. Duschow 677,000 katolskich, 90,000 cuzowěriwych.
- Bamberg**, archybiskopstwo. (Pod nim Eichstätt, Speier, Würzburg.) Biskop Bjedrich w. Schreiber, rodž. 1819, bisk. 1875. Swětnych duchownych 378, rjadnych 19. Duschow 297,900 katolskich, 555,900 cuzowěriwych.
- Eichstätt**, biskopstwo. Biskop Franc Leopold swobodny knjez w. Leonrod, rodž. 1827, bisk. 1867. Swětnych duchownych 362, rjadnych 27. Duschow 159,890 katolskich, 1000 cuzowěriwych.

- Mnichow-Freising**, archybiskopstwo. (Pod nim Augsburg, Passau, Regensburg.) Archybiskop Dr. Anton w. Steichele, rodž. 1816, bisk. 1878. Swětnych duchownych 1116, rjadnych 105. Duschow 672,224 katolskich, 150,000 cuzowěriwych.
- Passau**, biskopstwo. Biskop Józef Franc w. Weckert, rodž. 1822, bisk. 1876. Swětnych duchownych 504, klóštrst. 31. Duschow 318,186 katolskich, 2000 cuzowěriwych.
- Regensburg**, biskopstwo. Biskop Ignacius w. Senestrey, rodž. 1818, bisk. 1858. Swětnych duchownych 1193, klóštrst. 81. Duschow 737,600 katolskich, 40,000 cuzowěriwych.
- Speyer**, biskopstwo. Biskop Józef w. Ehrlar, rodž. 1833, bisk. 1878. Swětnych duchownych 308, klóštrst. 6. Duschow 285,000 katolskich, 365,000 cuzowěriwych.
- Würzburg**, biskopstwo. Biskop Dr. Franc Józef w. Stein, rodž. 1832, bisk. 1879. Swětnych duchownych 700, klóštrst. 89. Duschow 500,000 katolskich, 96,940 cuzowěriwych.

C. Elſaß-Lothringaska.

- Metz**, biskopstwo. Biskop Pawoł Jurij Marija du Pont des Loges, rodž. 1804, bisk. 1843. Swětnych duchownych 900, klóštr. nětko žani. Duschow 480,250 katolskich, 60,000 cuzowěr.
- Straßburg**, biskopstwo. Biskop Dr. Gandrij Käß, rodž. 1794, bisk. 1841. Swětnych duchownych 1127. Duschow 762,430 katolskich, 288,130 cuzowěriwych.

D. Hesseska, wulkowójwodstwo.

Mainz, biskopstwo. Biskopski stol je njewobšadženy wot lěta 1877. Kapitularny wifkar Dr. Rhrystof Mousang. Swětnych duchownych 243, klóštrst. 11. Duschow 250,000 katolskich, 630,000 cuzowěriwych.

E. Luksemburg, wulkowójwodstwo.

Luxemburg, biskopstwo. Biskop Mikławš Abdameš, rodž. 1813, bisk. 1863. Swětnych duchownych 424, klóštrst. 17. Duschow 207,620 katolskich, 1000 cuzowěriwych.

F. Pruska, kralestwo.

- Fulda**, biskopstwo. Biskopski stol je njewobšadženy wot lěta 1873. Kapitularny wifkar je

- zemrjet. Swětnych duchownych 156. Duschow 127,000 katholicich, 620,000 cuzowěrimych.
2. **Gnězno-Poznjań** (Gnesen-Posen), arcybiskopstwo. Arcybiskop Mjecziław Galka hrabia Ledochowski, kardinal-měšchnik, rodź. 1822, bisk. 1861, kardinal 1875. Swětnych duchownych 550, kłóštrich —. Duschow w Póznjańskej 656,130 katholicich, 250,000 cuzowěrimych; w Gněznjańskej 311,630 katholicich, 200,000 cuzowěrimych.
 3. **Gildesheim**, biskopstwo. Biskop Wilhelm Sommerwerck, rodź. 1821, bisk. 1871. Swětnych duchownych 150, kłóštr. —. Duschow 86,000 katholicich, 1,710,000 cuzowěrimych.
 4. **Köln**, arcybiskopstwo. (Pod nim Münster, Baderborn, Trier.) Arcybiskop Dr. Pawoł Melcherš. Swjeczacy biskop Dr. Jan Wjedr. Vaudri. Swětnych duchownych 1670, kłóštr. wuhnačži. Duschow 1,695,050 katholicich, 648,060 cuzowěrimych.
 5. **Rholm** (Rulm), biskopstwo. Biskop (w Pělpinje) Jan von der Marwiž, rodź. 1795, bisk. 1857. Swjeczacy biskop Jurij Těščka. Swětnych duchownych 412; kłóštrscy wupucžowali. Duschow 594,889 katholicich, 600,000 cuzowěrimych.
 6. **Limburg**, biskopstwo. Biskop Dr. Pětr Józef Blum, rodź. 1808, bisk. 1842. Swětnych duchownych 290, kłóštr. wupucžowali. Duschow 260,000 katholicich, 300,000 cuzowěrimych.
 7. **Münster**, biskopstwo. Biskop Dr. Jan Bernard Brinkmann, rodź. 1813, bisk. 1870. Swětnych duchownych 1150, kłóštr. wupucžow. Duschow 745,250 katholicich, 364,000 cuzowěr.
 8. **Osnabrück**, biskopstwo. Biskopski stol je njewobsadženy. Swětnych duchownych 340, kłóštr. —. Duschow 173,500 kath., 400,000 cuzowěr.
 9. **Baderborn**, biskopstwo. Biskopski stol je njewobsadženy wot 16. julija 1879. Swjeczacy biskop Jos. Kreuzberg. Swětnych duchownych 900, kłóštr. wupucžowali. Duschow 719,800 katholicich, 3,217,500 cuzowěrimych.
 10. **Trier**, biskopstwo. Biskopski stol je njewobsadženy wot lěta 1875. Swjeczacy biskop Dr. Jan Jak. Kraft. Swětnych duchownych 884, kłóštrscy wupucžowali. Duschow 863,000 katholicich, 50,000 cuzowěrimych.
 11. **Warmiń** (Ermland), biskopstwo. Biskop (bydli w Frauenburku) Dr. Filip Kremenž, rodź. 1819, bisk. 1868. Swětnych duchownych 270. Duschow 285,000 katholic., 1,300,000 cuzowěr.
 12. **Wrótław** (Breslau), wjerchbiskopstwo. (Pod nim Schlezyska, Brandenburgska a Pommerška.) Wjerchbiskop Dr. Hendrich Förster, rodź. 1799, bisk. 1853. Swjeczacy biskop Herm. Gleich, biskop w Mallo i. p. i. Swětnych duchownych 1023, kłóštrst. 2. Duschow 1,750,000 katholicich, 5,850,000 cuzowěrimych.
- G. Sakska, kralestwo.**
1. **Dreždžanska** diöcesa, japoschtowski wikariat. Japoschtowski wikar: biskop Franc Bernert, biskop w Ažotus i. p. i., rodź. 1811, bisk. 1876. Prášez konsistoria w Dreždžanach: Franc Stolle. Swětnych duchownych 30, kłóštrst. —. Duschow 43,659 katholicich, 2,450,000 cuzowěrimych.
 2. **Budyschjnska** diöcesa. Administrator ekleziastikus a tachant: biskop Franc Bernert. Senior tachantstwa pola swj. Pětra: Jakub Kucžank. Kantor: Pětr Šchołta. Swětnych duchownych 34, kłóštrstich 8. Duschow 29,690 katholicich, 310,000 cuzowěrimych.
- H. Württembergska, kralestwo.**
- Rottenburg**, biskopstwo. Biskop Dr. Korla Józef w. Hefele, rodź. 1809, bisk. 1869. Swětnych duchownych 980. Duschow 584,000 katholicich, 1,290,000 cuzowěrimych.
- I. Awstrija, kžězorstwo.**
1. **Brifsen** (w Tirolskej), wjerchbiskopstwo. Wjerchbiskop Dr. Jan Leiß zu Leimburg, rodź. 1821, biskop 1880. Swětnych duchownych 856, kłóštrstich 401. Duschow 418,466 katholicich, 100 cuzowěrimych.
 2. **Brno** (Brünn w Morawskej), biskopstwo. Biskop Korla Röttig, rodź. 1806, biskop 1871. Swětnych duchownych 594, kłóštr. 80. Duschow 934,237 katholicich, 56,584 cuzowěrimych.
 3. **Budžejowich** (Budweis w Čžěskej), biskopstwo. Biskop Dr. Jan Valerian Jirsík, rodź. 1798, biskop 1851. Swětnych duchownych 746, kłóštrstich 100. Duschow 1,164,400 katholicich, 2000 cuzowěrimych.

4. **Gorica** (Görz), wjerech=arcybiskopstwo. (Pod nim Laibach, Parenco-Pola, Triest a Beglia). Wjerech=arcybiskop Dr. Sandrij Gollmayer, rodź. 1797; biskop 1855. Swětnych duchownych 360, kłóschtrfich 27. Duschow 214,470 katolofkich, 800 cuzowěriwych.
5. **Gurf-Klagenfurt** (Celowe), wjerech=biskopstwo. Wjerech=biskop Walentin Wierj, rodź. 1813; biskop 1858. Swětnych duchownych 389, kłóschtrfich 73. Duschow 332,000 katolofkich, 20,100 cuzowěriwych.
6. **Kralowy Hród** (Königgrätz), biskopstwo. Biskop Dr. Józef Jan Hajš, rodź. 1829; bisk. 1875. Swětnych duchownych 814, kłóschtrfich 100. Duschow 1,430,447 katolofkich, 70,415 cuzowěriwych.
7. **Lavant = Maribor** (Marburg), biskopstwo. Wjerech=biskop Jakub Maks Steppnišegg, rodź. 1815, bisk. 1862.
8. **Lublau** (Laibach w Krainstjej), wjerech=biskopstwo. Wjerech=biskop Dr. Jan Khrystofom. Bogacar, rodź. 1811; bisk. 1875. Swětnych duchownych 574, kłóschtrf. 49. Duschow 557,544 katolofkich, 560 cuzowěriwych.
9. **Litoměričy** (Leitmeritz), biskopstwo. Biskop Anton Frind, rodź. 1823, bisk. 1879. Swětnych duchownych 746, kłóschtrf. 145. Duschow 1,287,950 katolofkich, 30,350 cuzowěriwych.
10. **Linc** (w hornjej Rakuskej), biskopstwo. Biskop Franc Józef Rudigier, rodź. 1811, bisk. 1853. Swětnych duchownych 630, kłóschtrf. 333. Duschow 738,409 katolofkich, 16,270 cuzowěriwych.
11. **Olmuc** (Olmiitz w Morawstjej), wjerech=arcybiskopstwo. (Pod nim Brno.) Wjerech=arcybiskop. Landhrabja Bjedrich w. Fürstenberg, kardinal-měšnik, rodź. 1813, bisk. 1853, kard. 1879. Swětnych duchownych 1133, kłóschtrfich 114. Duschow 1,591,690 katolofkich, 74,710 cuzowěriwych.
12. **St. Pölten** (w delnjej Rakuskej), biskopstwo. Biskop Dr. Matej Józef Binder, rodź. 1822, bisk. 1873. Swětnych duchownych 464, kłóschtr. 408. Duschow 551,800 katolofkich, 1000 cuzowěriwych.
13. **Praha**, arcybiskopstwo. (Pod nim Budžejowich, Kralowy Hród a Litoměričy.) Wjerech=arcybiskop Bjedrich wjerech w. Schwarzemberg, kardinal-měšnik, rodź. 1809, arcybiskop w Salzburgu 1836, arcybiskop w Prahy 1850, kardinal 1842. Swjeczacy biskop Dr. Korla Franc Prucha. Swětnych duchownych 1004, kłóschtrfich 315. Duschow 1,837,666 katolofk., 82,624 cuzowěriwych.
14. **Salzburg**, wjerech=arcybiskopstwo. (Pod nim Brixen, Gurf, Lavant, Seckau a Trient). Wjerech=arcybiskop Franc Albert Eder, Primas Němsteje, rodź. 1818, bisk. 1876. Swětnych duchownych 404, kłóschtrfich 106. Duschow 214,000 katolofkich, 800 cuzowěriwych.
15. **Seckau** (w Schtyrstej), wjerech=biskopstwo. Wjerech=biskop w Hródcu (Graz) Dr. Jan Bapt. Zwerger, rodź. 1824, bisk. 1867. Swětnych duchownych 685, kłóschtrf. 309. Duschow 786,328 katolofkich, 7560 cuzowěriwych.
16. **Trient** (w Tirolstjej), wjerech=biskopstwo. Wjerech=biskop Jan Jak. Della Bona, rodź. 1814, bisk. 1880. Swjeczacy biskop Jan Haller, biskop w Udrea i. p. i. Swětnych duchownych 1297, kłóschtrfich 256. Duschow 509,970 katolofkich, 100 cuzowěriwych.
17. **Wien**, wjerech=arcybiskopstwo. (Pod nim Linc a St. Pölten.) Wjerech=arcybiskop Dr. Jan Rudolf Rutschker, kardinal-měšnik, rodź. 1810, bisk. 1862, arcybisk. 1876, kardinal 1877. Swjeczacy biskop Dr. Eduard Angerer, generalvikar. Swětnych duchownych 664, kłóschtrfich 247. Duschow 1,524,386 katolofkich, 10,000 cuzowěriwych.
18. **Wrocław**, wjerech=biskopstwo. (Hladaj str. 29.) Awstrijski dźěl: Swětnych duchownych 167, kłóschtrfich 7. Duschow 278,120 katolofkich, 75,610 cuzowěriwych.

K. Schwajcarska.

1. **Basel**, biskopstwo. Biskop Eugen Lachat, rodź. 1819, bisk. 1863. Swětnych duchownych 632, kłóschtrfich 94. Duschow 420,000 kat., 800,000 cuzowěriwych.
2. **Chur**, biskopstwo. Biskop Franc Rampa, rodź. 1837, bisk. 1879. Swětnych duchownych 315, kłóschtrfich 213. Duschow 162,100 katolofkich, 345,100 cuzowěriwych.

3. **St. Gallen**, biskopstvo. Biskop Dr. Korla Jan Greith, rodj. 1807, bisk. 1863. Světnych duchownych 204, klóštrskich 43. Duschow 127,860 katolskich, 75,160 cuzowěrimych.

4. **Sitten**, biskopstvo. Biskop Adrian Fardinier, rodj. 1808, bisk. 1875. Světnych duchownych 177, klóštrskich 109. Duschow 95,870 katolskich, 930 cuzowěrimych.

Řicheladawski tutón zapist a licžby katolskich duschow, dyrbisch wuznacž z našim Řnježom a Řbóžnikom: „Nadobne su žně, džělaczerjow pař je mařo“; dyrbisch pař so tež z nowa zařoricž dacž naponinanjo dopjelnicž, kotrež tón Řnjež pschistaji: „Řroschěže dha Řnježa žnjow, zo džělaczerjow do swojich žnjow pošćeje.“ (Łuf. 10.)

Čžim wjacj winj je ř tajkim proštwam, dokelž někotre světne mocy džělaczerjam we Řožich žnjach zadžewaja, zo chcedža pořnomocy bradž, řiž njeřsu wudžělate, a biskopow „wotřadžecž“, kotrychž njeřsu postajate, řaž w Řessenskej, hđžez je biskopski stol hjo pschěz 12 lět wupročdnjeny, w Řruskej, hđžez je nětko 4 biskopskich stolow (w Řulda, Řsnabrücku, Řaderbornje a Řrieru) njewobsadženyh a 5 biskopow (Řrótskawski, Řoznjanski, Řölnski, Řimburgski a Řünsterški) wot stata „wotřadženyh“, a we Řchwajcarřkej. — Řdy a hđže ma to řtónčicž? Řapočatť wotmořwenja na tute praschenjo je: Řježhubny dowěru! Řjepřestaniřny prošycž! a potom dopjelni tón Řnjež tež řtónč wotmořwenja po řčzenju řwj. Łukascha 18, 1—8:

„Řraji pař (Řězus) tež pschirunanjo jim, zo je řřebne, pschecy prošycž a nic pschestacž, řrajicy: Ředyn řudniř běřche w jenyum měřcže, řiž so Řoha njebojesehe a čžłowjekow njeřtrachowasehe. Řwudowa pař běřche w tamnym měřcže a řhodžesehe ř njomu řrajicy: Řomhaj mi ř mojomu pravu nad mojim pschecžiwnikom! Ř wón nochchěche na čžas. Řotom pař řraji pschi sebi: Řacž runje so Řoha njeboju ani čžłowjekow so njeřtrachuju, tola, dokelž je mi wotřudla tale wudowa, dopomham jej ř jeje pravu, zo na pošledku nje-pschirindže a mje njenapadnje. Řraji pař tón Řnjež: Řřyschěže, řchto njeřsprawny řudniř řraji; Řóh pař njeřdyrbjal řpravnu pomoc swojich wuzwolenyh dokonjecž, kotřiž so ř njomu wołaja wodnjio a w nočy, a řčěrpnoscž měč wo nich? Řraju wam, zo jim ř jich pravu dopomha řpěřchnje.“

Řřchecy dale.

Ř jenyum řrusřim městacžku Řestřalřeje, w kotrymž katolschy a lutherschy změřčeni byřdlachu, měřesehe so 1819 miřšion, kotryž duchowni z řjadu řesuitow řwjecžachu. Řo bě luthersřim wobydlerjam řara do řofa a wot njerořomnoho řchčjuwaka naryčženi, wobžantnychu, zo chcedža řesuitow zahnacž. Ř wječžora poda so nadobna čžřjódka ř domu, do kotrohož běchu miřšionarojo wotřtupili, a wjedžicžer tuteje řchwity, ponjenowany řchčjuwat, poda so z řrutym dornycželowym řijom wobřónjeny do řamoho domu. Čžřjódka z wonka dyrbjesche pař wocžakowacž, doniž wón žnamjo njeda ř pschimanju řesuitow.

Do domu řtupiwřki žetka jenoho z miřšionarow a w pořnosčji hńěwa počža: „Řchto tu chcedže w našim měřnym měřcže? Čheccže wy džěči hele naš pschirnjecž wo světko řtowa Řožoho a řařy do řjedawřesehe čžěmnořcže řtorčicž? Čcže pschisřli, zo bychče njeměř a pschěforu řyli po řwójbach. Čžinčže, zo z města pschirindžecže, njeřřny was řem wołali, a je-li zo njeřpóndžecže, něřchto řtow řjascži čžaka wonka na žnamjo, zo bychu was z města řadžike!“ Řesuita poštróži so na wotomil nad tajkim powitanjom; bóržy pař so řhraba wot řtróželow, džěsehe na swojoho pschecžiwnika, řtaji so jomu napřchecžo a řraji, hdyž bě tutón řwój přěni řrumpf wuhrař: „Řřchecy dale! Řřchecy dale, ľuby pschecželo!“

„Řchto?“ řawoła wotpóřřanc žběžka, řiřchčže bóle rozřobjeny, — „řřchecy dale!“ „Čhcu wam wěcy do wocžow řrajicž, zo z ľuteje řańby so wam řecnje. Řy řesuitowje řcže řužol wřchoho njeřřmanřtwa; řchtož je ř ranju a ř wjecžoru, ř juhu a řewjeru hdy so řtóstne na řwěcže wuwjedlo, tam řu wasche řuki pódla byře; řchtož je čžorny mór za řraje, to řcže wy za duschę. Řy řcže sebi ř nadawřej řiwjenja řčžinili, zo byřchčže narody do řjedawřěchoho wotročřřtwa řahnali. Řle čžakajcže! Ř řańženyř lěřřtotyřřku řu was řurbonschy řralojo ř řwjercži wotřudžili; nětko pschirindžemy řy, řy tón ľud, kotryž je mudročcže nabyř, řy wodynycž njeřchamy, doniž was z řožu a z řazorom rozřijatli njeřřny!“

Řo bě řrubi řrumpf, kotryž wotpóřřanc wuhra. Řwón řasta řhwilku z řycžu, zo by wodynycž; řesuita pař řiwasehe z řřowu: „Řřchecy dale, pschecželo! Řřchecy dale!“

„Pšchecy dale!“ zareji njemdraf. „Nó dha, sym wot swojich měšćčanow wotpóskany, zo bych wam wěrnoscź dospołnje do woczow prajil. Na was njech stare žony a jankojczi tajency poslušajaja; ja was slyšecź njecham, a njecham nicžo wot was wufnyč, ale wy dyrbicze na naš poslušacź. Šchtož wy wucźicze, wufhadža wot satana; wy mucźicze wěru a dobre waschnjo; šchtož je zło, tomu rětacze dobre a dobromu nawopat zło; zlóscź a nješmanstwo wuzběhowacź, na to so derje rozemicze. Njepšchindže trasch wot was ta wucźba, zo zamysł skutk swjata osćezi a zo smědža so kralojo moricź? Wy scze města zapaleli, wojny zapletli, studnje z jedom zawdali, mór do swěta pšchinješli. Wot doby, zo je wasch rjad pšchez Ignacija z Bohole založenj, scze wy sami wjac zloho czinili, hacź je prjedy wot započatka swěta hacź na was so wobesekšo. Ale doscź, mēra je polna, wascha šchtunda je bifa!“*

Jesuita wosta pšchi tutych porokach mērnej wutroby; wšchak bē to derje znata pēšni, kotruž slyšescheshe. So posmēwujō napominasche pōskanca z nowa ze skowami: „Pšchecy dale, pšcheczelo!“ Tu zastróži so pšcheczivnik jesuitow; bē so nadžijal, zo tuta wēc cyle hinaf wupadnje. Myšlescheshe pšchi sebi, zo so missionar pšchi tutych czežich porokach we wutrobje zapryi, rycznikej durje pokazā — a na to mējescheshe swōj czežki kij jobu, a cžrjōda z wonka dyrbjescheshe so do domu leč a tať kuff skudženeho rebeliona zehracź. Tuta pokornoscź missionara, z wonka njemērny lud, kiž na znamjo abo powjescź cžaka a z nowa napominanjo jesuity: „Pšchecy dale, pšcheczelo!“ to wšchitko pšchinješe našchoho zapōskanca do njeluboznej situacije. Mjeliczczēz skoro njesmjje — wusmēšchenja dla, a pōlvr pšchetsčelany, wjedro tola, wōn pšchistorkuje a pšchistorkuje z rycžu, mortota nēšchto wo cžmi a kurjawje, swētku a cžemnosćzi — ničtōn njebu mudry z njoho. Woda bē wotbēžala a rēcžnišchcžo wusakšo. Pōbła cžišchczi jesuita zaszy: „Pšchecy dale, pšchecy dale, pšcheczelo, jeli masch hišchcze nēšchto na wutrobje!“

Widžo, zo pšcheczivnik mjelczi, podryi jesuit jomu z laha na ramjo a praji: „Twoja wutroba tať zka njeje, pšcheczelo, ale njesedži na prawym blaťu.“

Na to woczini durje a pšchez nje suny so z cžicha wotpōskanc, zo by so k ludej na haťu podaf.

Smjaty mission bē wobtōncženy; missionarōjo hotuja so na pucž domoj. Tu pšchindže k jenomu z nich muž a jesuita, joho wuhladawšchi, spōzna we nim toho, kiž bē joho z tajkim hanjenjom powital. „Ach“, džescheshe k njomu, „ty to sy?! W spoczatku džēchu czi rycze, kaž lijenca, potom sy so wotmjelcžal; wēzo drje sy tehdom nēšchto mi prajicž pozabył a pšchindžesch dženša, zo by mi to dobať. Šchwataj z rycžu, nimam wjacj wjele chwile: pšchecy dale, pšcheczelo!“

Tu ronjachu so mužej slyzy z woczow. Boniž nje pocža missionarej swoje prjedawšche hrube zadžerženjo wotproščowacź. Missionar so nad tajkim pšchemēnjenju malo njespōdžywa, a prjedy hacź k rycžam pšchindže, powjedascheshe nēhduschchi wjednik zbēžkarjow: „Wopuschcžo waschu ištwwu buch cyle zamoleny; sunych so pšchez wczipnu cžrjōdu ani njerozpowjedawšchi, šchto sym z mojim posōstwom pola was wucžinik. Doma ležescheshe mi wascheshe skowo na wutrobje: Wutroba zka njeje, ale njeje na prawym blaťu. Scze mi derje wutrobu z waschimi pšchowanjami pšchetschast, sym je wšchitke kēdžbnje slyšchal a Wōh tōn Knjez je so we swojej njewurjeknitej miłosczi postarať, zo moja wutroba do prawoho leženja pšchindže. Sym hižom pola knjeza fararja pobyl a budu — katholicki.“

Missionar wērescheshe lēdom swojimaj wuschomaj; slyzu we wōcžku wobjima nēhduschchoho njepšcheczela, wofoschi joho a te poslednje skowo rozryczowanja bē: „Pšchecy dale, pšcheczelo! Dokonjej z Wōžej pomocu, šchtož bē sebi wotmysliť!“

A tať so sta. Za nēkotre njedzele bē prjedawšchi hanjer jesuitow pšchez skutkowanjo tychsamych džēcžo katholickeje cyrkwje. Wōh luby Knjez chcył z podobnej smilnosćzi hanjerjow jezuitow a katholickeje cyrkwje domapytacź.

—š.

Sōrke, ale — strowe.

Šchtož ma strowej woczī a njesebicžnu wutrobu, pšchewēdēczi so we wšchēdnym žiwjenju cžasto wo tym: zo cžim nadobnišcho Wōh tōn Knjez cžłowjeka z cžasnyymi kubkami žohnuje, cžim skupišchchi je k dawanjū. Tute nazhonjenjo je cžim zrudnišche,

* Wobych chwilk, I. pšch. Dopomni so na hanjenjo jesuitow w Pruskej 1871, a nētko w Francōzkej a njedžiwaj so! — Nētko pohladajmoj, kajki tōnc ta wēc wozmjje.

Hdyž pšchi sebi rozpominam: zo khudy, kiž maŕy wopor k dobrej wěcy posficzi, sebi tutón dar wotorhnyje wot potřebnosćow za wšchědne žiwjenje, doniž zamóžity, njech je tež joho dar na woczi trašč 10 krócž nadobniški, hačo tón khudoho, to ani njeczuje, zo je něščto dač, a z rědka jomu do myšli pšchińdže, zo by dobroho skutka dla sam sebi to abo tamne snadž njepoščač. Wščač ma kóžde prawidło a nazhonjenje swoje wurzacza, a namakašč tež bohatych, kotřiž z wjesolej wutrobu Bohu dawaja, šchož Bohu skušča; čješč wšchěm tajkim, hdyž so wot nahramištwa zaslepčij njedadža.

Wo tym nětko, zo nastupajo dawanjo k Bohu špodobnym skutkam mnozy swoju winowatosć njeznaja, druzy ju njecžinja, je so hižom wjele pišalo a předomalo. Šdy by ty njedželu, hdyž je po poručnošći hnadnoho knjeza biskopa za cyrkwińske towarštwo talem wustajeny, jednotliwe pjenježki pšchěladacž móhč: najwjacy darow by tam po 5 a 10 pjenježkach namakač, z rědka tu a tam jedyn po 5 a 10 slěbornach, ale toleč, ty luby pomhaj, to dyrbjec so něchtó pšchěpšchimnyčž! Wo tutym je jenož dwoje móžno: pak su tute mjěnišče dary wšchě wot khudych, abo, tež bohaty je z mjěniščim darom so nimo talerja smoknyč, a potom woštanje Bohu swojomu knjezej — z dołžnikom. Niħdy pak njewěrišč, kač wjele farizejske kreje čzi we čłowjeczěj wutrobje tež! Tutyh ryncžkow dla budže we duchu někotryžkuliz khudy, kiž darwa, z porštom požazacž na toho abo druhoho zamóžitoho, prajo: tón nicžo njedawa. Ty blaznyje! K sudženju tuto pišane njeje, — to Bóh tón knjez samón čžasa došč bjez tebe wobstara — ale k rozwucženju. Šdyž sy ty, kiž sy khudy, dotal swój kroschič pšchispeč, čziń tač dale; měšto toho pak, zo so sedžo pšchězbeħnjěšč, staraj so wo to, zo hdyž čze Bóh z čžasnymi kubłami žohnuje, a ty pocžinašč bóle „čžopky“ byčž, po dušchi njewokhudžič pšchěz to, zo nětko pocžinašč mjěnje dawacž! Dofelž, to je tež stare nazhonjenje, zo, je-li khudy k něčžomu we swěčze pšchischoč, a je-li so to za krotki čas stač, so jomu wutroba za te dawanjo kač scžehnyje, hačo by nětko wjacy došahacž — njechač.

Znajach derje rjemještnika, kotryž bě wot cyle khudeju starscheju a wot domu nicžo njedósta. Z pilnosćju bě tač daloko šchisnyč, zo bu nahladny a za-

móžity muž. Hižo hačo młodženc bě sebi postajič, tač wjele na měšac wot swojeje mzdy Bohu lubomu knjezej wopruje. Šačo nan, kiž měješče čžrjódču džěčzi wokoło sebye a je zastaracž, njezaby na přjedawšče rjane waščnyjo, pšchěz kotrež bě jomu nadobne čžasne žohnowanjo pšchisčło a radny wocžini swoju mišojčžimu ruku k wšchomu dobromu. „Šedyn dyrbi wjedrowje na so kěžbu dawacž“, prajěšče hušto, „hdyž sym khudy čžert byč, sym čzi radščo dawak, a nětko, hdyž mam wšchoho došč, dyrbjju z klěččžemi wot wutrobny šchěžipacž, zo by dar tež pšchecy mojomu zamóženju pšchiměryeny byč.“ Šoho džěčžom pak wjedže so wšchěm derje na swěčze; Bóh luby knjez je je derje wobstarač, kotryž je mišojčžiwomu čžłowjeczěj lubič: „Tvoje džěčzi njepóńdža proščo po swěčže!“

„Ale“, rěka, „ja wščač byč dač, tola njewěm, k čžomu runje, a hacž tam to tež pšchińdže, hdyž čču.“ Ty wobohi! Šcho to tač pšchistorkujjo ryčžič? Čču čzi runje won bjez wocži prajicž, ale tola tač, zo ničto nješyšči, šcho pšchi sebi myšlišč: „Byč drje dač, hdy byč sebi z talerja za moje šchtyri slěborny toleč začo wzacž móhč!“ Nic tač? Mjějšy ženje nicžo wo tym šyščač, zo we pšchichodnym swěčze tež dač dawaja a to wyschšču, hačo móže čžłowjeczěj rozom sebi to wurmyslicž a wutroba požadacž? Šcho budže tola njerožomny, kač male džěčžo, kotrež, wo požojčžku jabłuka proščene, ju jenož da, hdyž jomu poč tykanca napšchecžo tykašč!

Čhěšč=li pak wopravdže dawacž, nimašč škladnosćže došč, zo, njezabudžo našče domjace naležnosćže, wosebje za te cyrkwińske towarštwo pšchinoschujěšč, kotryčž podporu hnadny knjez biskop lětnje tač naležnje poruča: za lyonske towarštwo miššionow, za towarštwo swj. Bonifaca, na pětrowy pjenježč? Mjěwobčezž swoje swědomjo z kubłom, kotrež mašč Bohu dawacž! Šěpye hačo hdy žana swětna wyschnosć, wě, telko mašč zamóženja a telko wot njoho doħhodnych dawčkow wotwjećž, wě Bóh; wón znaje, šcho we swojich šhartach džeržič a tym, kotřiž na swojim kuble wišaja, kač na pšchibohu, je wón pšchěz swojoho šyna do čžasa prajicž dač: „Šud bjez smilnosćže pšchińdže na kóždoho, kotryž žaneje mišojčže čžinič njeje!“ —?

Směštki a wšchellizny.

Pucznik: „Přichitoiny žort so přichitobži za kšchěsčžana, wofšchěje duřchu a spěchuje tež strowojeć čžěta.“

Najbližši pucj je tola druhdy najlěpši.

Tořkacžec nan je prawje kruty na swojoho hólca; njecha-li tón pořkuchacž, hnydom je tu ž „njeपालenym popjekom“, kiž je po joho ždacžu najlěpši pohnuwar k dobromu. Runje ma swojoho njepleka — dofelž je něščto stucžik — wupřichimanoho, hłowu mjež kole-nomaj zaschrubowanu, kaž pikfu, hdyž ju wóřša do schrub-nika, a něšto jeno tak wotlětuje „tróřchtowar“ na na-pjatyh buboncžku. Tu přichitobže po pucžu runje knjež Mřky, pädagog w měščze R., kiž so runje na kraju strowi, a hnydom je joho wutroba ze sobuželnoščžu hnuta tajřtoho krutoho a, kaž so jomu žda, cyle nje-přichitobnoho křořtanja dla. „Ale přchecželo“, zawoľa, „njeznajesč dha žadym druhi pucj k wutrobje two-joho hólca hacž tónle?“ — „Dw haj“, wotmołwi Tořkacž, „tónle pař je najbližšči.“

Lořcy wjasnjene.

Wucžer: „Nó, Sanko, ž čžoho dha to přchitobže, zo je mórřka woda tajka řelena?“

Wucžomc: „S nó, to drje je wot harjenkow (jerejow), kotrež w tajřich čžrjódach we njeř plówaja.“

Šdže je Bóh?

Wucžer: Bóh tón Rnjež je wřchudžom, w nje-hjesach a na zemi a na wřchitřich měřtach. „Michařko, praj mi, hdyž je Bóh tón Rnjež?“ Žane wotmołwje-njo. „Na, Michařko, pořkuchaj! Že dha Bóh we wa-řchěř řtwě?“ — Michař: „Haj.“ — Že tež w wařchěř komorje?“ „Haj!“ — „Že tež we wařchěř pincy?“ — „Ně!“ — „Na, čžoho dla dha to nic?“ — „Mř džen žanu nimamy!“

Ředžbnj, řšto a kak prajřř!

Šchewčřek Jan běřche jara wuřtojnř krawc ale tež njeřčejřny miřřtr. Měřesche tu runje krawřřtoho, kiž řhětrje čžěžcy wuknjesche a wřřho dyrbjesche so jomu wjele křócž prajřč, zo by řebi řpomjatkowal. To pař běřche Žaneř přchecžiwniřsche hacž stare řholowy platacž. Tak dha hnyřto swojomu njeřpěřřnomu wucžomcej dolhe a krute ryeče džeržesche, a wobzamřny je najbóle ze řłowami: „Hdy byř ja njebyř, by drje ty najwřřřřči wofř byř.“

Řřto lěpje ři?

Prus (k rakuřřtomu wojakeř): „Kak daloko dha po prawym du wařche kanónř?“ — **Rakuřřčan:** „Kak daloko dha du wařche?“ — **Prus:** „Nařche du 800,000 křocželi.“ — **Rakuřřčan:** „Ach, to hiřchče njeje nicžo; nařche du řři dny, potom džen wotpocžnu a na to žař du dale.“

Podobny přřiklad.

Dwaj řjemjeřřnikaj, kiž wobaj řjenjeřne kařchče džěřařřtaj, so mjež řobu wadžesčřtaj, kotřoho kařchče we wóhnju wjac wudžerža. „Dw“, prajř jedym „řřtož křutošč we wóhnju nařřupa, řču so ž kóždym měřicž. Ža řym tajřile pořřyt čžiniř: řym honacža do kařchčža tyřnyř, potom kařchčž na palacy řchčžepowc řřajř, a hdyž žehliwy kařchčž wocžinič, řpěwařche mi honacž wjeřele napřchecžo.“ — „Ža řym“, wotmołwi druhi řmějo, „podobny pořřyt čžiniř. Tyřnyř mój kařchčž do žehliwje řjecy. Ř hdyž so železo řřoro řchřřesche, dach kařchčž wocžinič, a mój honacž — bě žurjeržnyř!“

Řřto na to prajřče?

Řrjepřec Řejna, bojařna a přchitobřřow polna žónřka, kiž so přchecy řama řhoro čžinjesche, bě w nočy řři křócž za řobu porřnyřa. To njeje po dobrym! Řhěře pořčele po řěkarja. „Mřřřicže jeno řebi“, woľa jomu napřchecžo, „dženš w nočy řym řři křócž za řobu porřnyřa — řřto na to prajřče?“ — „Řři křócž „„Bóh daj řřow!““ wotmołwi rozomny řěkar.

Řřto je řřo?

Duchowny řchěřche řwojim młodym wucžomcam řařne řčžinič, řřto je řřo a řřto dobre. Prařřa řo, hdyž je řřebne prajř, mařoho řakuba: „Řřto je řřo?“ řakub to njeř. „Nó, čžakaj“, řjeknje wucžer, „řču čži kuřř pomřacž. Mřřřli řei, Řiřřřek Michař je wot macžerje řřibřu tyřanca dořřař a ty jomu ju přřecž woznjesč: řřto by ty to čžiniř?“ — „Řhěře žjěři“ — bě řpěřřne wotmołwjenjo.

Prařřenjo.

Řřto je njeprawo, a tola njeje řadym řřěč? — Wotmołwjenjo: Hdyž řebi řěwu ruřajcu na prawu ruku tyřnjesč.

Dopokazane!

„Džědo, nařř wucžer je nam dženřa prajř, zo ma čžłowjeř mozhy we hłowje; ty pař mařř wotu nutřřa!“

„Čžoho dla?““

„Dofelž řebi ž wuřřow won řčži.“

Je slobdžalo?

Mots je žito do města pschivjezt a dže pschi-
pošdnju do hosčeńca. Tu widzi na zapisku jědži tež
schnaki napisane. Dawno hižo bě sebi pschał, něšto
čžifče nowe pojěsč, a schnaki te wo prawdže hiščeže
ženje njebě jědł ani jěsč widzał. Skaza sebi je.
Dołho sebi nje pschekladuje nětko, kať ma je jěsč, ale
wozmyje jedyn po druhim a kuša je ze schtorpiznami.
Pincžnik zadžiwany, hđže su schtorpizny woštale, so
woprascha: „Nó, pscheczelko, kať su slobdžale schnaki?“

Mots: „So džakuju, prawje derje; běchu jenož
trochu nahle pjecžene.“

Dwaj kuskať z prawizniškojo žiwjenja.

„Djer so w žiwjenju na kědžbu psched advoka-
tami“, napominasche nan swojoho syna, „to budže
twój wužitk.“ — „Aj“, praji syn, „ja džěn chcu sam
advokat wufnyč.“ — „Daj tať“, wotmołwi nan,
„to je něšto druge; to wschať hiščeže wjac ponjese.“

Bur běšče k advokatej pschischoł, zo by sebi w
jenej zwadže ze swojim susodom radu a pomoc pytał.
Wupowjedawšchi wscho na drobne bu wot advokata
wopraschany, hacž je tež wscho tať prajit, kať je so
staťo? „Daj, knježe — wotmołwi bur — sym wam
cyku wěrnosč prajit, kžě móžecže wy pschistajicž.“

Picžka a skocjo.

Wóńtec Jana, znatoho picžka w Židlowach, bě
stary znaty wopytač pschischoł. So rozemi, zo joho
Jan bóržy do korežmy wjedžesche. Jan pijesche, kať
wschědnje, runja čzopej, njezabu pať tež swojomu psche-
čzelej pschecy zas ž noma porjedžecž. Tón pať ma
skóncžnje tola dosč. „Pij, pij!“ nuzuje joho Jan.
— „Mi so wjac picž njecha, nješsym wjac lacžny“,
wotmołwi pscheczel. — „Ach sčto“, praji Jan, „pij
jeno! Hdy bychmy jeno picž chcyli, hdyž smy lacžni:
kaťki dha by rozdžěl był mjez čžłowjekom a sčocžecžom?“

Ž cylej kompaniju.

W Barlinje mějesche psched něšto lětami wjetšchi
džěl wójška manöver. Wo dokonjanyu džěle praji
general v. Möller k staromu jara pětnomu stotnikej,
kiž pať jara čžežcy sčyšesche: „Knjež stotniko, džens
budžecže pola mje wobjedowacž.“ — „Kať porucžecže,
knjež general“ — praji stotnik, myšlo, zo ma nětaťku
sčyžbu wuwjescž — „ž cykej kompaniju?“ — „Wože
dla“ — praji general — „luby stotniko, k tomu mi
njevychu kžicy dosahate.“

Pomhač dyrbiš sebi wjedžecž.

Schlundžic čžłowjetaj so hušto zwadžisčtaj; wo-
sebbe mějesche muž wot swojeje lózeje žony wjele wu-
stacž. Junu dže wona runje po sčhodže dele a zas
prawje sččežoce; nje pschestanje ž wótrymi rycžemi
kaťacž do swojoho muža, kiž horjeka steji. Tu so
jomu tola sčžerpnosč pschitorhnyje a rozhněwany čžifnje
kšosčecžo za nej. W tysamym wofomiknjenju zastupi
Čžepceć kmótra, a psched tej so tola Schlundžina nochce
zaharibicž dacž. Tola hnydom so dopomni a zawoła:
„Dano, nic tele, ale te druge kšosčecžo mi dele čžifni!“

To móžesč čžakacž!

Bur we Ružicy wobkručesche, zo chce swojej
džowcy, jeli so woženi, 20,000 toleť sobu dacž.
Dołho njetrajesche, namaka so muž za džowku abo
lěpje za pjenjezy. Tndžer po kwasu je młodomu
mužej tať, haťož by móhl pjenjezy něť trjebacž. Ža
dně nje dželi pschidžže bur, wucžehnje ze zaka jedyn
toleť prajicy: „Tať, jow masč toleť, za lěto zas
pschijnjesu jedyn a za 20,000 lět je cyky njerjad za-
pšacženy.“

Sinasche čžasy.

Wulkofubler: „Aj, aj, knjež advokato, wy džěn
běšecže haťo pišať tať suchi a něť sčže sej sčifowany
brjušč wobstarať; kať so to ma?“

Prawiznik: „Daj to je cyle jednore: tu tčža sta-
rosčže stóřžbnikow w nim.“

Wjele žadane.

Sčyžownik: „Knjež lajtnant, sčto dha to je jowle
na sčženje?“ — Lajtnant: „To ty njewěš? To je
kšarta Sakskeje; tu so wschě rěki, města, haj tež naj-
mjenšche wjeski namakaja.“ — Sčyžownik: „Že dha
tu tež moja narodna wjes Sčocžicy na nej?“ Lajt-
nant: „To so wě, tule ju masč.“ — Sčyžownik:
„Dha budžecže tola tať dobry a pohladajecže, sčto mój
pscheczel, sčewc w tej wsy, čžini, hacž je hiščeže žiwy.“

Sydma kaznja.

W M.-škim kraju běšče psched čžasami waschno,
zo duchowny ludži, prjedy hacž k Božomu blidu džě-
chu, wo sčowje Božim pruhowasche. Tať dha so junu
praschesche staroho młynka: „Měniš, zo budžesč
žbóžny?“ — „Čžežcy wschať drje pónđže“, wotmołwi
młynk. — „Kať dha rěka sydma kaznja?“ praschesche
so duchowny dale. — „Knjež farať“, wotmołwi psch-

nje mlynk, „to mje nicžo wjac njestara; ja sym mlyn synej dał.“

Swjaty Pětr z njebjeskim kluczom.

Swěric wowka pokaza junu schěsczłětnej Ğarizcy swjeczatko swjatoho Pětra a praji: „To je swjaty Pětr z njebjeskim kluczom.“ Džoweczicžka sebi to spomjatkowa, džěšče pak bórzy k woknej a hladasche njepršestawajcy do njebjes. Wowka to widži a prascha so: „Schto tak kedźbliwje do njebjes hladasch, Ğarizka?“ — „Luba wowka“ — wotmołwi mudra holczka — „hdyž dha je to kluczowa džěrka do njebjes?“

Přichindž jeno schewskomu!

Schewski: „Mój luby, wy scže wěscže z prawje pšódneho kraja?“

Ğantwarfski: „Čžoho dla, ty schibašo?“

Schewski: „Mó, dofelž wam nozy ze schkórnyow won roscžetaj.“

Kedźbuj, schto prajisch.

Rjemjesnik mějesche tež khlamy, kotrejž pak mějesche hewak najbóle joho žona wobstaracz. Sunu bě ta runje wuschta; tu pšchinidže muž, kiž chycšche něschto kupowacz. „Scže wy knjež domu?“ praschěšche so. „Ğaj“, wotmołwi rjemjesnik, „pšchipadnje, pšchelož moja žona doma njeje.“

Kotromu placzi?

Wosobny pjenjeznik mějesche pohoncža, a tón pšchinidže junu k njomu, zo by jomu službu wotpowjeł. „Čžoho dla chceš mje wopušcžicž?“ prascha so zadžiwanj. „Hdyž po drozy jědžemoj“ — wotmołwi pohoncž — „dyrbju hufto slyšecž: Tu jědže paduch; to ja potom njewěm, koho mjenja, was abo mje.“

Swěrnj straznik.

Pětr: „Wujo, k čžomu je tale deskwana budka w knježim kale?“

Jan: „S nó, tam wajchtař nutška spi, hdyž kał wachuje.“

Pšcheradžene.

Do Dejic bě nazymu pjekar pšchicžahnył, kiž běšche Němc a z Čžech. Mějesche syna, kiž do schule kchodžěšche, z mjenom Ğadama. W žymje nětko bě, a

schcžezka do schule dyrbjesche tež runje nimo hata hieč. Kajki džiw, zo wjesni pachokojo ženje nimo trjedicž njemožachu; swěta smytawa běšche tola bóle zamjedniva hacž móža cwoczlate tofle zniječ. Tak dha wusfkoczne džěczi pšchecžiwu frutej zakazni knjeza wuczerja džěń wote dnja ducy do schule na hacže pobuchu — to wšchak tež do wucženja slyšchěšche, bě džě to z někotreje strony tak jara žadane turnowanjo a schtož najwjacy placzi — běšche darmo! Tola nježbožo kała hižo. Džens tam tež su kaž wšchědnje: tu powala Ğadama, a tak z mocu wón panje, zo jomu krej z rynthom z čžola běži. Někať su ju zastajili, ale z tym tež schulu skombža. Runje je so wucžba z bibliskich stawiznow zapoczata, a knjež wucžer so runje, hdyž zastupja, prascha: „Kať Ğadam panj?“

Schibalec Ğandrij, kiž je najwjacy wina, mjenja zo je wšcho pšcheradžene, khetje praji: „Knjež wucžer, to ja nješym był, ale naš Ğofčiji je joho powalik.“

Čuni wobjed.

Do hosčenića pšchinidže muž a žadach sebi jěcž. Pincznik pšchinješe jomu zapisk jědži, kiž tu mječachu, a čžata, schto sebi muž požada. Duž našta tajkele praschenjo a wotmołwenjo: „Schto placzi juschta?“ — „Tu pšchitrydnjecže.“ — „A schto placzi khlěb?“ — „Tón tež pšchitrydnjecže.“ — „Na, duž pšchinjecže mi khlěb a juschtu.“

To bych ja tež dokonjal!

Knjež Dušchnj mějesche služownika, kotromuž wjele wole da. Ženoho dnja chce knjež wobjedowacz a služownik pšchinješe schklu poliwki. Runje pšched blidom so někať zaschujata, a čžiny cyłu schklu dójstwy. „To bych ja tež dokonjal“, praji mjerzaty knjež. — „Ğaj knježe“, wotmołwi Jan, „hdyž scže sebi wote mnje wothladał.“

Jedyn kaž druhi.

W Lunkawje pšchinidže znaty picžk k swojomu duchownomu: „Knježe, chcu so džělicž wot mojeje žony.“ — „Čžoho dla to?“ — „Ğaj, moja žona pšhec palenc pije.“ — „Palenc pije? A tomu so ty džiwasch, kiž sy džěń wote dnja pjany?“ — „Runje tohodla, knježe, jedyn dyrbi tola we swójbje byč, kiž je stróžby.“